

DE NAAMLooZE VENNOOTSCHAP

MAANDBLAD VOOR DEN ONDERNEMINGSVORM

EN HET BEDRIJFSWEZEN IN

NEDERLAND EN NEDERL. INDIE

REDACTIE:

PROF. Mr E. J. J. VAN DER HEIJDEN, NIJMEGEN,
PROF. DR N. J. POLAK, ROTTERDAM en
MR H. SCHAAPVELD, SECRETARIS, ROERMOND

Met medewerking van: PROF. TH. LIMPERG JR., MR. G. A. H. GROSHOEDE, DR. H. M. HIRSCHFELD, C. J. J. JANSSEN, MR. O. B. W. DE KAT, PROF. DR. A. B. A. VAN KETEL, A. J. LOYENS, MR. M. FRANKEN, J. J. M. H. NIJST, PROF. MR. G. RUSSEL, MR. A. SCHADEE, MR. J. R. H. VAN SCHAIK, MR. J. M. J. A. SIMONS, MR. DR. H. F. A. VÖLLMAR, MR. DR. J. WIJNVELDT.

Stukken voor de Redactie aan den Redacteur-Secretaris: MR. H. SCHAAPVELD, Veldstraat 19, Roermond. — Telefoon 393.

Uitgave van N. V. H. VAN DER MARCK'S UITGEVERS-MIJ, AMSTERDAM

Rokin 88 — Telefoon 35926. — Postcheque en Giro-rekening No. 61631

Abonnementsprijs f 10.— per jaar, franco per post bij vooruitbetaling; voor het buitenland f 12.50; Abonnementsprijs voor Indië f 12.50 franco per post bij vooruitbetaling. — VOOR ADVERTENTIËN ZICH TE WENDEN TOT DE UITGEEFSTER.

INHOUD.

Naar vrije interpretatie van belastingwetten	Prof. Dr. N. J. Polak.
Naamlooze vennootschappen en trustbeheer	
III	Mr. W. Roosegaarde Bisschop.
Belastingheffing over privé-opnamen	H. J. Lazet.
De Appél-kwestie en de Wet op de vergadering van Schuldbriefhouders	F. Schoepp.
De overkapitalisatie en de afschrijving bij de Nederlandse Spoorwegen	J. en A. M. Groot.
De strijd om het verlies bij een commanditaire vennootschap op aandelen	Mr. H. Schaapveld.
Conjunctuuroverzicht van Mei	Drs. J. Brands.
Rechtswezen — Belastingen — Sociale Kromniek — Financiering — Wetgeving — Uit de Pers — Ontvangen Boeken.	
Nieuw opgerichte N. V. — Statutenwijzigingen — Faillissementen.	

Naar vrije interpretatie van belastingwetten.

In de *Naamlooze Vennootschap* van November 1932 (Jaargang 1932/33, bz. 231) heeft de Heer H. J. Lazet de toepassing behandeld van de artikelen 3 en 29 der Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting met betrekking tot dividenden van dochter-maatschappijen, die door holding-companies worden opgenomen in de rekeningen van het boekjaar, waarin de dochter-maatschappij het dividend heeft verdiend.

De bewoording van de artikelen 3 en 29 der vermelde wet, welke artikelen, ter vermindering van dubbele belasting, aftrek toestaan van ontvangen dividenden uit andere N. V.'s (resp. binnenlandse en buitenlandse), had ertoe geleid aan te nemen, dat die aftrek slechts mocht worden verrekend op de uitdelingen, gedaan nadat de dividenden van die andere

vennootschappen waren genoten. De Heer Lazet zette duidelijk uiteen, welke bezwaren dit mede bracht voor holding companies, die bij de afsluiting van haar boeken plegen te anticiperen op de haar toekomende en met haar medewerking eerst vastgestelde dividenden, en die dan die dividenden weer doen strekken tot eigen uitdelingen over het boekjaar, waarin zij de uitkeringen der dochtermaatschappijen bij anticipatie verantwoordten.

De toepassing van de beide artikelen ging tot dusverre in deze richting, dat een moeder-maatschappij van haar uitdeling over 1933 (dus in 1934) niet in aftrek mocht brengen de uitkeringen, die zij van haar dochtermaatschappij in 1934 over 1933 zou ontvangen, maar slechts die, welke over 1932 in 1933 hadden plaats gevonden.

Dit bracht bij wisselende dividenden en zeker bij verlies van rentabiliteit, zoals in deze tijd is voorgekomen, grote bezwaren mee, vooral waar het bij taal van concerns gebruikelijk is, de dividenden der rechtstreeks of door middel van meerdere generaties van dochtermaatschappijen gecontroleerde maatschappijen bij anticipatie in de rekeningen van de vaak talrijke familieleden van het concern in een en hetzelfde boekjaar op te nemen.

Dit gebruik is geenszins onlogisch. Dit blijkt wel zeer duidelijk, wanneer men bedenkt hoe menige affiliatie tot stand komt. Een N.V. „A” neemt een N.V. „B” over en reikt aan de gewezen aandeelhouders van „B” aandelen „A” uit. Zou zij nu niet het dividend van „B” over het eerste jaar, waarin deze fusie heeft gewerkt, in haar eigen rekening over datzelfde jaar opnemen, dan zou de winst van „B” een jaar worden verschoven. Dan zouden de aandeelhouders gedurende een jaar een verlaagd dividend genieten,

de continuïteit zou verbroken zijn, iets wat bij volgende fusies grote belemmering en schade zou meebrengen. Ofwel een N.V. „A” zet om een of andere reden een afdeling van haar bedrijf om in een daartoe opgerichte N.V. „B”, waarvan zij alle aandelen houdt. Over het jaar, aan deze omzetting voorafgaande, vloeit de winst van de afdeling rechtstreeks de winst- en verliesrekening van „A” toe. Over het eerste jaar, waarin de nieuwe vorm in werking is, zou zij, wanneer zij niet anticipeerde, geen winst op die afdeling genieten en zou dus alweer de continuïteit verbroken zijn, wat tot bedenkelijke gevolgen zou kunnen leiden.

Men moet dit reeds eerder hebben gevoeld; vandaar dat de Raad van Beroep te Rotterdam I een uitweg uit de moeilijkheid heeft gezocht door aan te nemen, dat de N.V. „A”, die dividend van de N.V. „B” over 1929 in 1929 had geboekt en op grond daarvan over 1929 een uitdeling aan haar aandeelhouders had gedaan, zich daarbij had vergist en niet over 1929 dividend aan haar aandeelhouders uitkeerde, doch een interim-dividend over 1930. Dit gaf een uitweg voor het geval, dat de Raad van Beroep op dit moment had te berechten, maar niet voor de toekomst, aangezien men zich nu niet opnieuw kon vergissen, gezien deze verkregen beslissing. De Hoge Raad, die hier met de Raad van Beroep was meegegaan, sprak in zijn arrest van dwaling; men kon niet aannemen, dat die dwaling daarna zou blijven voortbestaan. Het bedoelde arrest (van 21 Oct. 1931, B. no. 5063) huldigt implicite de opvatting, dat de dividenden, uit het bezit van aandelen in andere N.V.'s genoten, slechts in aftrek konden worden gebracht op de uitdelingen over het boekjaar, waarin die dividenden werden ontvangen of vastgesteld (art. 13, 2e lid, van de Wet op de Inkomstenbelasting moet den rechters hierbij voor ogen hebben gestaan) of van een daarop volgend boekjaar.

Thans is dezelfde kwestie opnieuw bij de Hoge Raad aangebracht, die daarover een arrest heeft gewezen, dat in de rubriek Belastingen op blz. 81 in dit nummer volledig is opgenomen. Ofschoon wij daarnaar kunnen verwijzen, menen wij goed te doen, de voornaamste overwegingen van dit arrest hier nog eens naar voren te halen. Zij luiden:

„dat tusschen partijen vaststaat, dat het dividend „van de Y over haar boekjaar 1930 in 1931 is vastgesteld, doch belanghebbende, die alle aandelen „van de Y bezit, dit dividend ten gunste van haar „winst- en verliesrekening over 1930 heeft gebracht;

„dat deze wijze van handelen in overeenstemming „is met hetgeen zoogenaamde moedermaatschappijen „plegen te doen met de dividenden, welke zij trekken „van hare dochtermaatschappijen, — dat zijn maatschappijen, waarin zij het geheele of een overgroot „deel van het aandelenkapitaal in handen hebben —, „immers het algemeen gebruikelijk is, dat de moedermaatschappij het dividend van de dochtermaatschappijen beschouwt als bate van het jaar niet „waarin, doch van dat waarover die dochtermaatschappijen dat dividend uitkeeren;

„dat deze handelwijze, welke meestal haar oor-

„sprong vindt in den bij het ontstaan van de verhouding van moedermaatschappij tot dochtermaatschappij verklaarbaren en te billijken wensch naar „continuïteit in de dividenduitkeering aan de uiteinde- „lijk bij het complex van maatschappijen belanghebbende aandeelhouders — mits regelmatig telken jare „toegepast — niet strijdig is te achten met goed koopmansgebruik;

„dat toch bij de machtspositie, welke de moedermaatschappij in de dochtermaatschappij bezit en „waardoor de eerste de vaststelling van het dividend „van de laatste beheerscht, het voor de moedermaatschappij geenszins onverantwoord is om bij het afsluiten van haar eigen boekjaar rekening te houden „met de binnenkort vervallende en, voorzoover onzeker, in haar eigen macht staande aanspraak op „een uitkeering uit winst, welke op dat oogenblik „reeds door de dochtermaatschappij is gemaakt”;

„...„dat het doel van het voorschrift — voorkoming van dubbele belasting — meebrengt, dat de „aftrek plaats vindt eenzijdig niet eerder dan, doch „anderzijds ook zoodra als een uitdeeling plaats vindt „over het boekjaar, aan welks resultaten de uitdeeling op de door den belastingplichtige bezeten aandelen is ten goede gekomen;

„dat dit laatste niet zou worden bereikt, indien „onder het genieten door de belastingplichtige in „voormeld artikel iets anders ware te verstaan dan „het ten goede komen aan de winst- en verliesrekening van die belastingplichtige;

„dat een andere opvatting te minder aannemelijk „is, omdat bij het geven van het voorschrift in de „eerste plaats gedacht is aan het geval van een moedermaatschappij, welke aandelen van een dochtermaatschappij bezit, en het — gelijk boven overwogen — bij die verhouding gebruikelijk is te handelen als hier is geschied, waardoor bij die andere „opvatting juist in het meest voorkomende geval niet „zou worden bereikt, hetgeen het doel van het voorschrift meebrengt;”

Dit arrest betreft, gelijk men op blz. 81 zal zien, de toepassing van art. 29. Het spreekt wel vanzelf, dat dezelfde overwegingen ook bij de toepassing van art. 3 kunnen gelden, zodat ook hier de bovengeschetste moeilijkheden zijn ondervangen.

Het typische van het arrest is, dat het hier het goed koopmansgebruik inschakelt bij de toepassing van een artikel, waarbij naar dat goed koopmansgebruik niet wordt verwezen en met overschrijding van de beperkende bewoordingen van het artikel daaraan een ruime toepassing geeft. Het getuigt van de werkelijkheidszin van de Hoge Raad, dat hij in die richting heeft willen gaan. Deze opvatting opent weer de mogelijkheid om de belastingwetgeving te houden in algemeene lijnen, zonder af te dalen in casuïstiek, zonder de voorschriften al te klemmend te maken, terwijl dan de jurisprudentie zorgt voor zodanige toepassing van die voorschriften, dat het billijkheidsgevoel van de degene, die vooral oog heeft voor de werkelijke verhoudingen, daardoor wordt bevredigd.

Naamloze Vennootschappen en trustbeheer.

III.

In tegenstelling met de uitgewerkte regeling in Engeland ten opzichte van trust corporations en trust companies treft het, dat ten opzichte van trustmaatschappijen en administratiekantoren zoals die zich in Nederland ontwikkeld hebben, elke wettelijke regeling ontbreekt. De ontwikkeling van het trustwezen in Nederland is een soortgelijke weg gevolgd als in Engeland, ofschoon de begrippen dezer instellingen in beide landen elkander niet dekken. Evenals indertijd in Engeland is het Nederlandse instituut door de drang van omstandigheden uit de praktijk voortgekomen, doch anders dan in Engeland heeft de wetgever in Nederland zich met die ontwikkeling niet bemoeid en heeft hij zeker niet getracht die te onderdrukken, waaraan in Engeland het eigenaardig dualisme in eigendomsrechten te danken is. Het ontbreken van dat dualisme maakt het in Nederland onmogelijk om het Engelse stelsel over te nemen en maakt het verplichtend in de praktijk om te trachten door een andere constellatie hetzelfde doel te bereiken.

Ik heb vóór mij de Statuten van een der trustmaatschappijen in Nederland, die de creatie is van een der grote bankinstellingen en daarom wel als model kan genomen worden van hetgeen op dit gebied de algemene inhoud is van de machtsomschrijving van dergelijke instellingen.

De twee eerste omschrijvingen van het doel der naamloze vennootschap luiden als volgt:

a. bij geldleningen onder verband van hypotheek of pand of tegen andere zekerheden het op haar naam doen stellen van het zakelijk recht of het aan haar verbinden der andere zekerheden ten behoeve der schuldeischers en het waarnemen en handhaven van de rechten en belangen der schuldeisers met zoo nodige inbezittingen, administratie en executie van het onderpand.

b. het als derde-bewaarder in ontvangst nemen en bewaren van onderpanden.

In deze twee doeleinden kan men de tweeledige functie van den Engelsen trustee herkennen, n.l. die van a. managing en b. custodian trustee. Onder b. ageert de trustee niet, doch is eenvoudig de bewaarder van de goederen, die tot onderpand zijn gegeven en die de geldschietster ten allen tijde moet kunnen terugvinden wanneer hij van zijn pandrecht wenst gebruik te maken.

Daarmede is echter tevens aangegeven, dat de taak van den trustee ten opzichte van die goederen lijdelijk is en dat buiten het bewaren ervan aan hem geen ander toezicht is opgedragen.

Onder a. is dit anders. Het onderpand is aan den trustee toevertrouwd, ten zijnen name gesteld en onder zijn zorgen geplaatst. Hij zal voor het behoud van dat onderpand moeten waken, het voor deterioratie behoeden en alle maatregelen moeten nemen om te zorgen, dat wanneer op het onderpand wordt teruggevallen, dit zich in dezelfde staat bevindt als toen het aan hem werd toevertrouwd.

De Hollandse tekst gaat echter verder. Van de

trustee wordt meer verwacht dan de zorg voor het onderpand alleen. Volgens de Hollandsche tekst vormt niet het onderpand het object van de trust, doch vormen dat de belangen en rechten van de obligatiehouders.

Dit vormt het onderwerp van een speciale opdracht aan den trustee bij een z.g. trustovereenkomst of trustakte, die de onderlinge rechten en verplichtingen regelt tussen de obligatiehouders en hun tegenwoordiger of opdrachtnemer.

In Engeland maakt eveneens een trustdeed meer en meer een integrerend onderdeel uit van uitgiften van debentures en debenture stock, doch de constructie van zulk een „deed” is anders.

Van den aanvang is op de voorgrond gesteld, dat in Engeland elke trust verbonden moet zijn aan een zaak en dat de taak van den trustee zich concentreert op die zaak; een taak, die ten opzichte van die zaak wordt uitgeoefend door den trustee en waarvoor deze verantwoordelijk is.

Bij het plaatsen van een vermogen of een vermogensaandeel onder een trust kan in de akte, die daarvan opgemaakt wordt, op verschillende wijze de taak van den trustee of de trustees worden omschreven.

Tot de werkkring van een managing of beherende trustee behoort het beheren van het aan hem toevertrouwde vermogen waarbij hem al of niet vrijheid kan worden gelaten in de belegging ervan — zowel ten aanzien van roerend als van onroerend vermogen — het uitkeren van de rente aan een of meer personen, het doen genieten door bepaalde personen van het onroerend vermogen en het uiteindelijk uitkeren der goederen aan bepaalde aangewezen personen.

Een clubgebouw kan onder trustbeheer gesteld worden. Het zal dan de taak van den trustee zijn om het gebouw in alle opzichten in goede staat te houden en te zorgen, dat de leden der club ten allen tijde van het gebruik van het gebouw verzekerd zijn. Hoe echter de club zelf wordt beheerd of welke personen als lid worden toegelaten — is een zaak die buiten het toezicht ligt van de trustees wier enige zorg is, het gebouw en wat daarmede verbonden is.

Het waarnemen van de belangen van derden ten opzichte van een zaak is een uitbreiding van de taak van een trustee en moet berusten op een generale of speciale opdracht ten behoeve van degenen wier belangen behartiging en bewaking vereisen.

Het denkbeeld, dat de trustee ten wiens name het onderpand gesteld is eener obligatielening, boven en behalve zijn taak om voor de zaak te zorgen, ook de belangen heeft te behartigen van derden door actief op te treden waar ingrijpen nodig mocht worden, is een uitbreiding van een werkkring van den trustee en maakt hem van waker wachter over de belangen der houders van de debentures.

De goederen, die het speciaal onderpand vormen voor de geldlening door middel van debentures worden gesteld in de naam of namen van den trustee, die daardoor wordt wettelijk eigenaar onder voorbehoud, dat bij afbetaling van de geldlening door

hem of hen het onderpand wederom zal worden overgedragen aan de geldnemers. Tegelijkertijd wordt aan den trustee als algemeen onderpand over de gehele onderneming een hypotheek (floating charge) verleend, zodat de trustee als wettelijk eigenaar of hypotheekhouder alle rechten kan uitoefenen, die aan den eigenaar of hypotheekhouder toekomen.

Hij doet dit ten behoeve van degenen die in de trustdeed zijn aangewezen als de personen wier belangen bij de trust betrokken zijn. Hoewel de benoeming van den trustee gewoonlijk zal geschieden door de maatschappij die de debentures uitgeeft, is de opdracht aan den trustee om in deze te handelen ten behoeve van de houders der debentures, die hij zo nodig kan tezamen roepen en raadplegen en die daardoor desnoods een soort controle over de trust kunnen uitoefenen.

Hij zal met de maatschappij over wier goederen hij hypotheek heeft, kunnen raadplegen omtrent stappen, die genomen kunnen worden in het belang van de „debenture holders” zonder het bedrijf stop te zetten of te belemmeren.

Tegelijkertijd kan in de trustdeed voorziening worden getroffen, dat door de maatschappij zelf maatregelen worden genomen, die nodig zijn voor het behoud van het onderpand en in het belang worden geacht van de „debentureholders”, zoals het verzekeren en het onderhouden ervan waarvoor bij niet nakoming door de maatschappij de trustee zelf kan zorg dragen.

Terwijl aldus in Engeland de verhouding tussen trustee of trustees een uitvloeisel blijft van de trust zelf en de voorwaarden, die daaraan bij de creatie zijn verbonden, bevat in Nederland de trustakte door de stilzwijgende toestemming van de obligatiehouders een overeenkomst waaruit een verbintenis voortvloeit tussen obligatiehouders en den trustee waardoor deze gehele materie contractueel wordt geregeld. De trustee blijft als vertegenwoordiger van de obligatiehouders aan deze ondergeschikt. Hij is niet meer dan de waker, die de obligatiehouders in staat stelt collectief op te treden en aldus collectief hun belangen te behartigen terwijl de rechten en verplichtingen van den trustee zelf in de trustovereenkomst worden geregeld. Buiten die overeenkomst is zijn rechtskarakter onbepaald, daar zij wettelijk niet geregeld is en daardoor niet vaststaat.

Een eerste gevolg van dit verschil in karakter is, dat in Nederland trustees kunnen optreden voor obligatiehouders zonder dat deze door hypothecair verband gedekt zijn.

In Engeland komt zoo iets niet voor. De trust is verbonden aan een zaak en bij afwezigheid van een zakelijk onderpand is er van houder van zulk onderpand geen sprake.

Een tweede onderscheiding is, dat in Engeland (een land dat geen kadaster kent) debentures kunnen gedekt zijn door hypotheek op het gehele bedrijf van een zaak zowel als op haar eigendommen zonder dat daarvoor een trustee optreedt als drager van de gestelde zekerheid.

In dat geval zal, wanneer zulks nodig is, ieder

individueel „debentureholder” het initiatief kunnen nemen voor het uitoefenen van zijn rechten als hypothecair schuldeiser.

Op het certificaat van de debenture zullen alsdan de voorwaarden vermeld staan van de uitgifte waarbij gewoonlijk de meerderheid staat aangegeven, die voor het collectief optreden van de gezamenlijke debentureholders en het nemen van bindende besluiten vereist wordt.

Staan de debentures op naam, dan bestaat er van de verschillende houders een register dat zich in het bezit bevindt van de maatschappij en waarvan ieder debentureholder een afschrift kan bekomen. Het zal op die wijze niet moeilijk vallen, hetzij voor de maatschappij, hetzij voor een individueel debentureholder om het initiatief te nemen voor het oproepen van een vergadering van geregisterd debentureholders, teneinde bindende besluiten te doen nemen en collectief optreden mogelijk te maken.

Is zulke oproeping niet mogelijk, zoals o.a. bij debentures die aan toonder luiden, dan zal op aanvraag door een der debentureholders de rechter machtiging kunnen verlenen tot het oproepen van de gezamenlijke debentureholders bij advertentie, tot het houden van een vergadering teneinde de nodige besluiten tot collectief optreden te nemen of te doen nemen.

De formaliteiten daartoe zijn geregeld in de Rules of Court waarbij in Engeland de regelen voor het burgerlijk procesrecht zijn vastgesteld. Zij zijn algemeen en verschillen niet veel van de regeling, die in Nederland getroffen is bij de Wet van 31 Mei 1934 houdende voorschriften voor de vergadering van houders van reeds uitgegeven schuldbrieven aan toonder.

Een derde onderscheiding is het karakter zelf van de Nederlandse trustakte vergeleken met die van de Engelse trustdeed. Terwijl in de eerste de gehele regeling van de trustverhouding is neergelegd, die daarbuiten niet bestaat, bevat de trustdeed in Engeland een wijziging van de algemene plichten van den trustee zoals die afgescheiden van de trustdeed bestaan, ten behoeve van de bepaalde doeleinden waarvoor de trust voor debentureholders is in het leven geroepen.

Het verschil in karakter doet zich duidelijk voelen bij de sanctie voor de naleving van de verplichtingen, die de trustee op zich heeft genomen en de regeling van moeilijkheden, die zich bij de uitoefening van de trust voordoen.

In Nederland zal deze sanctie moeten gevonden worden in het verbintenissenrecht en zal zij moeten steunen op de bepalingen van de trustakte. In Engeland past deze trust zich geheel aan bij het trustrecht en de bepalingen waaraan in het algemeen trust en trustees gebonden zijn. Iedere transgressie zal zich van de zijde van de trustee oplossen in een „breach of trust”.

In Engeland hebben de menige „breaches of trust” in de loop der tijden door trustees begaan op wie later geen verhaal bleek te zijn, in de negentiende eeuw geleid tot strenge, wettelijke maatregelen ten opzichte van de verantwoordelijkheid van trustees voor

het door hen gevoerde beheer. Die voorschriften zijn van tijd tot tijd verscherpt waarbij echter niet altijd met mate is te werk gegaan. De bepalingen van de Judicial Trustee Act, 1896, waren zóó streng, dat het moeilijk werd behoorlijke trustees te vinden, die bereid waren deze meestal onbezoldigde en ondankbare taak op zich te nemen. In 1925 bij de toen op vrij grote schaal uitgevoerde herziening van een gedeelte van het materiele privaatrecht en het burgerlijk procesrecht zijn deze verplichtingen enigszins verzacht en vervat in een algemene regel, die aldus luidt:

If it appears to the court that a trustee, whether appointed by the court or otherwise, is or may be personally liable for any breach of trust, whether the transaction alleged to be a breach of trust occurred before or after the commencement of this Act, but has acted honestly and reasonably, and ought fairly to be excused for the breach of trust and for omitting to obtain the directions of the court in the matter in which he committed such breach, then the court may relieve him either wholly or partly from personal liability for the same.

De trustee moet aantonen, dat hij eerlijk zowel als redelijk heeft gehandeld en dat hem in billijkheid de niet nakoming van zijn plichten als trustee moet worden vergeven. Deze zijn zeer rekbare begrippen, doch de algemene toestand van den trustee is in zoverre er op vooruit gegaan, dat er met de omstandigheden rekening kan gehouden worden.

De trustdeed bevat meestal bepalingen, die de trustees voor debentureholders grotere vrijheid laat en hun taak enigszins vergemakkelijkt.

In Nederland zal men, bij de afwezigheid van bijzondere bepalingen te dien opzichte, moeten terugvallen op het evenzeer rekbare begrip van onrechtmatige daad, tenzij op analoge wijze de taak van bewindvoerder of lasthebber de daaruit voortvloeiende verplichtingen zou dekken.

Geen van die bepalingen dekken echter het begrip van „breach of trust”, die het gevolg is van de veronachtzaming van een plicht, voortvloeiende uit het vertrouwen opgewekt door de positie waarin een persoon zich bevindt, hetzij tengevolge van omstandigheden of naar aanleiding van een door hem waargenomen post. A. en B. hebben een gezamenderhandse rekening (joint account) bij een bank. A. sterft. B. is nu — volgens Engels recht — in een trustverhouding tegenover de staat voor het richtige betalen van successierecht over het gedeelte van die rekening, die aan A. toebehoorde. Zo die verplichting al mocht bestaan volgens Nederlands recht, hoe zou die dan worden geconstrueerd?

Het komt voor dat bij twee of meer obligatieleeningen voor éénzelfde zaak (first and second debentures) dezelfde personen als trustees worden benoemd voor beide, of alle leningen. Wanneer degenen, die de taak van trustees voor de eerste lening op zich hebben genomen, zich later mochten beschikbaar stellen om die taak eveneens waar te nemen voor de tweede lening, zou dit — zonder voorafgaande uitdrukkelijke

toestemming van de houders der eerste lening — een „breach of trust” kunnen opleveren aan de zijde der trustees, daar de verplichtingen verbonden aan het waarnemen van de belangen van ieder der leningen tot tegenstrijdigheid zou kunnen leiden waaronder de nakoming der eerst op zich genomen verplichtingen zou kunnen leiden.

In de Naamlooze Vennootschap van 15 September 1934 (bl. 185/) is in het Rapport in zake het trustwezen der Vereniging van Fondsenhouders op deze moeilijkheid gewezen, die in Nederland in tegenwoordige omstandigheden niet tot een oplossing kan leiden, tenzij daarin contractueel in de trustakte is voorzien. In Engeland zal de hulp van den rechter moeten worden ingeroepen wanneer de trustee zich door zijn ongewenste dubbele waarneming van derde belangen in een toestand bevindt waarin slechts rechterlijke sanctie hem voor het begaan van een „breach of trust” kan behoeden.

Een ander vereiste ter voorkoming van het begaan van een „breach of trustee” is de onafhankelijkheid van dengeen, die als trustee optreedt ter behartiging van de belangen van houders van debentures en zijn absolute onzijdigheid tegenover de maatschappij of het lichaam door wie of door wier toedoen onderpand is verleend waarop de obligatieleening steunt. Een directeur van de maatschappij, die hypotheek verleent, is niet de onzijdige persoon aan wien men het belang zou toevertrouwen van obligatiehouders wier rechten hij moet behartigen tegenover de maatschappij, die hypotheek verleent.

Deze verplichtingen gelden echter niet alleen ten opzichte van natuurlijke personen, die als trustee optreden doch evenzeer van de trust company, die met trustbeheer is belast.

In Nederland kan men aannemen, dat tegenwoordig iedere bankinstelling naast zich een administratiekantoor heeft, waarvan zijzelf all eandelen (minus een) houdt en dat belast is met een aantal werkzaamheden, die op het gebied liggen van het trustbeheer. Een soortgelijke toestand bestaat in Engeland, doch een Engelse depositobank is een instelling van een geheel ander karakter dan een bankinstelling in Nederland. Het uitsluitend aannemen van deposito's en het bewaren ervan ten behoeve van haar „customers” stelt de Engelse bank reeds in een trustverhouding tegenover haar clientele voor de richtige nakoming van de verplichtingen, die zij als depositohouder, stilzwijgend op zich heeft genomen en die meermalen het onderwerp zijn geweest van een rechterlijk onderzoek en oordeel. Het op zich nemen van executeursplichten en trustverhoudingen verbonden aan het beheer van nalatenschappen is slechts een uitbreiding van haar algemene werkkring, die uitermate past bij de taak, die zij van oudsher uitsluitend tot de hare heeft gemaakt en het is slechts te wijten aan de omvang van die nieuwe taak, die haar er toe gebracht heeft om daarvoor een afzonderlijk lichaam te scheppen dat meer speciaal met de nieuwe bezigheden is belast.

Een bankinstelling in Nederland heeft een ander karakter. Naast haar enigszins lijdelijke werkkring

als depositobank, treedt zij actief op als financieel huis, dat zich o.a. belast met het uitgeven van leningen, het doen van makelaarszaken en het financieren van ondernemingen, hetgeen meer omvat dan het zuiver lenen van gelden tot ondersteuning van het bedrijf. Wanneer nu door een bankinstelling in Nederland naast zich een soortgelijk lichaam wordt geschapen als het Engelse administratie- en trustkantoor waarvan zij zelf de alter ego is, dan is dat niet een uitbreiding van haar werkzaamheden in soortgelijke zin als reeds door haar in praktijk worden gebracht. Haar actief optreden als financieel huis zou het in omstandigheden noodzakelijk kunnen maken naar aanleiding van die activiteiten een trustbeheer te creëren, dat ten behoeve van derden zich op zou lossen in het uitoefenen van toezicht en het voeren van administratie. Voorzover daarbij haar eigen belangen zouden berokken zijn, zou dit een moeilijk verenigbare combinatie vormen van handelend optreden en krities toezicht in één hand, speciaal in een land waar zowel ten opzichte van het één als van het ander alle wettelijke regeling en toezicht ontbreekt.

Mr. W. ROOSEGAARDE BISSCHOP.

Belastingheffing over privé-opnamen.

Wie geen vreemde is op het gebied van belastingheffing over verkapte uitdeelingen bij de naamloze vennootschap en de daaraan verbonden fiscale gevolgen voor den aandeelhouder ten opzichte van de inkomstenbelasting, weet dat de privé-rekening van den aandeelhouder, zijn rekening-courant bij de vennootschap, de volle ambtsaandacht van den inspecteur heeft. Onder de talloze gevallen van verkapte uitdeelingen nemen de privé-opnamen een groote plaats in. Bij de besloten vennootschap is het geen uitzondering dat de eenig- of althans groot-aandeelhouder gelden opneemt waarvoor zijn rekening gedebiteerd wordt. Het saldo klimt doorgaans in den loop der jaren onder al dan niet bijschrijving van rente. Ook hier is een voortschrijding der fiscale jurisprudentie aan te wijzen. Eerst werd als uitdeeling aangemerkt de rentederving door de vennootschap indien geen rente werd gevorderd. Een stap verder was het belasten dezer rente, ook al werd rente bijgeschreven, en ten slotte kwam de belastingheffing over de privé-opnamen zelve. De debiteering moet daarbij als irreal worden aangemerkt, het bestaan van een schuld van den aandeelhouder worden ontkend.

Speciale bewijsmiddelen zijn in het fiscale procesrecht niet aangewezen. Indien de Raad van Beroep de redelijke overtuiging krijgt, dat ondanks de debiteering, van een uitdeeling sprake is, is er tegen de feitelijke beslissing, dat er niet van een normale leening sprake is en wel van definitieve beschikking over vermogen van de vennootschap, weinig meer te doen. De feitelijke verhoudingen tusschen vennootschap en aandeelhouder, de verdeling van het aandeelenkapitaal, de wijze van opname der gelden, het ontbreken van rentebeding en een contract van geldleening, de

niet geregelde terugbetaling, het oploopen van het saldo, het ontbreken van onderpand, de solvabiliteit van den aandeelhouder, de wijze van bestemming der opgenomen gelden, het bedrijfsdoel der vennootschap, dividendpolitiek en andere uit de bijzondere omstandigheden van ieder geval naar voren komende argumenten, kunnen voor den fiscus dienstig zijn om de realiteit van de boekvordering in twijfel te trekken.

Het moge voldoende bekend zijn, dat onder de tegenwoordige jurisprudentie dergelijke privé-opnamen veelvuldig worden aangemerkt als verkapte uitdeelingen. In de Beslissingen in Belastingzaken (B.) vinden we terzake weinig gepubliceerde beslissingen of arresten. Een voorbeeld geeft het arrest van 23 Febr. 1927, B. no. 4011.

De practijk leerde tot op heden dat veelal de toename der privé-rekening over het boekjaar als uitdeeling in den zin der wet op de dividend- en tantièmebelasting wordt aangemerkt en dus belasting wordt geheven indien of voor zoover die „uitdeeling” door winst is gedekt. Is dit laatste niet het geval dan wordt de uitdeeling eerst belastbaar zoodra er in de toekomst winst wordt gemaakt. Voor de inkomstenbelasting is een dergelijke niet door winst gedekte uitdeeling evenwel, als opbrengst van het aandeelenbezit, direct belastbaar. Ook niet door winst gedekte „dividenden” zijn voor de I. B. belastbaar (B. 4276 en 5718). Wil de fiscus, ondanks verlies, ook direct dividendbelasting heffen, dan moet de toename der privé-rekening als verkapt „salaris” worden aangemerkt, waarvan practisch dus alleen sprake kan zijn bij den directeur-aandeelhouder der vennootschap. De salarisexcedenten boven f 10.000.— per 12 maanden zijn n.l. ook voor de div. bel. steeds belastbaar, dus ook al is er geen winst. De aard der opnamen ten laste eener privé-rekening is n.m.m. slechts in uitzonderingsgevallen in overeenstemming te brengen met het begrip „salaris”, omschreven in art. 7 der wet D. T. B. Er zijn echter gevallen aan te wijzen, dat de fiscus in dit bewijs slaagde.

Mijn bedoeling is nader te beschouwen of het wel juist is om, zooals gebruikelijk, de toename der privé-rekening over het boekjaar zonder meer te belasten als uitdeeling voor de D. T. B. en voor de I. B. als belastbaar aan te merken diezelfde toename over het afgelopen kalenderjaar (soms boekjaar).

Voorop zij gesteld, dat ik hier het oog heb op onttrekkingen uit de N.V., die voor de D. T. B. belast worden als uitdeelingen aan een aandeelhouder als dusdanig. Mijn beschouwingen betreffen dus niet onttrekkingen welke als verkapt salaris beschouwd worden.

De aandeelhouder geniet iets als opbrengst van zijn aandeelenbezit, geniet een vrucht van roerend kapitaal. De vraag of deze vrucht vormt „een aandeel in de opbrengst van een bedrijf of beroep, dat niet door den belastingplichtige zelve wordt uitgeoefend” en in dat geval art. 13, tweede lid der Wet I. B. van toepassing zou zijn, is juridisch zeer belangwekkend, maar de beantwoording heeft naar mijne meening weinig practisch belang.

Persoonlijk meen ik, dat er veel voor toepassing

art. 13, tweede lid, valt te zeggen. Een aandeelhouder geniet als dusdanig een aandeel in de opbrengst van het niet door hem zelf uitgeoefend bedrijf. Nu is het wel zoo, dat bij vele verkapte soortgelijke of gelijksoortige uitdeelingen geen verband met de opbrengst van het bedrijf valt aan te wijzen, en dan ook moeilijk van een aandeel in die opbrengst sprake kan zijn, maar denkende aan het uitgangspunt, n.l., dat belast wordt een vrucht van het aandeel, en de rechten van een aandeelhouder als zoodanig daarbij in aanmerking nemende, hel ik toch over tot toepassing van art. 13, tweede lid. Intusschen lijkt een bezwaar voor dezen uitleg, dat voor de I. B. belast kan zijn een niet door winst gedekte verkapte uitdeeling en dan dus feitelijk niet sprake zou zijn van een aandeel in de „netto-winst”, wat te lezen zou zijn, voor „opbrengst” in art. 13, tweede lid (B. 5055). Bij het lezen van dit arrest denk ik echter ook aan de openlijke, niet door winst gedekte, dividend-uitdeeling. Ook dan is er niet sprake van een aandeel in de „netto-winst” en toch lijkt toepassing van art. 13, tweede lid, voor dit dividend weinig dubieus.

De al dan niet toepasselijkheid van art. 13, tweede lid, heeft n.m.m. echter geen practisch belang, omdat we ook bij toepassing van het eerste lid voor een verkapte uitdeeling tot hetzelfde resultaat komen.

In de Memorie van Antwoord, bij de toevoeging van dit tweede lid, wordt reeds gezegd, dat voor dividenden de bepaling niets nieuws bracht. Nu mocht die opmerking al niet geheel juist zijn, omdat voorheen de dividenden werden belast over het jaar waarin zij geïnd werden, en nadien over het jaar waarin zij vastgesteld werden, toch is deze ministerieele toelichting dienstig om mede aan te toonen, dat de opbrengst van een aandeel eerst belast mag worden — dus ook zonder toepassing van het bewuste tweede lid — over dat jaar, waarin die opbrengst door den aandeelhouder is genoten. Vroeger bleek voor normale dividenden hier de *betalbaarstelling* (inning) beslissend, en nu de *vaststelling* (vgl. ook B. 3998). Voor verkapte uitdeelingen is het altijd — met en zonder toepassing van art. 13, tweede lid — geweest het jaar waarin de bate genoten is. In dien zin dus over het jaar, waarin de aandeelhouder een onherroepelijk voordeel heeft genoten. Beslissend is in verband daarmee het tijdstip van uitdeeling aangenomen voor de heffing der D. T. B. De heffing I. B. en D. T. B. gaan hier hand aan hand.

Zoodra van vaststelling der uitdeeling in den zin der Wet op de Dividend- en Tantiëmelasting sprake is, is ook het bedrag in den zin der Wet op de Inkomstenbelasting een genoten opbrengst.

Hiermede kom ik tot de conclusie, dat we bij de beoordeeling over welk jaar een uitdeeling in de belasting valt ons voor elk geval moeten afvragen: wanneer is het bedrag door den aandeelhouder als opbrengst van zijn aandelenbezit genoten, of m.a.w., wanneer is de uitdeeling onherroepelijk te achten, of „vastgesteld” (met zooveel woorden of feitelijk) in den zin van de Wet D. T. B.

Betreffende deze „vaststelling” en het tijdstip daar-

van is belangwekkende jurisprudentie te vinden in b.v. B. 5271, 5354, 5382, 5501 en 5702.

Het behoeft geen betoog, dat bij verkapte uitdeelingen, waar niet openlijk het besluit tot uitdeeling blijkt, de omstandigheden van ieder geval nauwkeurig gewogen moeten worden om het tijdstip der vaststelling te bepalen.

Voor een groote rubriek verkapte uitdeelingen is de beantwoording eenvoudig, n.l. al die uitdeelingen voortvloeiende uit afgesloten transacties tusschen de vennootschap en haar aandeelhouders. Bevoordeeling door overname van activa voor te hooge waarde, overgave van activa tegen te lage waarde, geldleening aan aandeelhouders zonder rentevergoeding, in het algemeen dus bevoordeelingen die hebben plaats gevonden, waaronder ook valt het vrij of voor te lagen huurprijs wonen, voordeelen in natura, abnormaal hooge vergoeding voor reiskosten enz. enz., zijn uitdeelingen, waarvan de „vaststelling” met de daad samenvalt. Hier geldt het: gedane zaken nemen geen keer. Zeker, straks op de algemeene vergadering zal de directie verantwoording van haar beheer moeten afleggen en is het zelfs mogelijk dat de directie aansprakelijk gesteld zal worden voor nadeelige plaatsgevonden transacties. Maar die de algemeene vergadering zal de tijd niet kunnen terugzetten. De uitdeeling heeft plaatsgevonden. Mogelijk dat de bevoordeelde aandeelhouder mede zal werken de plaatsgevonden bevoordeeling ongedaan te maken (en naar mate de fiscus verkapte uitdeelingen ontdekt, groeit dit verlangen), maar de uitdeeling in den zin der wet heeft eenmaal plaatsgevonden.

Een heel ander geval wordt het echter bij de toename van de privérekening van den aandeelhouder. Ik zou hierbij onderscheid willen maken voor den eenig-aandeelhouder en voor het geval waar meerdere aandeelhouders zijn. Voor den eenig-aandeelhouder kan men in iedere kasopname ten laste der privé-rekening (verrekening van salaris en dergelijke te motiveeren opnamen laat ik nu maar buiten beschouwing) een daad van uitdeeling zien. We kunnen daarbij aannemen, dat iedere opname, ondanks debiteering, een afgedane handeling is. In iedere debiteering wordt een schijnhandeling gezien, iedere dusdanige opname is op het moment zelve een definitieve „vastgestelde” uitdeeling. Eenige sanctie of berusting van andere belanghebbenden is niet noodig. Fiscaal zal in die gevallen slechts dan niet sprake zijn van een uitdeeling, indien de opname gedekt is door *voorafgaande, fiscaal nog niet gecompenseerde, stortingen* van dien eenig aandeelhouder.

Een voorbeeld van het verloop eener privérekening moge een en ander duidelijker maken. Ik stel hierbij dat het boekjaar der vennootschap loopt van 1 Mei tot 30 April.

Debet.

1 Mei 1932 saldo	f —.—
10 Febr. 1933 opname	„ 2000.—
10 Maart 1933 opname	„ 2000.—
10 April 1933 opname	„ 1000.—

Afsluiting boekjaar 1932—1933 f 5000.—

Opening boekjaar 1933—1934:

1 Mei 1933 saldo	f 3500.—
10 Mei 1933 opname	„ 2000.—
10 Aug. 1933 opname	„ 4000.—
10 Dec. 1933 opname	„ 2500.—
10 April 1934 opname	„ 1000.—

Afsluiting boekjaar 1933—1934 f 13000.—

Opening boekjaar 1934—1935:

1 Mei 1934 saldo	f 6500.—
----------------------------	----------

Indien de fiscus bij dezen eenig-aandeelhouder tusschen beide komt, zal vastgesteld moeten worden voor D. T. B. en I. B. wanneer iets uitgedeeld is.

De opname van 10 Febr. 1933 geheel belast f 2000.—

De opname van 10 Maart 1933 geheel belast „ 2000.—

De opname van 10 April '33 ad f 1000 is onbelast, omdat f 1000.— mocht worden opgenomen door voorafgaande storting van f 1000.— op 20 Maart 1933

De opname van 10 Mei 1933 belast f 2000.— min f 500.— is „ 1500.—

De opname van 10 Aug. 1933 belast f 4000.— min f 1000.— is „ 3000.—

De opname van 10 Dec. 1933 belast f 2500.— min f 2000.— is „ 500.—

De opname van 10 April 1934 onbelast door voorafgaande hogere niet gecompenseerde stortingen

Credit.

20 Maart 1933 gestort	f 1000.—
20 April 1933 gestort	„ 500.—
1 Mei 1933 saldo	„ 3500.—

f 5000.—

20 Juni 1933 gestort	f 1000.—
20 Aug. 1933 gestort	„ 2000.—
20 Dec. 1933 gestort	„ 1500.—
20 Febr. 1934 gestort	„ 1000.—
20 April 1934 gestort	„ 1000.—
1 Mei 1934 saldo	„ 6500.—

f 13000.—

Principieel lijkt mij dan de eenig juiste oplossing iedere opname afzonderlijk te beschouwen. De conclusie moet dan luiden:

Voor D. T. B. belast over het boekjaar 1932—1933 f 4000.—

Voor I. B. belast als genoten in 1933 „ 9000.—

Voor D. T. B. belast over het boekjaar 1933—1934 „ 5000.—

Volgens de boekhouding bedroeg de „toename” der privérekening over het boekjaar 1932—1933 f 3500.— en over het boekjaar 1933—1934 f 3000.—.

De toename over het kalenderjaar 1933 bedroeg, indien de fiscus zelf een saldo trekt, f 7500.—.

Het lijkt mij onjuist om, zooals tot heden veel gedaan wordt, voor I. B. te belasten over 1933 f 7500.— en voor D. T. B. te belasten over het boekjaar 1932—1933 als uitdeeling f 3500.— en over het boekjaar 1933—1934 f 3000.—. Daarbij wordt dan de boekhouding gevolgd en het verschil in saldo op begin- en eindbalans voor D. T. B. belast en wordt de toename volgens de boekhouding over het kalenderjaar voor de I. B. belast. Ik acht dit standpunt juridisch niet houdbaar, omdat op het moment van de daad, dus bij

iedere opname, beoordeeld moet worden: uitdeeling of geen uitdeeling. Met wat later gebeurt, mag daarbij geen rekening worden gehouden, omdat de fiscus juist stelt, dat de debiteering zelve schijn is.

De begrippen *uitdeeling* en *vaststelling* mogen niet worden losgelaten. Een toevallig saldo per 31 December (voor I. B.) en per balansdatum (voor D. T. B.) kan nooit beslissend zijn, omdat de fiscus stelt dat geen vordering bestaat.

Als de fiscus bij den eenig-aandeelhouder de belastingheffing baseert op de wezenlijke uitdeelingen, dan kan de privérekening niet over tijdvakken beschouwd worden, maar dient het wezen of de schijn van iedere transactie (opname) beoordeeld te worden.

Geheel anders ligt het geval, indien er meerdere

aandeelhouders zijn. De feitelijke toestand bij een N.V. kan ook dan dusdanig zijn, dat onmiddellijk blijkt, dat iedere opname, onder debiteering der privé-rekening, in wezen een uitdeeling is voor zoover de opname niet gedekt is door voorafgaande niet gecompenseerde stortingen. Het bewijs zal den fiscus alleen wat moeilijker vallen, omdat de wilsuiting der N.V. daar niet opgesloten ligt in de handelingen van één persoon.

Die wil tot bevoordeeling zal in de meeste gevallen slechts afgeleid kunnen worden, en dan ook mogen worden vastgekoppeld, aan de goedkeuring der balans door de algemeene vergadering. Indien die algemeene vergadering de balans aanvaardt en geen bedenkingen heeft, mag de fiscus, indien daartoe voldoende termen aanwezig zijn, een poging doen te bewijzen, dat de boekvordering op een aandeelhouder irreëel is. Het eenige, wat dan mogelijkheid voor fiscaal succes geeft, is de toename der vordering gedurende het boekjaar als uitdeeling aan te merken. En dan als een uitdeeling waarvan de onherroepelijkheid eerst op die algemeene vergadering is komen vast te staan. Immers het is zeer wel mogelijk, dat op die algemeene vergadering andere belanghebbenden hun bezwaren tegen de opnamen doen gelden en eischen, dat de opnamen terug gevorderd moeten worden van den betrekkelijken aandeelhouder. Indien de vergadering dit besluit neemt en de directie het ten uitvoer brengt, acht ik belastingheffing ten eenenmale onmogelijk.

Ik kom dus tot de conclusie dat bij belastingheffing over privéopnamen door den practisch eenig-aandeelhouder iedere opname afzonderlijk beschouwd moet worden, en voor het geval meerdere belanghebbenden bestaan de houding van deze belanghebbenden moet worden afgewacht, terwijl dan de toename der rekening over het boekjaar eventueel is te belasten. Indien de N.V. een gebroken boekjaar heeft, zooals in het gegeven voorbeeld eener privé-rekening, zal het steeds onjuist zijn om voor de I. B. de toename over het kalenderjaar te belasten.

Afgezien van het verschil in de te belasten bedragen is het vorenstaande uiteraard ook van belang bij de beoordeeling of de uitdeeling al dan niet door winst gedekt is, terwijl voor de Inkomstenbelasting door de werking van de compensatiebepalingen in art. 17 dier wet van groot belang kan zijn voor welk belastingjaar de opnamen als inkomen worden beschouwd.

Nog een enkel woord over de privéopnamen: Indien de fiscus stelt dat de debiteering voor de opgenomen gelden irreëel is, en in werkelijkheid geen vordering op den aandeelhouder bestaat, is, ter beoordeeling van de vraag of er winst in de vennootschap aanwezig is, de winst volgens de balans met het saldo der privé-rekening te verminderen. Vroegere opnamen moeten onbelast blijven voor zoover niet nagevorderd kan worden. Slechts in uitzonderingsgevallen zal de fiscus kunnen volhouden: de debiteering tot en met b.v. 1933 is reëel en daarna is iedere debiteering schijn geweest. (Vgl. hierbij B. 5723)

Misschien is er zonder de boekvordering op den

aandeelhouder geen winst in de vennootschap aanwezig en zou de fiscus slechts nadeel hebben met de ontkenning van het bestaan eener reële vordering. Immers er zou dan, fiscaal beschouwd, verlies in de vennootschap ontstaan, welk verlies eerst ingehaald zou moeten worden voor tot belastingheffing over uitdeelingen voor de D. T. B. kan worden overgegaan. En dit nadeel kan niet worden gecompenseerd doordat de aandeelhouder zijn niet bestaande schuld aan de vennootschap ook niet in zijn aangifte voor de Vermogensbelasting in mindering mag brengen, omdat anderzijds de waarde van de aandelen daalt door het niet in aanmerking nemen van de vordering.

Het is wel moeilijk om en den fiscus en den aandeelhouder het zijne te geven.

H. J. LAZET.

Haarlem.

De Appèl-kwestie in de Wet op de Vergadering van Schuldbriefhouders.

Uit hoofde van allerlei omstandigheden heeft het verloop van zaken bij de Vaderlandsche Hypotheekbank, aangaande het besluit der vergadering van pandbriefhouders, genomen krachtens de „Wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder“, zeer de aandacht getrokken. Een dezer omstandigheden was het feit, dat hier voor de eerste maal een beroep op den Hoogen Raad tot cassatie werd gedaan, met een slot dat weinig bevrediging kon geven. Zooals men weet, weigerde de Arrondissementsrechtbank te 's Gravenhage bij beschikking d.d. 14 Febr. j.l., het besluit der vergadering van pandbriefhouders tot aanneming der voorstellen van de Vaderlandsche, te bekrachtigen.

In hooger beroep heeft evenwel het Gerechtshof aldaar d.d. 15 Maart d.a.v., die beschikking vernietigend, dat besluit alsnog bekrachtigd. Een daarop ingesteld beroep in cassatie leidde tot de finale, dat de Hooge Raad dit beroep niet-ontvankelijk verklaarde. Daarmede is deze zaak dus uit, hetgeen niet wegneemt, dat het belang kan hebben eens na te gaan, waarom deze procedure op die wijze haar beëindiging heeft gevonden. Het arrest van den H. R. berustte op onderstaande overwegingen:

O. dat artikel 12 der Wet op de vergadering van houders van schuldbrieven aan toonder een volledige regeling bevat van hen, door wie en van de gevallen, waarin tegen een beschikking van het Gerechtshof cassatie kan worden ingesteld;

O. dat, waar die regeling deze bevoegdheid slechts toekent aan den houder van schuldbrieven, die in hooger beroep is gekomen, en haar onthoudt aan houders, waarvan — gelijk verzoekers — zulks niet het geval is, verzoekers in hun beroep niet-ontvankelijk dienen te worden verklaard.

Dit leidt van zelf tot een aanhaling van genoemd art. 12 der bedoelde wet, dat voor zooveel hier noodig als volgt luidt:

Binnen acht dagen na den dag, waarop de beschik-

king van de rechtbank is uitgesproken, kan, zoo de bekrachtiging is geweigerd de schuldenaar en, zoo zij is verleend, iedere houder, die overeenkomstig artikel 9 bezwaren heeft kenbaar gemaakt, tegen de beschikking bij verzoekschrift in hooger beroep komen. Het gerechtshof beslist ten spoedigste na verloop van den termijn van acht dagen, met inachtneming van het bepaalde bij de artikelen 10 en 11, tweede en derde lid.

Tegen de beschikking van het gerechtshof kan binnen gelijken termijn en op dezelfde wijze cassatie worden ingesteld door den schuldenaar, zoo de bekrachtiging van het besluit is geweigerd, en door den houder, die in hooger beroep is gekomen, zoo zij is verleend.

Daaraan kan nog worden toegevoegd, dat destijds bij de Rechtbank bezwaren tegen de bekrachtiging waren ingebracht door de Vereeniging voor den Effectenhandel en door een groep van pandbriefhouders, bestaande uit de heeren Drs. W. Willems, Van Bergen Walraven en de N. V. Brandverzekering Mij. „Holland”. In hooger beroep had de groep Willems c.s. zich bij anti-dotaal request tegen de bekrachtiging verzet. Nadat het Hof de bekrachtiging had verleend, ging deze groep vervolgens ook in cassatie bij den H. R., niet echter de Ver. v. d. Effectenhandel, die dit naliet, omdat haar rechtskundige raadslieden zulks op grond van de wet niet mogelijk achtten. Nu de H. R. eenmaal aldus zijn standpunt ten deze had bepaald, ontstond derhalve de volgende vierledige casus-positie:

1. Rechtbank bekrachtigt.
Gerechtshof bekrachtigt.
Crediteur kan in cassatie.
2. Rechtbank weigert bekrachtiging.
Gerechtshof weigert bekrachtiging.
Debiteur kan in cassatie.
3. Rechtbank bekrachtigt.
Gerechtshof weigert bekrachtiging.
Debiteur kan in cassatie.
4. Rechtbank weigert bekrachtiging.
Gerechtshof bekrachtigt.
Crediteur kan niet in cassatie.

Men heeft hier in dezen rechtstrijd dus het zonderlinge gevolg, dat de debiteur altijd den weg naar den H. R. voor zich open vindt, de crediteur alleen indien beide instanties de bekrachtiging hebben verleend, niet evenwel bijgeval de Rechtbank hem gelijk geeft, doch het Hof daarna zijn tegenpartij in het gelijk stelt. Over de kwestie of de H. R. een ander standpunt had kunnen innemen zal ik, als leek op dit gebied, niet veel zeggen. De tekst der wet is duidelijk, zoodat daaraan bezwaarlijk te tornen valt, terwijl een antidotaal request, uit een juridisch oogpunt, niet hetzelfde is als in hooger beroep komen. Overigens zou het volmaakt zinledig zijn voor de partij, die in eerste instantie gelijk krijgt, daartegen hooger beroep in te stellen! Laat ik hier daarom maar als onbetwistbaar aannemen, dat de H. R. in bedoeld geval, met geen mogelijkheid het duidelijk voorschrift der wet had kunnen ontwijken. Intusschen heeft dit geval toch den

stoot gegeven tot een maatregel om deze betreurenswaardige leemte in de wet aan te vullen; een desbetreffend wijzigingsontwerp schijnt binnenkort te zullen worden ingediend.

Uit een geschiedkundig oogpunt is niettemin een korte schets van het verloop van zaken hier wel nog van eenig belang.

In het oorspronkelijk ontwerp was deze geheele zaak aan den president der Rechtbank opgedragen. Hij werd in zoover daarin alleen beperkt, dat hij zijn bekrachtiging *moest* weigeren indien onregelmatigheden waren gebleken bij het houden der vergadering of bij het tot stand komen van haar besluit, zoomede als volgens zijn overtuiging het gezamenlijk belang van de houders der schuldbrieven door dat besluit zou worden geschaad. Tegen de beschikking van dien president werd zelfs geenerlei voorziening toegelaten, behoudens cassatie in het belang der wet. In de toelichting bij het ontwerp werd verklaard: „Deze bepaling strookt met den opzet om de zaak zoo eenvoudig mogelijk te houden”. De „Vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht” van de Tweede Kamer, in wier handen het ontwerp was gesteld, vond echter, dat deze „eenvoud” toch wel wat te ver ging. Zij gaf derhalve in overweging, om de bekrachtiging aan de Rechtbank op te dragen, met welken wensch de Ministers van Justitie en Economische Zaken in hun gewijzigd ontwerp rekening hielden. De Commissie had eveneens een amendeering voorgesteld, om hooger beroep tegen de beschikking van de Rechtbank en cassatie mogelijk te maken. Beide Ministers verklaarden echter in hun memorie van antwoord, deze uitbreiding liever niet te zien, ten einde den toestand van onzekerheid niet langer dan noodig te laten voortduren, zoomede „dat de rechterlijke organen niet dan bij onvermijdelijkheid met nieuw werk worden belast”. Maar bij de behandeling in de Tweede Kamer heeft de Minister van Justitie het amendement toch overgenomen en de wet is aldus, met de overige wijzigingen, door de beide Kamers vastgesteld; de formuleering van art. 12 in de wet is geheel overeenkomstig de voorstellen der bedoelde Commissie.

Het ligt voor de hand dat de wetgever, eenmaal beroep en cassatie toelatend, den crediteur die in eerste instantie gelijk krijgt, niet opzettelijk den weg naar cassatie zou hebben willen afsnijden. Is het dus bevredigend dat op deze ongelijke rechtsbedeeling zal worden teruggekomen (het is niet aan te nemen dat de Kamers daartegen bezwaar zullen hebben), toch blijft er m.i. nog stof tot teleurstelling over, indien de wet alléén op dit punt wordt gewijzigd. De onjuiste redactie der cassatie-regeling is naar mijn gevoelen niet het enige gebrek, dat deze wet aankleeft. Men denke daarbij vooral aan de kwestie der niet-volgestorte aandelen, waarover ik destijds in dit blad schreef. Het blijft mij onverdedigbaar voorkomen, dat een debiteur van zijn schuldeischers offers kan vergen, zonder dat hij alle hem ter beschikking staande middelen heeft aangewend, om zijn verplichtingen zoo veel als mogelijk na te komen. De wet zwijgt hierover geheel, vermoedelijk omdat men bij het ontwerpen en bij de behandeling daaraan niet heeft gedacht.

Nu de wet zich hierover niet uitspreekt, is het dus aan de Rechtbank en het Gerechtshof overgelaten te beoordeelen, of — indien de desbetreffende vennootschap die achtergehouden middelen niet op tafel legt — onder deze omstandigheden, de belangen der houders door het aannemen der voorstellen worden geschaad. Men zal misschien aanvoeren, dat de vergadering der houders van de schuldbrieven zich ter zake immers zelf kan helpen, door de volstorting als conditio sine qua non aan het aannemen der voorstellen te verbinden. Ieder die op dit terrein eenigszins thuis is weet echter, dat de bestuursleden met hun aanhang (zelf veelal in groote mate belanghebbend bij de niet-volgestorte aandelen), doorgaans voldoende schuldbrieven in de vuurlinie weten te brengen, om eventueel het doorzetten eener dergelijke voorwaarde te verhinderen. Met onmiskenbare schijnheiligheid hebben sommige besturen van vennootschappen, als in die gevallen deze eisch werd geopperd, betoogd dat de nog niet gestorte bedragen uitsluitend mochten dienen tot waarborg voor de hoofdsom der schuldbrieven, niet voor rentebetaling daaruit. Zij wisten zeer goed dat hierover de kwestie niet ging, doch namen den schijn aan zoodoende voor de belangen der schuldbriefhouders in de bres te springen, om dan gelijktijdig hun eigenlijk doel te bereiken: opvraging van stortingen tegen te gaan. Ten einde het rechtsgevoel te bevredigen, had de wet dan ook (van meet af aan!) moeten bepalen, dat een beroep op haar zou zijn uitgesloten, zoolang het kapitaal niet volgestort is. Desnoods had dan nog het alternatief kunnen worden toegelaten stortingen uit te stellen, onder verplichting voor de desbetreffende aandeelhouders tot rentevergoeding daarover, naar rato van den rentevoet der schuldbrieven. Nu de noodzakelijkheid van wijziging der wet is gebleken, zou het zeer te betreuren zijn, indien niet tevens die gelegenheid werd aangegrepen, om dit m.i. ernstige verzuim daarin alsnog te herstellen.

F. SCHOEPP.

De overkapitalisatie en de afschrijving bij de Nederlandsche Spoorwegen.

Het is thans juist tien jaar geleden, dat de afschrijvingspolitiek der Nederlandsche Spoorwegen, na overleg tusschen de Regering en de Directie, geheel op nieuwe grondslagen werd gebaseerd. Voordien waren de voorzieningen, die waren getroffen ter zake van de afschrijvingen volkomen onvoldoende. De overeenkomst, die de verhouding tusschen de Spoorwegen en de Staat regelde was die van 1890. (Stbl. Nr. 134). Hierin was voorzien, dat de Staat de Spoorwegen zou naasten, vóór of op 31 December 1915. Deze overeenkomst bepaalde, dat de Spoorwegmaatschappijen gerechtigd waren, werken tot verbetering, vernieuwing en uitbreiding van het spoorweginfrastructuur, voor eigen rekening te verrichten en de Staat aanvaardde de verplichting de kosten, die hiertoe gemaakt werden, in geval van naasting aan de maatschappijen geheel terug te betalen. Alleen op

rollend materieel moesten de maatschappijen $1\frac{1}{2}\%$'s jaars afschrijven. Deze bepalingen hadden tot gevolg, dat de Spoorwegmaatschappijen de balanswaarde der onroerende goederen, verhoogden met alle uitgaven van vernieuwing, uitbreiding en verbetering en de balanswaarde alleen verminderden met de opbrengst van buiten gebruik gestelde goederen. Indien dus b.v. een station afgebroken en opnieuw gebouwd werd, kwam het nieuwe station op de balans der spoorwegmaatschappijen voor, tegen een bedrag, dat gelijk is aan de aanschaffingswaarde van het oude station, verhoogd met de sloopingskosten daarvan, verminderd met de opbrengst der sloopingsmaterialen, plus de aanschaffingswaarde van het nieuwe station.

Toch hadden de spoorwegmaatschappijen een goed recht de onroerende goederen op deze basis te waardeeren, omdat de maatschappijen volgens de overeenkomst van 1890, onder bepaalde voorwaarden het recht hadden de Staat tot naasting te verplichten. De maatschappijen hadden dus zekerheid, dat zij deze veel te hooge balanswaarde van de Staat terugbetaald zouden krijgen. In verband met deze naastingsbepalingen was het bedrijfseconomisch gerechtvaardigd, dat de spoorwegmaatschappijen ter zake van de afschrijvingen, niet verder gingen, dan waartoe de bepalingen van 1890 haar noodzaakten.

In 1920 is deze overeenkomst ingrijpend gewijzigd, de naastingsverplichting van de Staat kwam te vervallen, doch daartegenover verplichtte zich de Staat, aanvankelijk 5%, later 4% dividend en het geheele exploitatietekort bij te betalen, indien de exploitatie in eenig jaar niet voldoende winst opleverde, om het dividend te dekken.

Als gevolg van de belangrijke bijboekingen en de veel te lage afschrijvingen, steeg het saldo der onroerende goederen van jaar tot jaar; de netto boekwaarde bedroeg voor de beide spoorwegmaatschappijen tezamen:

	1890.	1913.	1919.	1929.	1933.
	(in miljoenen guldens).				
Spoorwegen	45.5	132.8	181.9	298.—	297.9
Rollend Materieel	46.6	103.9	126.3	167.4	170.2
Exploitatie-inrichtingen	8.1	28.5	50.3	56.1	66.—
	100.2	265.2	358.5	521.5	534.1

Uit de vergelijking van deze cijfers blijkt duidelijk hoe snel de boekwaarde is gestegen. De oorlogsexpansie (1913—1919) bedroeg bijna f 100 miljoen, de uitbreiding na den oorlog tot en met 1929 bedroeg ruim f 160 miljoen. Sinds 1913 verdubbelde de boekwaarde, sinds 1890 bedraagt de stijging 430%.

Bij ernstige bestudeering van deze cijfers, vraagt men zich met eenige verwondering af, of het nog ooit mogelijk zal zijn het in de spoorwegen belegde kapitaal geheel te amortiseren. Op het huidige afschrijvingspeil van f $12\frac{1}{2}$ miljoen per jaar zijn de afschrijvingen in de jaren 1934—1976 reeds noodig om de huidige netto boekwaarde geheel te amortiseren, de uitbreidingen na 1933 kunnen dus eerst na 1976 tot volledige amortisatie komen. Weliswaar zijn enkele vitale deelen van het bedrijf niet onderhevig aan technische verslijting, terwijl andere deelen, door de nauwgezette onderhoudsdienst, technisch volko-

men op peil gehouden worden, doch door deze omstandigheden wordt de noodzaak om de afschrijving op zoodanige wijze te regelen, dat althans in de verre toekomst het geheele geïnvesteerde kapitaal zal worden afgeschreven, niet weggelaten. Men mag de technische verslijting en achteruitgang niet alleen als maatstaf voor de afschrijvingen laten gelden, ook de economische verslijting door veroudering, technische verbetering en dergelijke oorzaken, dient men daarbij in aanmerking te nemen, terwijl tenslotte ook de economische positie van het spoorwegverkeer, welke zich kan wijzigen door de ontwikkeling der andere verkeersmiddelen, in deze beschouwing betrokken dient te worden.

In de jaren 1925 en 1928 is de afschrijvingspolitiek herzien en in zooverre op gezonde basis gesteld, dat de hierboven beschreven methode van bijboeking werd prijs gegeven en dat voor alle activa afschrijvingspercentages werden vastgesteld, die toereikend waren om de *technische* verslijting te dekken. Tegelijkertijd werd toen vastgesteld (Bijlage Tweede Kamer 1927/28 No. 285), dat als gevolg van de onjuiste bijboeking en te lage afschrijvingen de overkapitalisatie der spoorwegen f 229 miljoen bedroeg. Dit bedrag werd gesplitst over de verschillende hoofden. Brengen wij dit bedrag in mindering van de netto boekwaarde per ultimo 1933, dan blijkt, dat de reële waarde op dien datum bedroeg:

	Netto boek- waarde 31/12 '33.	Bedrag over- kapitalisatie.	Reële waarde.
Spoorwegen	297.9	169.4	128.5
Rollend Materieel	170.1	40.7	129.4
Exploitatie Inrichtingen	66.—	19.4	46.6
	534.1	229.5	304.5

Deze overkapitalisatie legt op het spoorwegbedrijf een dubbele last. In de eerste plaats wordt jaarlijks op dit doode kapitaal afgeschreven, in de tweede plaats wordt over dit doode kapitaal rente betaald. Doordat in de voorgaande jaren f 229 miljoen te weinig is afgeschreven, is ook op de totale schuldenlast der spoorwegmaatschappijen f 229 miljoen te weinig afgelost. Indien de Staat, die door de overeenkomst van 1890 schuld heeft aan het ontstaan der overkapitalisatie, dit bedrag aan de Spoorwegmaatschappijen zou uitbetalen, of althans de lasten der overkapitalisatie voor zijn rekening zou nemen, zou de exploitatierekening der Spoorwegmaatschappijen daardoor met het hieronder berekende bedrag ontlast worden.

	Bedrag der overkapitalisatie.			Afschrijving % volgens regeling '28.	Afschr. dood Kapit.	Rente a 4 1/2 % Kapitaal.
	S.S.	H.Y.S.M.	Totaal.			
Spoorwegen	13.350	8.400	21.750	nihil		979
Bovenbouw	15.525	8.720	24.245	nihil		1.091
Gebouwen en						
Kunstwerken	81.800	41.600	123.400	1 1/2 %	1645	5.553
Rollend Mat.	27.648	13.075	40.723	2 1/4 %	916	1.852
Exploitatie- Inrichtingen	11.980	7.448	19.428	2 1/2 %	486	874
	150.303	79.243	229.546		3047	10.319
			Afschrijving Dood Kapitaal			3.047
						13.376

Uit deze opstelling volgt, dat het dood kapitaal op de exploitatie der spoorwegen jaarlijks een extra last legt van f 13.376.000.—.

Weliswaar kan men bij de beoordeeling van dit bedrag rekening houden met de omstandigheid, die ook wordt aangevoerd in de memorie betreffende de afschrijvingen van 1928 n.l.:

„dat sedert de overeenkomst van 1920, waarbij „is vastgesteld, dat de Staat met inbegrip van „de dividendgarantie, het exploitatietekort moet „dragen, het hierbedoelde vraagstuk (n.l. dat „der overkapitalisatie) praktisch wordt be- „heerscht door de eischen welke aan het Staats- „budget kunnen en moeten worden gesteld”,

doch dit alleen, indien dan ook het exploitatietekort der Spoorwegen uitsluitend gebruikt wordt voor de beoordeeling van het evenwicht in het Staatsbudget. Bij deze redeneering past het niet het exploitatietekort der spoorwegen in de beschouwing van de economische positie der verschillende verkeersmiddelen te betrekken. Wil men het werkelijk exploitatie-resultaat becijferen, dan dient men de bedrijfsrekening op de volgende wijze te rectificeren:

	1928	1929	1930	1931	1932	1933
	(in duizenden guldens).					
Saldo bedrijfsrek.	2.030	2.030	2.030	—974	-15.695	-27.071
Bijzondere lasten:						
Extra storting						
Pensioenfond	4.000	4.000	3.671			
Extra afschrijving		5.000				
	6.030	11.030	5.701	—974	-15.695	-27.071
Lasten dood kap.	13.376	13.376	13.376	13.376	13.376	13.376
Exploitatiesaldo, excl. bijz. lasten	19.406	24.406	19.077	12.402	-2.319	-13.695

Volgens deze becijfering is in de jaren 1928—1931 f 75.3 miljoen verdiend, terwijl in de beide laatste jaren f 16 miljoen netto verlies is geleden. Van het verschil ad f 59.3 is f 11 miljoen aangewend tot dividendbetaling in de jaren 1928—1933, boven het dividend is dus in die jaren f 48.3 miljoen verdiend in de eigenlijke exploitatie. Zouden dus bij de regeling der afschrijvingen in 1928, gelijktijdig voorzieningen zijn getroffen, om de bedrijfsrekening der Spoorwegmaatschappijen blijvend te bevrijden van de lasten van het dood kapitaal, dan zou de rentabiliteitspositie over de laatste zes jaren, wel een geheel ander beeld gegeven hebben.

In 1928 werd een regeling getroffen, waarbij de Staat zich verplichtte jaarlijks f 5 1/2 miljoen bij te dragen voor extra afschrijving op het doode kapitaal, doch alleen in 1928 werd deze betaling inderdaad voor dit doel bestemd. In verband met vroeger gesloten overeenkomsten was de Staat verplicht om in Januari 1931 een extra uitkeering te doen aan de aandeelhouders der spoorwegmaatschappijen tot een totaalbedrag van ruim f 10 miljoen. Om de lasten, die de spoorwegexploitatie op het Staatsbudget zou leggen, zooveel mogelijk te nivelleren, werd in 1928 bepaald, dat de uitkeering ad f 5 1/2 miljoen over de jaren 1929 en 1930 voor zoover noodig, zou worden gebruikt tot delging van deze verplichting ad f 10 miljoen.

Toen in 1930 tusschen de Staat en de spoorwegmaatschappijen een overeenkomst werd gesloten tot

dekking van het tekort in het Spoorwegpensioenfonds bestond de verwachting, dat de exploitatieuitkomsten der spoorwegen in de volgende jaren van dien aard zouden zijn, dat jaarlijks uit het netto winstsaldo, het bedrag ad f 9.825.000.—, dat noodig was tot dekking van dit tekort gevonden zou kunnen worden. Om de aanvulling van dit tekort echter niet geheel afhankelijk te maken van de resultaten der spoorwegen werd bepaald, dat de Staat zou bijbetalen het verschil tussen de netto winst en het bedrag ad f 9.825.000.— indien de winst in eenig jaar niet toereikend zou zijn voor deze storting. Bovendien werd de bepaling gemaakt, dat het bedrag, dat de Staat uit dezen hoofde zou hebben te betalen in mindering zou komen van de jaarlijksche storting ad f 5½ miljoen ten behoeve van de extra-afschrijving. Reeds over 1931 moest de Staat f 5.484.000.— bijbetalen in het tekort van het pensioenfonds en in dat jaar bleef dus slechts f 16.000 beschikbaar voor extra afschrijving. In de jaren na 1931 moest de Staat de storting in het Spoorwegpensioenfonds geheel voor zijn rekening nemen en bleef dus niets voor extra afschrijving beschikbaar.

Tenslotte werd in de wet van 28 Dec. 1933, de verplichting van de Staat tot aanvulling van het tekort in het Spoorwegpensioenfonds voor onbepaalde tijd opgeschort.

De regeling van 1928 is dus hiermede weer buiten werking gesteld en de last van het doode kapitaal rust dus voorloopig weer ten volle op de exploitatieuitkomsten der spoorwegmaatschappijen. Wij becijferden deze last hiervoren op f 13.4 miljoen 's jaars.

Wij achten het een gebiedende eisch, dat de kwestie der overkapitalisatie tot definitieve oplossing komt. In de Memorie betreffende de afschrijvingen van 1928, komt men tot de conclusie, dat:

„het feit op zichzelf van het bestaan van deze „improductieve kapitaallast, nog geenszins de „noodzakelijkheid schept het spoorwegbedrijf „daarvan geheel of gedeeltelijk te ontdoen.

en even verder:

„de vraag, of en zoo ja welk gedeelte van deze „last van de spoorwegen moet worden afge- „men, wordt dus geheel beheerscht door de ver- „wachtingen, omtrent de toekomstige exploita- „tieuitkomsten”.

Ofschoon wij het onjuist achten, dat bij deze rede- neering de economische verantwoordelijkheid van het ontstaan van deze overkapitalisatie buiten beschou- wing blijft, leidt toch deze conclusie, onder de thans geldende omstandigheden, tot de consequentie, dat het spoorwegbedrijf geheel van deze last moet worden bevrijd.

Om het geheele bedrag der overkapitalisatie ad f 229 miljoen te amortiseeren in 75 jaar, zou een jaarlijksche storting van ruim f 10.7 miljoen nood- zakelijk zijn, berekend op basis van een 4½% annui- teit.

J. en A. M. GROOT.

De strijd om het verlies bij een com- manditaire vennootschap op aandelen.

In den laatsten tijd is de toepassing van de com- manditaire vennootschap op aandelen in het be- drijfsleven zeer toegenomen.

Heeft misschien het lange wachten op de verkla- ring van geen bezwaar, dat nu eenmaal aan de op- richting van een naamlooze vennootschap verbonden is, daartoe bijgedragen? Of zijn er andere motieven in het spel? Ten opzichte van het fiscaal recht biedt de commanditaire vennootschap op aandelen geen speciale problemen. Toch deed zich bij een comman- ditaire vennootschap op aandelen onlangs de eigen- aardigheid voor, dat een vennoot er met allen aan- drang om vroeg het verlies te mogen dragen. Dat dit aan een opwelling van edelmoedigheid was toe te schrijven, zal men in onzen materielen tijd moeilijk kunnen aannemen. Wellicht zou de verklaring eerder moeten gezocht worden in een poging om minder belasting te betalen, gelijk uit een geval blijkt, waar- over de Hoge Raad op 19 December 1934 in hoogste instantie besliste (B. i. B. 5748).

In de acte van oprichting der betreffende comman- ditaire vennootschap was bepaald, dat het kapitaal van f 500.000 verdeeld was in 200 aandelen op naam, elk groot f 2500 en dat door de heeren B, C, A, D en E, elk voor verschillende bedragen daarin was deelgenomen. De beheerende vennoten zouden elk een salaris genieten van f 1000 's maands, maar zoolang A en E gezamenlijk beheerende vennoten waren, zou A een salaris van f 2000 's maands en E een salaris van f 1500 's maands genieten.

Het artikel, waarin de winstverdeling geregeld werd, bepaalde dat van de brutowinst na aftrek van alle onkosten, salarissen enz. aan de beheerende ven- nooten volgens art. 13 der overeenkomst een bedrag van f 91.000 op de aandelen moest wor- den uitgekeerd. Van de daaropvolgende f 80.000 of minder, zou aan de beheerende vennoten als zooda- nig, gezamenlijk 50% worden uitgekeerd met een mi- nimum van f 25.000, voor zoover beschikbaar. Het restant de f 80.000, werd op de aandelen uitgekeerd.

Van hetgeen daarna (na verdeling dus van f 171.000) nog aan winst mocht overblijven, zou eerst 35% aan de beheerende vennoten als zoodanig komen, terwijl het restant wederom voor de aande- len bestemd was.

Art 20, bepaalde dat de vennoten aanspraak had- den op de uitkeering van het deel der winst, dat krachtens de goedgekeurde balans hun toekwam, zonder dat zij ooit verplicht waren daarvan iets terug te geven.

Verder bevatte artikel 30 nog eenige bepalingen omtrent de beide reservefondsen.

A was nu aangeslagen voor een inkomen van f 23.941, doch maakte tegen dien aanslag bezwaar, daar volgens hem op dat bedrag in mindering moest komen de voor zijn rekening zijnde helft van het ver- lies over het jaar 1931 der commanditaire vennoot- schap, waarvan hij beheerend vennoot was, welke helft f 37.938.14 bedroeg. De inspecteur daarentegen

betoogde, dat dit verlies der vennootschap niet ten laste van de beheerende, doch ten laste der commanditaire vennoten was gekomen.

A motiveerde zijn standpunt door er op te wijzen, dat de acte omtrent de wijze, waarop verlies gedragen moet worden, geheel en al zweeg; dat in de firma-acte den commanditair vennoten geenerlei aandeel in het verlies werd ten laste gelegd, zoodat dit geheel voor rekening van beheerende vennoten was. Immers voor hen is anders dan voor de commanditair vennoten het bedrijf bron van inkomen, zoodat dus ook hun de bedrijfsresultaten toekomen, voor zoover ze niet uitdrukkelijk aan commanditair vennoten zijn toegewezen.

De inspecteur merkte daartegenover op, dat het salaris van de beheerende vennoten voor de vennootschap een vasten last vormt ongeacht of er winst is. Dat er wel degelijk een regeling in zake het verlies was, omdat art. 20 de acte bepaalde, dat de vennoten aanspraak hebben op de uitkeering van het deel der winst, dat hun krachtens de goedgekeurde balans toekomt, zonder dat zij ooit verplicht zijn daarvan iets terug te geven.

Welke betekenis kan dit nu anders hebben, dan dat de vennoten onderling in geval van verlies niet behoeven te betalen, maar dat het verlies ten laste van het afgescheiden vermogen, dat van de commanditaire vennootschap komt. En ook de feiten toonden zulks duidelijk aan, daar de beheerende vennoten het in 1931 geleden verlies niet aan de commanditaire vennootschap hadden vergoed, terwijl hun salaris als onkosten was geboekt. Ook als houder van aandelen behoefde den beheerende vennoot het verlies niet bij te passen, daar de waarde daarvan wel door het verlies vermindert, doch deze waardevermindering niet ten laste van het inkomen komt.

Maar ook al zou men van oordeel zijn, dat de acte niets omtrent het verlies regelt, dan zou art. 1670 B.W. moeten worden toegepast, dat bepaalt, dat alsdan het verlies wordt gedragen in verhouding van den inbreng der vennoten.

De Raad van Beroep kwam wel tot dezelfde conclusie als de Inspecteur, maar op geheel andere gronden. De aanhef van art. 20 der acte, waarin bepaald wordt, dat de vennoten aanspraak hebben op de hun toekomende winst, zonder ooit verplicht te zijn daarvan iets terug te geven, was volgens de Raad geen regeling van het verlies, daar toch het in rekening brengen van verlies geheel iets anders is dan het teruggeven van vroegere winsten. Ook sloeg dit artikel uitsluitend op de commanditaire vennoten.

Eveneens art. 1670 B.W. werd door den Raad van Beroep gewogen en te licht bevonden.

„Indien bij de overeenkomst van maatschap het aandeel van ieder vennoot in de winsten en de verliezen niet is bepaald, is elk aandeel geëvenredig aan hetgeen hij in de maatschap heeft ingebracht.

Ten aanzien van dengene, die slechts zijn nijverheid heeft ingebracht, wordt het aandeel in de winsten en de verliezen berekend, gelijk te staan met het aandeel van dengene der vennoten, die het minst heeft ingebracht”.

Zoowel het eerste als het tweede lid bedoelt kennelijk gevallen, waarin *noch* omtrent de *winst*, *noch* omtrent het *verlies* een regeling is getroffen. Doch dit is hier niet van toepassing, omdat in de acte omtrent de *winstverdeling* een uitvoerige regeling is getroffen en het in gevallen als deze de bedoeling van de wet is geweest om een door partijen gemaakte regeling voor de winst, ook voor het verlies te doen gelden.

Eenvoudig volgens de bepaling van art. 14 der acte ging de Raad van Beroep na welk deel van het verlies ten laste van de beheerende vennoten kwam. Het rekensommetje was al heel simpel. Na aftrek van alle onkosten moest allereerst een bedrag van f 91.000 aan de commanditair vennoten worden uitgekeerd, dus zou bij verlies eerst een zoodanig bedrag ten laste van laatstgenoemden komen. Het verlies had blijkens de vastgestelde feiten f 75.876,29 bedragen, hetgeen minder was dan hetgeen ten laste der commanditair vennoten kwam, zoodat dus de beheerende vennoot geen deel van dit verlies behoefde te dragen. Maar A was behalve beheerend vennoot ook commanditair aandeelhouder en als zoodanig had hij dan toch verlies geleden. Doch art. 6 I.B. beschouwt de commanditaire deelname evenals aandelen en obligaties als roerend kapitaal, waarvan de *opbrengst* belast is en dus met eventuele verliezen op een zoodanige deelname geen rekening houdt. Zoo ook houdt men immers geen rekening met verliezen geleden op aandelen eener N.V. wier kapitaal geheel of gedeeltelijk verloren zou zijn gegaan. Het verlies door een commanditair aandeelhouder geleden is dus niet een verlies uit een bron van inkomen, dat volgens art. 17 der wet in mindering van de zuivere opbrengst van zijn andere bronnen van inkomen kan worden gebracht.

In cassatie werd aangevoerd, dat de raad van beroep wel had beweerd, dat het in soortgelijke gevallen de bedoeling van de wet geweest was, om een door partijen gemaakte regeling voor de winst, ook voor het verlies te doen gelden, maar niet heeft aangegeven welke wetsbepaling hij hierbij op het oog had.

In de artt. 1670, 1671 en 1672 B.W. die handelen over de verdeling van winst en verlies, ligt volgens den Hoogen Raad, niet een regel opgesloten, die de raad van beroep aanneemt n.l. dezelfde regeling voor de winst als van het verlies.

Het Romeinsch recht wijst wel in die richting, maar het is eigenlijk slechts een ervaringsregel, die met andere omstandigheden te samen dienst kan doen om de bedoeling van contracterende partijen op te sporen. Het Duitsche wetboek verheft deze ervaringsregel in geval van twijfel tot werkelijken uitlegregel, doch in het Nederlandsch recht is dit niet het geval.

Opnieuw zal de raad moeten onderzoeken, wie naar de bedoeling van partijen het verlies behooren te dragen. Niet alleen moet dus de bovenomschreven ervaringsregel in verband met art. 14 der vennootschapsacte in aanmerking worden genomen, maar ook zal de Raad behooren te letten op andere omstandigheden, waaruit die bedoeling kan blijken, zooals

op de beteekenis en het doel der krachtens art. 30 der acte gevormde reserves en op de wijze waarop partijen zelf haar overeenkomsten hebben uitgevoerd.

Het is dus nog lang niet uitgesloten, dat de winst aan de commanditaire vennooten komt en *de beheerende vennooten naast hun vaste salaris het zeer onvaste verlies moeten dragen*, waarvan zij blijkbaar niet afkeerig waren.

Wel blijkt nog uit het voorafgaande, dat het zeer zeker gewenscht is, dat bij het opmaken van de acte van een commanditaire vennootschap niet alleen een regeling wordt gemaakt voor de verdeling van de winst, maar ook voor het dragen van het verlies. Onnoodige procedures voor den Raad van Beroep zullen daardoor worden voorkomen.

SCH.

Conjunctuuroverzicht: Mei.

De Belgische conversie-operaties hebben zeer de aandacht getrokken. Na de devaluatie van de Belga stroomde het kapitaal, dat uit vrees voor devaluatie tevoren was weggevlucht, snel weder terug. In het algemeen schijnt het internationale kapitaal een pas gedevalueerde valuta minder aan verdere risico's onderhevig te achten dan de geldstelsels van landen, welke nog niet aan de beurt zijn gekomen voor valutadepreciatie.

De Belgische Regering is onmiddellijk overgegaan tot conversie-maatregelen in grote stijl, waarbij tevens van de gelegenheid is gebruik gemaakt, om tot unificatie van de vele leningen tot één grote te geraken. Hierdoor wordt een veel ruimer markt mogelijk, en de houders zijn, door de grotere courantheid, zeer gebaat.

Over de dwang, bij deze conversie toegepast (niet-ter conv. aangeboden stukken worden niet tot de notering toegelaten en zijn niet meer beleenbaar; de nieuwe lening daarentegen wordt op de termijnmarkt geïntroduceerd, een novum voor staatsfondsen), mag men zich niet te zeer verwonderen. Vrijwel overal tracht de overheid het budget van de Staat te verlichten, en bovendien in het eigen land door renteverlaging tot kostendruk te komen. Verschillende middelen worden daarbij te baat genomen, doch bijna nergens wordt de conversiepolitiek enkel en alleen aan de beoordeling van de beleggingsmarkt overgelaten.¹⁾ In ons land is bij de doorvoering der grote conversie-operaties van generlei rechtstreekse dwangmiddelen gebruik gemaakt; echter heeft wel de medewerking der Rijksfondsen een grote rol gespeeld. Thans blijkt het ontwerp van wet tot verlaging van de openbare uitgaven — het bezuinigings-ontwerp — deze medewerking niet afhankelijk te willen stellen van het oordeel van de Besturen der Fondsen, doch feitelijk van den Minister van Financiën. Deze heeft thans het recht, bij uitgifte van geldleningen ten laste van het Rijk het Invaliditeitsfonds en het Algemeen Burgerlijk Pensioenfonds te nood-

zaken hierin deel te nemen. Het bedrag mag echter niet hoger zijn dan de bijdragen, die het Rijk in hetzelfde jaar aan de fondsen verstrekt. Het Rijk voldoet dan derhalve zijn bijdragen eigenlijk met eigen schuldbekentenissen.

Nu wordt voorgesteld, in gevallen, waarbij een geldlening ten laste of onder garantie van het Rijk wordt uitgegeven tegen een lagere rente dan de gemiddelde rentevoet van leningen van andere publiekrechtelijke instellingen, den Minister van Financiën, na overleg met de Beleggingsraad, het bedrag der deelneming te doen bepalen. (De deelneming mag ten hoogste belopen de helft van het in het jaar van uitgifte voor belegging beschikbare bedrag).

Voorts zal de Kroon het recht hebben, in de rente en/of aflossingsvoorwaarden van beleggingen der Rijksfondsen e.d. de noodige wijziging te brengen, voorzover de gelden zijn belegd tegen een zodanige rente of onder zodanige aflossingsvoorwaarden, dat daardoor de algemene verlaging van de rentevoet wordt belemmerd.

Dat gelijkt dus reeds geheel en al op gedwongen conversie. Het is ook wel verleidelijk voor de Staat, — bij het tot nu toe gevolgde systeem van kapitaalvorming door de Fondsen, — de onafhankelijkheid der Fondsen aan te tasten om daardoor verzekerd te zijn van een zeer grote deelnemer bij moeilijk te plaatsen emissies.

Het ideaal van de voorstanders van kapitaaldekking bij de Fondsen: volstreekte zekerheid voor degenen, die uitkeringen zullen krijgen, onafhankelijk van de financiële positie van de Staat, — zou hierdoor wel wat in het gedrang komen. Immers, als een emissie dreigt te mislukken zullen de Fondsen voor welslagen moeten zorgen; bij emissies, die gemakkelijk worden opgenomen, mogen ze op de achtergrond blijven.

Trouwens, de onafhankelijkheid van de financiële positie van de Staat zal toch slechts dan aanwezig zijn, als het beide partijen goed gaat!

Het Amerikaanse hoogste Gerechtshof heeft de voornaamste codes der National Recovery Administration in strijd met de grondwet verklaard, en daarmee de gehele wetgeving op economisch gebied sedert de invoering van de new deal op losse schroeven gesteld. Tevens heeft het aan de regering de bevoegdheid ontzegd zich met andere aangelegenheden te bemoeien, dan die, welke het verkeer tussen de staten onderling raken, en de Frasier-Lemke Act, volgens welke de landman een beroep op den rechter kan doen om uitstel van betalingen te verkrijgen, gekenschetst als niet in overeenstemming met de geldende begrippen omtrent de eigendom, en dus niet met de grondwet.

Grote moeilijkheden zullen hieruit stellig voortkomen. Waarschijnlijk zal het onmogelijk zijn, zonder meer op de ingeslagen weg terug te keren. Er zal wel een belangrijke kern van de toegepaste middelen blijven bestaan.

De Zwitserse en de Franse franc hebben weder hevige aanvallen te doorstaan gekregen. Kapitaal-

¹⁾ Zie K. J. Groeneveld. Het internationaal streven naar renteverlaging. Ec. St. Ber. 22-5-'35.

vlucht uit Zwitserland werd mede veroorzaakt door het op 2 Juni te houden referendum over het z.g. crisisinitiatief, waardoor de sociaalistische partij een nieuw artikel in de grondwet wilde doen opnemen. Volgens dit artikel zou de Federatie de nodige maatregelen tot bestrijding van de economische gevolgen van de crisis hebben te nemen, om voor alle Zwitserse burgers een voldoende mate van levensonderhoud te verzekeren. De koopkracht van de bevolking zou moeten worden gehandhaafd door algemene verlaging der lonen tegen te gaan, door bevrijding van schuldendruk, door bevordering van het vreemdelingenverkeer, enz. Onverwijld zouden de nodige stappen worden gedaan. Het artikel zou voor vijf jaar gelden.

Aanneming van dit plan zou uiteraard het land voor grote financiële moeilijkheden plaatsen. Hoewel over devaluatie in het ontwerp-artikel niet werd gesproken, werd toch wel algemeen aangenomen, dat aanvaarding van het plan de franc op lager goudpeil zou brengen.

De verwerping van dit voorstel op 2 Juni heeft een radicale economische politiek vooralsnog tegengehouden. Of dit, zozeer op vreemdelingenverkeer aangewezen land het interne prijspeil zodanig zal kunnen en willen verlagen als nodig zal zijn, wil men niet tot een gewijzigde monetaire politiek overgaan, moet wel sterk in twijfel worden getrokken.

Waar toe de voortdurende politieke moeilijkheden in Frankrijk zullen voeren, valt in het geheel niet te voorspellen.

Voor ons land is het gevolg van het vasthouden aan het „internationale geld” onder de huidige omstandigheden o.m. dit, dat het disconto der Nederlandsche Bank moest worden verhoogd, eigenlijk naar aanleiding van het aftreden van het ministerie in Frankrijk.

Het „weldenkende, overgrote deel van het Nederl. volk” beschikt over „voldoende gezond verstand” — om met een der grote bladen te spreken, — en wil niet, „met devaluatie een stap in het duister doen, een stap tevens, waarvan de gevolgen niet zouden zijn te overzien.”

De minister van Economische Zaken heeft niet geschroomd zich af te wenden van het weldenkende gezonde verstand, en acht blijkbaar ook hier een afdoend omlaagdrukken van het prijspeil, — noodzakelijk bij onveranderde monetaire politiek, — praktisch onbereikbaar.

Beursindexcijfers (October 1930 = 100).

	April	Mei
Aandelen	59.9	60.6
Banken	72.3	74.8
Industr. ondernemingen	28.0	27.4
Scheepvaartondernemingen	45.3	53.2
Petroleumondernemingen	36.9	36.3
Cultuurbanken	95.1	101.3
Rubberondernemingen	44.2	43.6
Tabaksondernemingen	51.0	53.5
Aandelen-index		

Obligaties (Dec. 1930 = 100).

Staats- en Prov.-leningen	95.7	94.9
Pandbrieven	97.2	96.4
Industr. obligaties	99.2	95.3
Obligatie-index	97.4	95.7

Weekstaten van de Nederlandse Bank.

(Gemidd. cijfers in f 1000.—).

	April	Mei
Goud	689.592	646.894
Div. Rek. (Activa)	6.034	6.779
Papier o. h. Buitenland	591	798
Disconto's	35.494	41.632
Beleningen	179.982	174.462
Circulatie	867.719	851.687
Andere opeisbare schulden	79.760	57.371
Dekking der verplichtingen		
door de posten 1, 2 en 3 in %	73.5 %	71.9 %

Kortzichtrente:

Prolongatie	2.679 %	3.2 %
Particulier disconto	2.727 %	3.825 %

Wisselkoersen:

	20 April	27 Mei
Parijs	9.76 ³ / ₄	9.74 ¹ / ₈
Londen	7.18 ¹ / ₂	7.33 ¹ / ₂
New York	1.48 ² / ₁₆	1.48 ¹ / ₈

Goederenprijzen

	23 April	27 Mei
Tarwe, loco (100 K.G.)	f 4.10	f 4.05
Mais, La Plata loco (2000 K.G.)	f 70.—	f 59.—
Lijnzaad id. loco (1960 K.G.)	f 125.—	f 128.50
Katoen, Middl. Upl. N-Y (p.lb.)	£ 0.071	£ 0.074
Suiker, Amsterdam (100 K.G.)	f 4.25	f 4.25
Koffie, Robusta, loco (1/2 K.G.)	f 0.14 ⁵ / ₈	f 0.14
Rubber, S.S. Londen (per l.b.)	£ 0.0/3.375	£ 0.0/3.6875

In- en Uitvoer (zonder goud en zilver).

	in f 1.000.000.—			
	Invoer		Uitvoer	
	1934	1935	1934	1935
1e Kwartaal	275	226	168	160
April	85	78	54	50

Goud en zilver.

	in f 1.000.000.—	
	Invoer	Uitvoer
1e kwartaal	12.6	42.0
April	38.6	215.5

J. BRANDS.

RECHTSWEZEN.

De schuldbrievenwet. Is er wel of is er geen leemte in de cassatiebepaling?

De Telegraaf schrijft:

Bevat de Schuldbrievenwet, wat de cassatiemogelijkheid betreft, inderdaad een leemte? In de bekende pandbrievenzaak der Vaderlandsche Hypotheekbank is de Vereeniging voor den Effectenhandel tot deze overtuig-

ging gekomen; een groep pandbriefhouders onder leiding van den heer W. Willemis blijkt er anders over te denken.

Aannemend, dat de Vereeniging den termijn van 8 dagen voor het aanteekenen van cassatie niet voorbij heeft laten gaan en vooropstellend, dat er in dezen inderdaad aanleiding voor eenigen twijfel bestaat, zijn wij geneigd, ons voorshands aan de zijde van de heeren Willemis e.s. te scharen, zij het op andere gronden.

Tot goed begrip brengen wij vooraf de wordingsgeschiedenis van de desbetreffende bepaling in herinnering. De regeering had de eventuele bekrachtiging van het besluit der vergadering van schuldbriefhouders, evenals het geven van machtiging tot het houden er van, in handen gelegd van den president der rechtbank. Op aandrang van de vaste Commissie voor Privaat- en Strafrecht uit de Tweede Kamer heeft zij in de artt. 8 en volgende voor de bekrachtiging den president vervangen door de rechtbank (civiele raadkamer). Volgens art. 12 van het ontwerp zou ook toen nog tegen de beschikkingen van de rechtbank en haar president ingevolge deze wet geenerlei voorziening toegelaten zijn, behoudens cassatie in het belang der wet. Geen sprake dus nog van hooger beroep, en met deze cassatie worden nooit partijen gebaat. Daarom heeft genoemde vaste commissie bij de mondelinge behandeling in de Tweede Kamer een amendement ingediend, dat beoogde zoowel hooger beroep als cassatie mogelijk te maken. Om het amendement voor de regeering aannemelijk te maken, is de uitoefening van deze beroepsrechten toen beperkt en daarop heeft minister Van Schaik het art. 12 in zijn huidige vorm overgenomen.

Deze bepaling luidt nu, voor zoover hier van belang, als volgt:

„Binnen acht dagen na den dag, waarop de beschikking van de rechtbank is uitgesproken, kan, zoo de bekrachtiging is geweigerd, de schuldenaar en, zoo zij is verleend, iedere houder, die overeenkomstig art. 9 bezwaren heeft kenbaar gemaakt, tegen de beschikking bij verzoekschrift in hooger beroep komen. Het gerechtshof beslist ten spoedigste na verloop van den termijn van acht dagen, met inachtneming van het bepaalde bij de artikelen 10 en 11 tweede en derde lid.

Tegen de beschikking van het gerechtshof kan binnen gelijken termijn en op dezelfde wijze cassatie worden ingesteld door den schuldenaar, zoo de bekrachtiging van het besluit is geweigerd, en door den houder, die in hooger beroep is gekomen, zoo zij is verleend.”

De Vereeniging voor den Effectenhandel heeft nu blijkbaar dit tweede lid aldus gelezen, dat in het algemeen, alleen de partij die eerst in hooger beroep is gegaan, cassatie kan aanteekenen.

Wij zouden voorshands een anderen nitleg tevens overeenkomstig de algemeene rechtsbeginselen willen geven aan het tweede lid: Hoewel wij toegeven, dat verschil van opvatting mogelijk is, meenen wij, dat de toevoeging „die in hooger beroep is gekomen”, beperkt moet worden tot de gevallen, dat er voor den houder ook aanleiding was om in hooger beroep te komen tegen de beschikking van de rechtbank, m.a.w., wanneer een schuldbriefhouder, gelijk in het geval van de Vaderlandsche Hypotheekbank, geen hooger beroep aanteekent omdat de beschikking van de rechtbank overeenkomstig zijn belang is geweest, heeft hij daarmee niet automatisch zijn cassatierecht verwerkt. Echter zal hij niet in cassatie kunnen komen, wanneer hij, indien daartoe voor hem aanleiding bestond, niet eerst in hooger beroep was gegaan.

Wij hebben hierbij natuurlijk geheel buiten beschouwing gelaten of er in het geval van de Vaderlandsche Hypotheekbank ook werkelijk cassatie-gronden aanwezig zijn. De beslissing van den Hoogen Raad op het cassatieberoep van de groep-Willems heeft dan ook allereerst beteekenis voor de beantwoording van de vraag, of de wet in dezen een cassatierecht kent. Is het antwoord, gelijk wij niet uitgesloten achten, bevestigend, dan is er dus in dezen geen leemte in de wet, is het antwoord ontkennend, dan zal, meenen wij, wetswijziging moeten worden overwogen, ten einde de bewoordingen van art. 12 ondubbelzinnig in overeenstemming te brengen met de duidelijke bedoeling van het amendement.

BELASTINGEN.

Dividend- en Tantiëmebelasting.

De moedermaatschappij mag het dividend van de dochtermaatschappijen beschouwen als bate van het jaar, niet waarin, doch van dat waarover die dochtermaatschappijen dat dividend uitkeeren.

De Hooge Raad der Nederlanden.

Gezien het beroepschrift in cassatie van den Minister van Financiën tegen de uitspraak van den Raad van Beroep voor de Directe Belastingen te Zwolle van 23 October 1934, betreffende den aanslag in de Dividend- en Tantiëmebelasting van de N.V. X over haar boekjaar 1930;

II. het beroepschrift in cassatie van voormelde Naamloze Vennootschap tegen diezelfde uitspraak enz.

Overwegende dat belanghebbende alle aandelen bezit van de G.m.b.H., die in Duitschland onderworpen is aan eene belasting, welke naar de winst wordt geheven;

dat aan belanghebbende, die over haar boekjaar 1930 aan dividenden en tantièmes f 39.995,67 heeft uitgekeerd, een aanslag is opgelegd, berekend naar genoemd bedrag verminderd met 2/3 van het over 1929 door de X uitgekeerd dividend ad f 53.690.—, gevende een belastbaar bedrag van f 4.162,34, alsmede naar een belastbaar bedrag aan salaris van de commissarissen van f 275,10;

Overwegende dat belanghebbende tegen den aanslag over genoemd bedrag van f 4162,34 in beroep is gekomen, er aanspraak op makende dat vóór de berekening der belasting, ingevolge artikel 29 der Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting 1917, van hare uitdeeling over 1930 worde afgetrokken 2/3 van hetgeen zij in dat boekjaar genoten heeft ter zake van het bezit der aandelen van de X, zijnde 2/3 van het over het boekjaar 1930 dezer maatschappij aan haar uitgekeerd bedrag van f 65.490.—, en bovendien nog 2/3 van een salarissuitkeering door die Deutsche Maatschappij aan haar Directeur, welke in de kas van belanghebbende is gestort en aan haar boekjaar 1930 ten goede is gekomen;

Overwegende dat, wat de aftrek van 2/3 van het van de Deutsche Maatschappij genoten dividend betreft, de Inspecteur zich op het standpunt heeft gesteld dat de uitkeering van dividend over 1930 door belanghebbende niet in haar boekjaar 1930 is genoten, omdat het boekjaar van de X met dat van belanghebbende samenvalt, en vaststelling van het dividend der X na afloop van haar boekjaar heeft plaats gehad, dus tijdens het boekjaar 1931 van belanghebbende;

Overwegende dat belanghebbende heeft aangevoerd dat, aangezien haar bestuur gevormd wordt door dezelfde personen die het bestuur van genoemde Deutsche dochtermaatschappij uitmaken, bij het opmaken van de

winst- en verliesrekening over eenig boekjaar bekend is welke uitkeering zij over datzelfde boekjaar van hare dochtermaatschappij ontvangt; — dat dan deze uitkeering ten gunste van hare winst- en verliesrekening over dat boekjaar wordt gebracht; — dat zoodoende het dividend der X over 1930 ten goede is gekomen van belanghebbende's winst- en verliesrekening over 1930 en als in dat boekjaar genoten is aan te merken; — dat derhalve $\frac{2}{3}$ van dat over 1930 genoten bedrag ad f 65.490.— of f 43.660.— voor aftrek in aanmerking komt op hare uitdeeling over 1930;

Overwegende dat de Raad van Beroep den aanslag heeft vernietigd en verstaan, dat van belanghebbende alleen belasting zal worden geheven over f 275.10 aan salaris van commissarissen, na te hebben overwogen:

„dat de Raad van oordeel is, dat als „eerstvolgende uitdeeling” in den zin van artikel 29 is te verstaan de uitdeeling, welke wordt gedaan over het boekjaar aan welks resultaten ten goede is gekomen de uitdeeling die genoten wordt uit de aandeelen der in het buitenland gevestigde vennootschap;

dat, aangezien is komen vast te staan dat de uitdeeling der X over 1930 is ten goede gekomen aan de resultaten van het boekjaar 1930 van appellante, bij den onderhavigen aanslag in aftrek behoort te komen $\frac{2}{3}$ van de uitdeeling der X over 1930;

dat, wat betreft de vraag of mede als uitdeeling van de Deutsche dochtermaatschappij is aan te merken het salaris ad f 4412.80 van haren directeur, die tevens is directeur van appellante en die dat salaris in de kas van appellante stort, appellante dit bedrag op een lijn gesteld wil zien met het tantième der Commissarissen van de Deutsche maatschappij, hetwelk ook aan het boekjaar 1930 van appellante ten goede is gekomen en door den Inspecteur wel voor de berekening van den aftrek volgens artikel 29 voormeld in aanmerking genomen is;

dat de Inspecteur terecht met dat salaris geen rekening heeft gehouden, aangezien het salaris dat een buitenlandsche maatschappij aan haar directeur betaalt, niet is een bedrag dat genoten wordt ter zake van het bezit van aandeelen in die maatschappij;

dat toch indien, gelijk is geschied, de directeur van appellante, die tevens is directeur der Deutsche maatschappij, het door hem in laatstbedoelde functie genoten salaris stort in de kas van appellante, dit bedrag door appellante niet wordt genoten ter zake van bezit van aandeelen in de Deutsche maatschappij, doch van een met haar directeur getroffen regeling of afspraak;

Overwegende dat de Minister als middel van cassatie heeft voorgedragen:

Primair: Schending althans verkeerde toepassing van artikel 29 der wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting, zulks doordien de Raad van Beroep in zijn zesde overweging een uitlegging aan dat artikel geeft die door den tekst niet kan worden gedragen;

Subsidiair: Schending van artikel 16 der wet van 19 December 1914, Staatsblad no. 564, doordien de conclusie van den Raad, dat de onderwerpelijke uitkeeringen der X over haar boekjaar 1930 aan het boekjaar 1930 van belanghebbende zijn ten goede gekomen, door de overwegingen van de uitspraak niet wordt gedragen, en ter toelichting heeft aangevoerd:

„De tekst van artikel 29 houdt uitdrukkelijk rekening met de dividenden, welke in een bepaald boekjaar zijn genoten, en bepaalt dan, dat $\frac{2}{3}$ van deze dividenden van de eerstvolgende uitdeeling kunnen worden afgetrokken. Taalkundig kan daarin niet anders worden gelezen, dan dat zij kunnen worden afgetrokken van de uitdeeling, die op het genieten van die dividenden volgt. De Raad van

Beroep, die voor de woorden „in een boekjaar genoten” in de plaats stelt „aan een bepaald boekjaar ten goede gekomen”, geeft daardoor een toepassing van de wet, welke naar het oordeel van den Minister niet toegelaten is, aangezien deze beide uitdrukkingen in het geheel niet identiek zijn.

Voor het geval dat deze beide uitdrukkingen wel als identiek zouden worden aangemerkt wordt het subsidiaire middel aangevoerd. Immers indien werkelijk het ten goede komen aan een bepaald boekjaar en het genieten in een bepaald boekjaar als gelijkwaardige uitdrukkingen moeten worden beschouwd, dan is de vraag aan welk boekjaar een bepaald bedrag ten goede komt er niet meer een, die afhankelijk is van de wijze van boeking bij de belanghebbende, zooals de Raad het thans heeft opgevat, doch eene van feitelijk onderzoek. De overwegingen van den Raad kunnen dan zijne beslissing niet dragen.”

Overwegende dat belanghebbende in cassatie heeft gesteld: „Verkeerde toepassing van artikel 29 der Wet op de Dividend- en Tantiëmebelasting”, en tot toelichting heeft betoogd:

dat in het onderhavige geval, aan alle voorwaarden die artikel 29 stelt om recht te hebben op aftrek van $\frac{2}{3}$ van het bedrag dat in een boekjaar wordt genoten, is voldaan, namelijk:

1. belanghebbende bezit het geheele kapitaal der buitenlandsche Maatschappij, van wie de uitkeering in quaestie afkomstig is,

2. bedoelde uitkeering is genoten ter zake van het bezit dier aandeelen,

3. de uitkeering werd gedaan door de Nord Ost Baugesellschaft, welke gevestigd is in een staat waar een belasting naar de winst wordt geheven;

dat aan de bedoeling van artikel 29 (voorkoming van dubbele belasting) mede wordt voldaan, daar over het uitgekeerd ebedrag in Duitschland een belasting van 10% (Hinkommensteuer) is betaald;

dat de overweging van den Raad dat deze salarisuitkeering niet is genoten ter zake van het bezit der aandeelen —, doch krachtens een met haar directeur getroffen regeling onjuist is, daar, ook al mocht er sprake zijn van een regeling met haar directeur ten aanzien van door hem ontvangen salaris der Nord-Ost-Baugesellschaft, deze regeling alleen gemaakt is kunnen worden, doordat belanghebbende door haar aandeelenbezit in de X, uitsluitend de zeggingskracht in de X heeft en zij daardoor de X deze salarisuitkeering aan haar directeur heeft kunnen laten doen;

Overwegende dat de Hooge Raad het gewenscht acht eerst te bespreken, hetgeen in het subsidiaire middel van den Minister wordt behandeld,

dat tusschen partijen vaststaat, dat het dividend van de X over haar boekjaar 1930 in 1931 is vastgesteld, doch belanghebbende, die alle aandeelen X bezit, dit dividend ten gunste van haar winst- en verliesrekening over 1930 heeft gebracht;

dat deze wijze van handelen in overeenstemming is met hetgeen zoogenaamde moedermaatschappijen plegen te doen met de dividenden, welke zij trekken van hare dochtermaatschappijen, — dat zijn maatschappijen, waarin zij het geheele of een overgroot deel van het aandeelenkapitaal in handen hebben —, immers het algemeen gebruikelijk is, dat de moedermaatschappij het dividend van de dochtermaatschappijen beschouwt als bate van het jaar niet waarin, doch van dat waarover die dochtermaatschappijen dat dividend uitkeeren;

dat deze handelwijze, welke meestal haar oorsprong vindt in den bij het ontstaan van de verhouding van

moedermaatschappij tot dochtermaatschappijen verklaar-
baren en te billijken wensch naar continuïteit in de divi-
denduitkeering aan de uiteindelijk bij het complex van
maatschappijen belanghebbende aandeelhouders — mits
regelmatig telken jare toegepast — niet strijdig is te
achten met goed koopmansgebruik;

dat toch bij de machtspositie, welke de moedermaat-
schappij in de dochtermaatschappij bezit en waardoor de
eerste de vaststelling van het dividend van de laatste
beheerscht, het voor de moedermaatschappij geenszins
onverantwoord is om bij het afsluiten van haar eigen
boekjaar rekening te houden met de binnenkort verval-
lende en, voorzover onzeker, in haar eigen macht
staande aanspraak op een uitkeering uit winst, welke op
dat oogenblik reeds door de dochtermaatschappij is ge-
maakt;

dat hieruit volgt, dat de Raad van Beroep terecht
heeft aangenomen, dat bij de door belanghebbende ge-
volgde en geoorloofde methode van winstberekening het
bedrag van f 65.490.— ten goede is gekomen aan, dat
wil zeggen deel uitmaakt van de winst over belangheb-
bendes boekjaar 1930;

Overwegende omtrent het primaire middel van den
Minister:

dat artikel 29 bepaalt, dat twee derden van het bedrag,
dat in een boekjaar *genoten* wordt ter zake van het
bezit van zekere aandelen, van de *eerstvolgende uitde-
eling* wordt afgetrokken;

dat het doel van het voorschrift — voorkoming van
dubbele belasting — meebrengt, dat de aftrek plaats
vindt eenzijdig niet eerder dan, doch anderzijds ook
zoodra als een uitdeeling plaats vindt over het boekjaar,
aan welks resultaten de uitdeeling op de door den be-
lastingsplichtige bezeten aandelen is ten goede gekomen;

dat dit laatste niet zou worden bereikt, indien onder
het genieten door de belastingplichtige in voormeld ar-
tikel iets anders ware te verstaan dan het ten goede
komen aan de winst- en verliesrekening van die belas-
tingsplichtige;

dat een andere opvatting te minder aannemelijk is,
omdat bij het geven van het voorschrift in de eerste
plaats gedacht is aan het geval van een moedermaat-
schappij, welke aandelen van een dochtermaatschappij
bezit, en het — gelijk boven overwogen — bij die ver-
houding gebruikelijk is te handelen als hier is geschied,
waardoor bij die andere opvatting juist in het meest
voorkomende geval niet zou worden bereikt, hetgeen
het doel van het voorschrift meebrengt;

dat dus ook in dit opzicht 's Raads beslissing juist en
het primaire middel ongegrond is;

Overwegende dat uit het in den aanvang overwogene
voortvloeit, dat dit eveneens het geval is met het sub-
sidiaire voorgedragen middel, zoodat het beroep van den
Minister moet worden verworpen;

Overwegende dat uit de bij het beroep van den Mi-
nister tevergeefs aangetaste beslissing van den Raad
van Beroep, dat van belanghebbendes uitdeeling over
haar boekjaar 1930 ten bedrage van f 39.956.67 vóór de
berekening der belasting mag worden afgetrokken 2/3
van f 65.490.— of f 43.660.—, de gegrondheid volgt van
's Raads uitspraak, dat van belanghebbende over dat
boekjaar alleen belasting zal worden geheven over
f 275.10 aan salaris van commissarissen;

dat in deze uitspraak geen verandering zou komen, in-
dien de door belanghebbende bij haar middel aangetaste
beslissing van den Raad van Beroep onjuist mocht blij-
ken, zoodat belanghebbende bij een onderzoek daarnaar
wat betreft den aanslag over het boekjaar 1930, waar-

over dit geding loopt, geen belang heeft en ook haar
beroep moet worden verworpen;

Verwerpt beide beroepen.

Gedaan bij de Heeren Kusters, Vice-President, Kra-
nenburg, Fick, Nijpels en Meckmann, Raden, en door
vernoemden Vice-President uitgesproken ter Raadkamer
van den negen en twintigsten Mei 1900 Vijf en Dertig, in
tegenwoordigheid van den Substituut-Griffier Somer.

Inkomstenbelasting.

Beslissing betreffende de mogelijkheid van navordering van
inkomstenbelasting en vermogensbelasting in een geval
waarin de inspecteur, door een onderzoek naar aanleiding
van de door eene n.v. gevolgde dividendpolitiek, tot de ont-
dekking was gekomen, dat die n.v. niet rechtsgeldig was
opgericht.

Beoordeeling van de gronden waarop de raad van beroep
zijne beslissing, dat bedoelde n.v. geen wettig bestaan voerde,
deed steunen.

De Hooge Raad enz.,

Gezien het beroepschrift in cassatie van A te X, ver-
tegenwoordigende de erven van wijlen B, tegen eene
uitspraak van den raad van beroep te Y van 8 Maart
1934, betreffende den aanslag van genoemden B wegens
navordering van inkomstenbelasting en vermogensbelas-
ting over het belastingjaar 1929/1930;

Gezien enz.;

Overwegende dat aan den erflater van belanghebbende,
wijlen B, bovengenoemde navorderingsaanslagen zijn op-
gelegd, omdat uit een onderzoek, door den Rijksaccoun-
tantsdienst ingesteld, zou zijn gebleken, dat de n.v. N.N.,
waarvan genoemde B directeur is geweest, niet als wei-
tig bestaand kan worden erkend, met het gevolg dat de
bedrijfsresultaten door exploitatie van die fabriek ver-
kregen, moeten worden beschouwd als te behooren tot
het persoonlijk inkomen van B, die reeds van de oprich-
ting dier n.v. af, als bezitter van alle aandelen is opge-
treden; welke opvatting dan voert tot een inkomen van
f 41.760.34, en een vermogen van f 258.686.15, op grond
van welke cijfers de aanslagen zijn opgelegd; — dat B
tegen deze aanslagen in beroep is gekomen, stellende,
dat het volgens art. 82 I. B. en art. 38 V. B. voor navor-
dering vereischte nieuwe feit heeft ontbroken, en voorts,
dat het bedrijf der genoemde n.v. niet als een door hem
gedreven bedrijf kon worden aangemerkt en de winst
dus niet als zijn persoonlijk inkomen;

O. dat de raad van beroep de eerste grief ongegrond
heeft geoordeeld, uit overweging, dat hij aannam de
juistheid van de mededeelingen des inspecteurs, namelijk,
dat hem bekend was, dat wijlen B een aantal aandelen
in bovengenoemde n.v. had, waarvan hij de waarde aan-
gaaf voor de vermogensbelasting, doch geen dividend als
inkomen; dat uit de aangiften der n.v. voor de dividend-
en tantiëmebelasting bleek, dat deze inderdaad geen
dividend uitkeerde, zoodat er aanvankelijk geene aanlei-
ding bestond aan de juistheid der aangifte te twijfelen;
dat echter, toen na eenige jaren de fiscus bemerkte, dat
de winsten bij die n.l. zich ophoopten, de vraag is gere-
zen, wat hier achter zat en dan ook in Mei 1931 een
Rijksaccountantsonderzoek is ingesteld; dat uit dat on-
derzoek bleek dat er geen plausibele reden voor de n.v.
bestond om de winst niet uit te keeren en dat zonder
eenige noodzaak aldus geld aan het Rijk werd onthou-
den; dat uit hetgeen was gebleken bij dit bij de n.v.
ingestelde onderzoek, voor den inspecteur het nieuwe feit
bovenbedoeld is geboren, daar immers uit dat onderzoek
volgde dat B's aangifte onjuist was, althans dat er grond
was om zulks te vermoeden;

O. dat de raad ook de tweede grief heeft verworpen, overwegende: dat het oprichten eener n.v. is eene overeenkomst van maatschap, waarbij twee of meer personen zich verbinden om iets in gemeenschap te brengen, met het oogmerk om het daaruit ontstane voordeel met elkander te deelen, althans met de bedoeling dat de rechthebbende op een door hem genomen aandeel de winst zal deelen met de rechthebbenden op de overige aandelen; dat blijkens de akte van oprichting voornoemde n.v. is opgericht op 19.. met een kapitaal van f 50.000, verdeeld in 50 aandelen, ieder nominaal groot f 1000, welke alle zijn geplaatst en voorts dat de aandelen luiden aan toonder en bij de uitgifte worden volgestort en dat in het maatschappelijk kapitaal wordt deelgenomen door nu wijlen B voor 49 aandelen en door Mr. C te X voor één aandeel, tot volstorting van welke aandelen eerstgenoemde „bij deze” in die vennootschap inbrengt een bedrag van f 49.000 in contanten en laatstgenoemde een bedrag van f 1000 in contanten; dat echter de Raad het standpunt van den inspecteur aanvaardt, die op grond van de cijfers der openingsbalans van deze n.v., voorkomende op eenen den Raad overgelegden staat, betoogde, dat Mr. C. niets in gemeenschap heeft gebracht, doch dat het geheele aandelenkapitaal door B is genomen, die door zijnen inbreng het vereischte kapitaal volledig stortte, zoodat voor verdere stortingen geen plaats was, en de bewering dat in den inbreng een bedrag van f 1000 was begrepen ten behoeve van Mr. C. in strijd is met de feitelijke gegevens voorkomende op bovenbedoelden staat; dat immers daaruit blijkt: dat B voor de f 100.000 die hij volgens de balans der oude firma op 31 December 19.... aan „kapitaal” in die zaak had zitten, volgens dien staat aan waarde ontving: aan gebouwen f 7040, aan perceel grond f 4500, aan werktuigen f 400 en aan stal en wagenloods f 50, te zamen voor een waarde van f 11.990, benevens een deposito bij de n.v. ad f 38.010 en aan aandelen in die n.v. voor een bedrag van f 50.000, makende tezamen een bedrag van f 100.000, zijnde het nieuwe fabrieksgebouw betaald met het deposito der oude firma bij de bank P ad f 47.437.61, een bedrag van f 3.287.52 geleend bij die instelling door de n.v. en een deposito van B bij de n.v. ad f 4.274.87, waardoor het voor dat gebouw benodigde bedrag van f 55.000 werd bereikt en B's deposito bij de n.v. op 1 Januari 19.. dus bedroeg: f 30.804.68 + f 43.010 + f 4.274.87 = f 78.089.55; dat de openingsbalans der n.v. aan aandelenkapitaal vermeldt een bedrag van f 50.000 en dat, waar er in het geheel slechts 50 aandelen waren, indien de lezing van B juist zoude zijn, hij derhalve toen slechts 49 aandelen kan hebben gehad; dat dan echter op de balans der oude firma per 31 December 19.. van het kapitaal B ad f 100.000, f 1000 kapitaal had moeten zijn afgeboekt en daarvoor gezet moeten zijn: f 1000 kapitaal Mr. C. zoodat er dus in den journaalpost zou zijn komen te staan: kapitaal B f 99.000 en kapitaal Mr. C f 1000; dat voorts B behalve de f 4.274.87 voor de nieuwe fabriek hierboven genoemd niets uit privé-middelen in de n.v. heeft ingebracht en dus ook niet die f 1000 voor Mr. C. welk bedrag dan immers in kas had moeten zijn geweest, terwijl op 1 Januari 19.. er slechts f 229.50⁹ in kas was, blijkens de openingsbalans; dat dan ook, waar in de n.v. slechts is ingebracht datgene wat B in de oude firma had zitten en alle posten overigens gelijk zijn gebleven, B aldus op geen enkele manier die f 1000 voor Mr. C. kan hebben gestort; dat de akte van oprichting derhalve geen overeenkomst van twee of meer personen geweest is; dat weliswaar Mr. C. aan den Raad eene andere lezing van de feitelijke toedracht heeft ge-

geven in hoofdzaak hierop neerkomende, dat hij zich tegenover B, die aanvankelijk zijne zoons niet wilde laten deelnemen, bereid had verklaard, in de op te richten n.v. voor een aandeel deel te nemen; dat hij zelf inderdaad bij de oprichting dat bedrag niet in contanten betaald heeft, doch dat B het heeft betaald en het bedrag verrekend heeft met eene vordering van Mr. C. wegens eene declaratie ad f 800; dat hij, C, zijn aandeel één of twee jaren na de oprichting der n.v. aan B heeft teruggegeven toen B een aantal zijner aandelen aan zijne zoons overdroeg en deelneming van een ander dus niet meer noodig was, daar het zijne — C's — bedoeling wel was, aandeelhouder bij de oprichting te worden, maar niet om dat de blijven dat B hem toen f 1000 voor dat aandeel in contanten heeft terugbetaald dat hij, zich uitlatende dat hij nooit een aandeel bezeten heeft, bedoelde een gedrukt aandeel dat hij, deelnemende om zijn cliënt te gerieven, niettemin de bedoeling had om alle voordeelen te genieten van zijn aandeel; — dat echter de Raad, toegevend, dat bij deze lezing de vennootschap zou zijn opgericht, op grond van het als juist aangenomen betoog des inspecteurs oordeelt, dat aan de mededeelingen van Mr. C. de feitelijke basis ontzinkt en zijne lezing van het gebeurde niet als juist kon worden aanvaard; dat de Raad meent, zij het ten overvloede, nog te moeten opmerken, dat ook op andere gronden de lezing van Mr. C. onjuist moet zijn, daar immers verschillende door hem gedane mededeelingen in strijd komen met van elders vaststaande feiten;

dat bijvoorbeeld de door Mr. C. vermelde overdracht van aandelen door B aan zijne zoons, in 1927 of 1928, die reden gaf voor de teruggave van het aandeel aan Mr. C., moeilijk is te rijmen met de ongeveer gelijk gebleven aangiften van effectenbezit voor de vermogensbelasting op 1 Mei 1927 en 1 Mei 1929 en 1930 door B gedaan, en de verklaring van diens procuratiehouder D aan den Riksaccountant, dat B op 18 Juni 1931 nog alle aandelen der onderhavige n.v. bezat;

dat ook Mr. C. niet ontkende o.a. aan den inspecteur verklaard te hebben „nooit een aandeel in genoemde n.v. gehad te hebben”, waarbij de Raad zijn nadere uitlegging dat bedoeld werd een „gedrukt aandeel” als niet ernstig gemeend verwerpt, daar deze reservatio mentalis op eene ernstige misleiding van den fiscus zou neerkomen;

dat voorts, hoewel art.... der statuten voorschrijft, dat de notulen van alle vergaderingen door den directeur en eenen aandeelhouder moeten worden ondertekend, de notulen der vergaderingen wel vermelden, dat alle aandeelhouders aanwezig zijn, doch alleen door den directeur B zijn ondertekend, doch niet door Mr. C., hoewel deze volgens zijn zeggen vergaderingen heeft bijgewoond en daarvan zelfs concept-notulen heeft opgemaakt en vermoedelijk naar zijn mededeelingen ten dage van één der vergaderingen aandeelhouder zou zijn geweest; dat Mr. C. zelf als onjuist verwierp de schriftelijke mededeeling van B, dat C reeds bij de oprichting der vennootschap de bedoeling had zijn aandeel te zijner tijd aan de zoons van B. over te dragen, hetgeen bij den Raad de vraag deed rijzen, of deze ontkenning niet plaats had uit vrees, dat anders zou kunnen worden aangenomen, dat bij Mr. C. niet het oogmerk had bestaan het voordeel met B te deelen;

dat ten slotte de omstandigheid dat Mr. C., die naar hij zeide de bedoeling had om van zijn aandeel alle voordeelen te genieten, niettemin na.... jaren zijn aandeel voor 100 pCt. teruggaf, hoewel het hem bekend moet zijn geweest, dat de reserves bij een kapitaal van f 50.000 op 31 December 19.. tot f 102.676 waren opgelopen, niet

geschikt is om aan het aandeelhouderschap van Mr. C eenige reële waarde toe te kennen;

O. dat belanghebbende in cassatie stelt: I. Schending, althans verkeerde toepassing van art. 82 I. B., respectievelijk art. 38 V. B., doordien de aanslag is gehandhaafd, niettegenstaande het volgens de wet voor navordering vereischte nieuwe feit het aanwezig was; waarbij tot toelichting is aangevoerd: dat is zoodanig feit eventueel slechts zoude zijn aan te merken eenige, de oprichting der n.v. regaardeerende, den inspecteur bij het opleggen van den primitieven aanslag niet bekende omstandigheid; dat van zoodanige omstandigheid uit de terzake uitsluitend aan 's raads oordeel ten grondslag liggende mededeelingen van den inspecteur niet blijkt; immers dat die mededeelingen met betrekking tot de aanleiding der navordering, niets anders inhouden dan een, op het resultaat van een accountantsonderzoek gebouwde subjectieve conclusie aangaande de door de n.v. gevolgde uitdeelingspolitiek; II. Schending van art. 16 R. v. B., doordien de overwegingen en motieven, op grond waarvan de raad heeft beslist, dat de n.v. N. N. niet wettig zou zijn tot stand gekomen, die beslissing niet kunnen dragen, tot toelichting aanvoerende: dat de door Mr. C ter zitting gedane feitelijke mededeelingen aangaande de oprichting der n.v. op geen enkel punt door den inspecteur of door den raad zijn tegengesproken, en dat noch in het betoog van den inspecteur, noch in de overwegingen van den raad, deze mededeelingen als in strijd met de waarheid worden gequalificeerd of aangeduid; dat belanghebbende aangaande het door den raad voor juist gehouden betoog van den inspecteur, en aangaande de nadere overwegingen van den raad, een en ander voor zooveel bedoeld als betwisting van de rechtsgeldige oprichting der n.v., verder nog meent te moeten doen opmerken: 1. dat al hetgeen de inspecteur, aan de hand van den met schrijven van 10 Maart 1933 ingezonden staat, aangaande de betaling van het door Mr. C genomen aandeel betoogt, geen steek houdt, aangezien, zooals Mr. C toch verklaarde, zijn aandeel door wijlen B voor rekening van Mr. C werd betaald, hebbende zij beiden naderhand in privé deze betaling met een declaratie verrekend, zijnde het, afgezien hiervan, overigens boekhoudkundig allerminst juist, dat een betaling door Mr. C in den op gemelden staat voorkomende journaalpost op een — immers in de boeken der oude firma niet bestaande — „kapitaalrekening Mr. C” had moeten worden afgeboekt; 2. dat 's raads suppositie, als zou Mr. C later een aandeel van wijlen B hebben aangenomen, in strijd is met hetgeen terzake door Mr. C is verklaard; 3. dat het belanghebbende onbegrijpelijk voorkomt, hoe de raad op grond van een voor 1927/28 door wijlen B aangegeven effectenbezit ten bedrage van f 50.000 iets ten nadeele van verzoekers voorstelling van zaken kon concluderen; 4. dat hetgeen de heer D tegenover den Rijksaccountant zou hebben verklaard, evenmin in strijd met de verklaringen van Mr. C kan worden geacht, hebbende immers Mr. C verklaard, dat hij in 1927 of 1928 zijn aandeel aan wijlen B voor f 1000 heeft verkocht; 5. dat het zonder meer niet duidelijk is, hoe de raad kon overwegen, dat Mr. C, tegenover den Rijksaccountant zich niet uitlatende over een declaratie ten laste van wijlen B privé, en verklarende, dat hij destijds heeft gezegd, of bedoeld te zeggen, dat hij geen „gedrukt aandeel” heeft bezeten, zich in dat geval zou hebben schuldig gemaakt aan een reservatio mentalis of aan misleiding van den fiscus, waar toch met „een aandeel” bezwaarlijk iets anders dan „aandeelbewijs” kan worden bedoeld; 6. dat de niet-onterteekening door Mr. C van de notulen niets zegt om-

trent de vraag, of Mr. C ten tijde van de onderteekening dier notulen al dan niet aandeelhouder der n.v. was; 7. dat 's raads wel zeer ver gezocht supposities omtrent de bij Mr. C veronderstelde bedoeling en vrees in verband met hetgeen uit diens verklaringen of ontkenningen zou kunnen worden geconcludeerd, niet terzake dienende zijn, aangezien immers, zooals de raad terecht overweegt, het oogmerk aan de zijde van Mr. C, om het „voordeel” met wijlen B te deelen, voor de rechtsgeldige oprichting der n.v. niet was vereischt; 8. dat tenslotte ook 's raads overwegingen aangaande de motieven, die Mr. C. hebben bewogen om zijn aandeel in 1927 of 1928 wederom van de hand te doen, niettegenstaande hem bekend kon zijn, dat de n.v. bedoelende winst maakte, niet terzake dienende zijn, immers met diens motieven bij oprichting der n.v. niets uitstaande hebben;

O. omtrent het eerste middel:

dat de raad van beroep zegt, de juistheid te aanvaarden van de mededeeling des inspecteurs, dat de voortgezette uitdeelingspolitiek der n.v. zijn argwaan heeft gewekt, en tot het instellen van een nader onderzoek heeft geleid, terwijl de raad het nieuwe feit gelegen acht in hetgeen uit dat onderzoek is gebleken;

dat met dit laatste de raad kennelijk het oog heeft op hetgeen daaromtrent in het vertoogschrift voorkomt, namelijk dat B blijkens de boekingen van den inbreng alle aandelen had verkregen, en dat Mr. C had erkend nimmer een aandeel te hebben bezeten of kapitaal te hebben ingebracht — een en ander opleverende het vermoeden, dat de n.v. geen wettig bestaan voerde;

dat het eerste middel van eene andere lezing van de uitspraak uitgaat, en derhalve feitelijken grondslag mist;

O. dat ook het tweede middel niet kan worden aanvaard, daar de raad zijne daarin bedoelde beslissing doet steunen op gronden welke alleszins redengevend zijn;

dat weliswaar tot toelichting van dat middel in de eerste plaats wordt gesteld dat de door Mr. C ter zitting gedane feitelijke mededeelingen aangaande de oprichting der n.v. op geen enkel punt door den inspecteur of door den raad zijn tegengesproken of onwaar genoemd; doch dat deze stelling niet te rijmen is met de uitspraak, waaruit afdoende het tegendeel blijkt;

O. dat in het tweede deel der toelichting belanghebbende o.a. op grond van de verklaringen van Mr. C, die door den raad zijn verworpen, de juistheid betwist van de door den raad vast gestelde feiten, en betoogt, dat de raad ten onrechte uit die feiten zekere gevolgtrekkingen heeft gemaakt;

dat het middel echter aldus opkomt tegen gemotiveerde beslissingen van feitelijken aard, hetgeen in cassatie niet met vrucht kan geschieden;

Verwerpt het beroep. (Arrest Hooge Raad 10 Oct. 1934).

(B. i. B. 5694).

De fiscale vestigingsplaats der onderneming.

In een brochure „De fiscale vestigingsplaats” geeft den heer D. Schippers, Lid Ned. Instituut van Belastingconsulenten de volgende beschouwing over de fiscale vestigingsplaats der onderneming.

Indien, onder normale omstandigheden, de aan een bepaalde plaats verbonden fiscale voordeelen zoodanig zijn, dat vestiging eener onderneming daardoor aantrekkelijk wordt, zullen allereerst de overige standplaatsfactoren nauwkeurig moeten worden overwogen.

Loopen deze bedrijfseconomische factoren parallel met de fiscaal-economische, dan is de keuze spoedig bepaald;

gaan zij niet samen, dan tracht men in de practijk vaak door middel van juridische constructies, zoowel de fiscale als bedrijfseconomische voordeelen te behalen. Bijvoorbeeld: Men geeft de in het eene land gevestigde productie-afdeeling en de in het fiscale eldorado gevestigde verkoopsafdeeling een juridisch zelfstandig bestaan. De industrie verkoopt met geen of zeer kleine winstmarges aan de verkoopmaatschappij, bij welke dus vrijwel de geheele winst tot uitdrukking komt.

Ofwel groote produceerende ondernemingen stichten filiaalbedrijven in hooge invoerrechten heffende landen. Als recent voorbeeld is te noemen de door Hollandsche bloembollenexporteurs in het buitenland opgerichte ondernemingen, aan welke zij tegen de door onze Regering vastgestelde minimumexportprijzen verkoopen, doch welke ondernemingen door haar zelfstandigheid vrij zijn tot elken prijs in het buitenland te verkoopen, waardoor het effect der vastgestelde minimumprijzen opgeheven wordt.

Een nieuwe vorm van profiteeren van de fiscale bepalingen van andere landen vindt in de laatste jaren plaats door middel van het oprichten van holding-vennootschappen.

Deze holdingcompanies, welke ten deele uit wantrouwen in den financieelen toestand van het eigen land, grotendeels echter met fiscale oogmerken zijn opgericht, zijn gewoonlijk uitsluitend beleggingsmaatschappijen, welke in de betreffende landen geen enkele werkzaamheid verrichten. Belangrijke kapitalen zijn op deze wijze naar de in dit opzicht voordeel biedende landen gevloeid, welke landen overigens hun belang wel hebben begrepen en door ruime toepassing van de wet en het verleenen van belangrijke faciliteiten hebben medegewerkt tot het aanmoedigen van deze kapitaalverhuizing. Luxemburg, Liechtenstein en eenige Zwitsersche kantons hebben zich in dit opzicht een naam verworven. Holdings van wereldbekende ondernemingen, als de Standard Oil, Ford, etc., hebben er hun zetel gevestigd.

Duidelijk blijkt uit het bovenstaande, dat de fiscale vestigingsplaats der onderneming niet louter een formule is, doch dat met de praktische toepassing daarvan voor de ondernemingen reële voordeelen te behalen zijn.

SOCIALE KRONIEK.

Conclusies van de Federal Trade Commission betreffende de groot-filiaalbedrijven in de Verenigde Staten.

Dr. Th. v. Luytelaar schrijft in de Economisch-Statistische Berichten:

In het vorige nummer hebben wij het een en ander over de Amerikaansche grootwinkelbedrijven vermeld naar aanleiding van het onderzoek, dat door de F.T.C. heeft plaats gehad. Deze komt in haar slot-rapport tot de conclusie, dat het voornaamste voordeel, dat de filiaalwinkel heeft, is gelegen in den lagere verkoopprijs voor de consumenten. Deze lagere verkoopprijzen acht de Commissie het resultaat van verschillende factoren. Vatbaar voor gewone overheidsmaatregelen, dus blijkbaar op grond van de bestaande wetgeving, acht de F.T.C. de navolgende oorzaken:

1. De in den regel lagere inkooprijzen van de chains in vergelijking met die der zelfstandige groot- en kleinhandelaren, meestal tengevolge van extra-kortingen en rabatten voor de grootwinkelbedrijven. Deze kortingen

zijn soms gebaseerd op gespecificeerde aankoopquanta, of bepaalde omzettoenamen, hetzij bestemd om aan de chains door deze gemaakte kosten van reclame voor de producten van den fabrikant te restitueeren, hetzij als reclame-toelage zonder meer.

2. Het uitgebreid gebruik, dat de chains van lokartikelen (leader and loss leader merchandise) maken, die worden verkocht tegen prijzen beneden de gemiddelde exploitatiekosten vermeerderd met den inkooprijzen en soms zelf onder de laatste.

3. Meer onderwicht en minder overwicht bij filiaalbedrijven in sommige plaatsen dan bij de zelfstandige winkeliers, voor wat de uitgewogen artikelen betreft.

Verder wijst de F.T.C. op de volgende oorzaken, die alsnog aan wettelijke regeling zouden kunnen worden onderworpen.

4. De mindere service voor de klanten, die de filiaalwinkels als regel geven in vergelijking met de zelfstandige winkeliers.

5. De lagere loonen, die in sommige plaatsen door de chains ten tijde van het onderzoek werden betaald.

6. Uitschakeling door de chains van het meerendeel der groothandelskosten waarmede gewoonlijk het grotsier-winkelier distributie-systeem gepaard gaat.

7. De grootere winstmarge op die artikelen, die door de grootwinkelbedrijven worden gekocht of speciaal voor hen vervaardigd en welke zij onder hun eigen merk verkoopen. De winstmarge op deze eigene merken der chains is grooter dan die op de standaardmerkartikelen van fabrikanten, welk voordeel het de chains soms vergemakkelijkt de prijzen der standaardmerken te drukken door deze als lokartikelen (loss leaders) aan te bieden, terwijl zij hun eigen merken slechts zelden als lokartikel gebruiken.

8. Winsten verkregen door als grossier op te treden, zooals een aantal chains doet. Deze aldus verkregen winsten kunnen eveneens bijdragen tot de lagere prijzen der artikelen, die in detail worden verkocht.

9. Voorts hebben de chains in vele branches het belangrijk voordeel van dagblad-reclame gebruik te kunnen maken, wat de zelfstandige winkelier zich niet kan veroorloven. Bovendien is advertentiereclame voor de chains effectiever dan voor de zelfstandige winkeliers tengevolge van de veelheid van verkoopp plaatsen, in die gevallen waarin de chain meer dan één winkel heeft in het door de advertentiereclame bestreken rayon.

10. Een laatste en zeer belangrijk voordeel van het grootwinkelbedrijf is gelegen in de mogelijkheid het gemiddelde te nemen van de winsten zijner winkels in verschillende plaatsen, waardoor de lagere prijzen in sommige rayons worden gecompenseerd door de hogere elders. Deze mogelijkheid om het gemiddelde van zijn prijzen en winsten te nemen kan het grootwinkelbedrijf daadwerkelijk steunen bij zijn lokartikelen-politiek.

Ten aanzien der concentratiemethoden en handelspolitiek der grootwinkelbedrijven, in het bijzonder wat betreft onfaire wijzen van concurrentie, overeenkomsten, „conspiracies” of combinaties ter bespreking van vrije concurrentie (restraint of trade) merkt het slot-rapport der F.T.C. het volgende op:

„Wat betreft overeenkomsten, „conspiracies” of combinaties ter beperking van de vrije concurrentie tusschen de chain stores zelf, kan gezegd worden, dat het onderzoek er niet in is geslaagd, dergelijke practijken aan het licht te brengen. Integendeel, grootwinkelbedrijven in de verschillende artikelenbranches concurreeren actief met andere filiaalbedrijven in dezelfde branche.”

Wel zegt de F.T.C. bij haar onderzoek een aantal

concurrentiepraktijken en uitingen van zakenpolitiek waargenomen te hebben, die verdienen als mogelijke „unfair methods of competition in commerce” aangemerkt te worden.

De F.T.C. ontving 27 klachten over *unfaire* praktijken van chain stores bij den verkoop, waarvan 23 betrekking hadden op onjuiste kwaliteitsaanduiding (misbranding) van artikelen en onware en misleidende reclame. Drie klachten golden het verkoopen beneden kostprijs ten nadeele van concurrenten, één klacht betrof een samenspanning tot prijshandhaving, exploitatie van een loterij en prijsdiscriminatie. Dergelijke klachten werden door de Commissie onderzocht en behandeld op de bij haar gebruikelijke wijze om dergelijke praktijken te voorkomen.

Naast dit slotrapport over de grootfiliaalbedrijven zal de F.T.C. binnenkort haar conclusies en aanbevelingen publiceren inzake wetgeving, vergezeld van een bespreking der wettelijke maatregelen, die op grond der bestaande federale statuten kunnen worden genomen. Deze publicatie zal ook voorstellen inzake nieuwe wetgeving bevatten, welke voorstellen wel door de Commissie zijn behandeld, doch niet definitief worden aanbevolen.

Bedrijfsorganisatie en -concentratie.

In Londen werd op 14 Januari een voorbereidende conferentie voor de internationale *scheepvaart*conferentie gehouden, waaraan een zeventiental landen deelnam. Het doel der conferentie was het ontwerpen van een schema tot rationalisatie, dat de meeste kans zou hebben op algemeene instemming. Door de vertegenwoordigers van Nederland en de Scandinavische landen was een verklaring afgelegd met betrekking tot „oneconomische” subsidies; dit punt werd wegens verschil van meening niet op de agenda geplaatst. Het schema is aan de scheepvaartorganisatie der verschillende landen ter bestudeering toegezonden.

Het internationaal *zinkkartel* is officieel ontbonden. Door de lage productiekosten konden verschillende producenten ondanks het boete-stelsel meer dan hun quotum verkoopen; ook werd als bezwaar gevoeld, dat het kartel wel productieregelende, maar geen prijsregelende bevoegdheid bezat. Als bijkomende reden wordt genoemd de afzonderingspolitiek van Duitsland door de opening van een groote fabriek in Maagdenburg. Sinds de oprichting van het kartel in 1931 zijn de voorraden van 202.000 tot 109.000 ton gedaald terwijl de wereldconsumptie steeg van 700.000 tot 1 miljoen ton. Uitgezonderd de Vereenigde Staten, Japan en Rusland waren verder de belangrijkste productielanden in het kartel vertegenwoordigd.

Over een aantal andere internationale kartels mogen hier enkele mededeelingen volgen. Het *tinkartel* werd verlengd, waarbij de productie op 40 pCt. gehandhaafd bleef. Bij de verlenging van het *staalkartel* werd voor profielijzer en plaatijzer een geringe productieverlaging ingevoerd. Het *walddraadkartel* verhoogde de productie met 30.000 ton tot 350.000 ton met handhaving van de prijzen. Het internationaal *wagonkartel* werd onveranderd verlengd. Op de internationale *hout*conferentie is tot een beperking der Europeesche productie met 10 pCt. besloten. Het internationaal *thee*restrictiecomité heeft met ingang van 1 April de beperking van den uitvoer met 5 pCt. verhoogd. Tot het internationaal *blikkartel* zijn thans ook Italië en Noorwegen toegetreden. Aan de Goudkust is een controleeraad voor de *cacaoproductie* ingesteld met het doel de productie geleidelijk volgens een afzetschema op de markt te brengen.

Blijkens een verordening van 27 November, voortvloeiende uit de wet van 27 Februari 1934 tot voor-

bereiding van den organisatorischen opbouw van het bedrijfsleven, is in *Duitsland* wederom een stap verder gezet op dezen weg. Naast de Rijksgroep voor de industrie, onderverdeeld in hoofdgroepen, worden vijf Rijksgroepen gevormd voor handwerk, handel, bankwezen, verzekeringswezen en energiebedrijven. Regionaal zijn deze groepen verdeeld in dertien districten. Aan het hoofd staat de „Reichswirtschaftskammer”, welke de gemeenschappelijke vertegenwoordiging vormt. De bestaande centrale organisaties der industrie- en handelskamers worden in de nieuwgevormde organisaties opgelost.

Op 28 November is in Duitsland een verordening afgekondigd tot aaneensluiting der *suikerindustrie*, op grond waarvan de productie en afzet geheel opnieuw geregeld zullen worden. Niet slechts de fabrikanten, maar de bietenverbouwers, industrie en handel zijn in een organisatie, bestaande uit negen bedrijfsbonden, aaneengesloten. Deze organisatie krijgt verstrekkende bevoegdheden. Door invoering van een teeltvergunning wordt de hoeveelheid te verbouwen bieten geregeld; voorschriften regelen de verwerking en afzet der suiker; prijzen en winstmarges zijn vastgesteld voor de bieten, de suiker en andere uit de bieten gefabriceerde producten. Deze verordening is 1 December in werking getreden.

In *Engeland* zijn twee voorstellen tot reorganisatie van de *katoenindustrie* aan de beslissing der spinnerijen onderworpen. Het eerste plan omvat het aankopen van een spoelenoverschot van 10 miljoen, dat buiten werking gesteld zal worden, voor welk doel een heffing zal ingesteld worden evenredig aan het in het bedrijf werkzaam blijvend aantal spoelen. Voor dit plan stemde ruim 66 pCt. der spinners. Het tweede plan voorziet in het vormen van een vrijwillige organisatie van spinners om met wettelijke sanctie productie en prijzen te regelen. Een „pool” zou gevormd worden, waarin bedrijven, welke boven hun quota produceerden, een bijdrage moesten storten, terwijl zij, die beneden hun quota bleven, een uitkeering zouden genieten. Voor dit plan moesten 90 pCt. der spinners zich uitspreken, alvorens dit in werking zou kunnen treden. Slechts 50 pCt. werd echter voor dit plan gewonnen.

Bij het Engelsche Parlement is voorts in December j.l. door Lord Melchett een wetsontwerp ingediend, strekkende om de door een meerderheid van producenten in een bedrijfstak vastgesteld reorganisatieschema's, welke in het algemeen ten doel hebben oneconomische concurrentie te voorkomen en de voortbrenging van en voorziening met industriele producten te bevorderen algemeen bindend te verklaren. Als voorwaarden voor een dergelijke maatregel stelt het ontwerp een gunstig advies aan het Ministerie van Handel uitgebracht door een in te stellen Nationaal Industrieel Raad, en verder een uitspraak vóór de bindendverklaring van minstens $\frac{2}{3}$ der producenten in den bedrijfstak. Is aan deze voorwaarden voldaan, dan wordt bij Regeeringsbesluit de regeling voor het bedrijf bindend verklaard. Een commissie, ingesteld door het Ministerie van Handel, zal volgens het ontwerp te waken hebben over de naleving der regeling.

In *Frankrijk* heeft de Regeering op 10 Januari een wetsontwerp ingediend eveneens tot verbindendverklaring van ondernemersovereenkomsten. Geregeld kunnen worden de productie, o.a. door inkrimping van den arbeidsduur, alsook de voorraden. Zeer nadrukkelijk wordt de maatregel als crisismaatregel aangekondigd. In *België* is reeds een wettelijke maatregel van dezelfde strekking tot stand gekomen, volgens welke de productie, de distributie, de verkoop benevens in- en uitvoer geregeld kunnen worden. Verder is in laatstgenoemd

land opgericht een Nationaal Kolenbureau met als doel productie en afzet te regelen; speciaal zal hierbij geteld worden op vermindering en zoo mogelijk liquidatie van de kolenvoorraden. Een der eerste maatregelen was het op hooger niveau brengen van den prijs van industriekolen. Den verkoop aan verschillende groote takken van bedrijf heeft het Bureau aan zich gehouden.

In de Vereenigde Staten is de Conally bill aangenomen, die het transport tusschen de Staten van z.g. hot oil, d.w.z. de boven de toegestane contingenten gewonnen olie, verbiedt. Voor den wijnbouw zullen vergunningen door wijnbouwers aangevraagd moeten worden, terwijl de bestaande wijnbouwers een licentie kunnen vragen; aldus hoopt de regeering beter toezicht op de likeur- en alcoholindustrie te kunnen verkrijgen.

(Maandschrift Centraal Bureau v. d. Statistiek Jg. 1935 blz. 191).

FINANCIERING.

De financieele strekking in de Belgische Industrie. Financieele verworping door beurs-speculaties.

Professor van Caeneghem hield op de Alg. Jaarl. Vergadering der afdeling West-Vlaanderen van de Christelijke Werkgevers een rede over de financieele verworping in de Belgische industrie.

Het nagaan van de manier waarop onze ondernemingen hun reserves gebruiken, schijnt aanvankelijk aan alle ontleding te ontsnappen. Oorspronkelijk is het dus winst, die kasgeld blijft in plaats van naar de winstberechtigden over te gaan. Van de kas kan dit spaargeld zich verplaatsen naar alle actiefbestanddeelen tot wanneer het een plus-minus vaste bestemming heeft gekregen.

Op grond van het liquiditeitsbeginsel wordt het echter wel mogelijk de verspreiding der reserves over de actief-lagen op te sporen. Dit beginsel, dat te oordeelen naar de ervaring der crisisjaren een levenswet is voor gelijk welke onderneming, wil dat het passief op langen termijn (het aandeelenkapitaal plus de leeningen op langen termijn), de immobilien dekt, en dat het omzetbaar en het beschikbaar bezit, de schulden op korten termijn dekt. Overtreft het passief op langen termijn het bedrag der immobilien, dan ligt het overige in het omzetbare en het beschikbare maar komt men te kort, dan moet het verschil door de reserves worden bijgelegd. Dit is dan het deel der reserves dat in immobilien schuilt. — Bovendien heeft een onderzoek over meer dan duizend industrieele ondernemingen aangeduid dat in doorsnee en in normale omstandigheden, de schuld aan de crediteuren juist evenhoog staat als de voorraad grondstoffen en produkten, verschijnsel dat bedrijfseconomisch te verklaren is. Aangezien de crediteuren-schuld den voorraad financiert, is het dan niet moeilijk meer te berekenen, hoeveel van de overige reserves, bij de debiteuren of in de portefeuille hun bestemming hebben gevonden.

Deze redeneering toegepast op de Belgische industrieele ondernemingen, genoteerd op de Brusselsche beurs, duidt aan dat op dit oogenblik meer dan 62% der reserves belegd zijn in de portefeuille van beurswaarden, slechts 10% in eigen gebouwen en machines en 28% in incasso en voorraad.

De totale som, die onze fabrieken besteden aan beurswaarden, bedraagt 10 miljard fr., ongeveer het 6e deel van hun totaal actief. Dit bedrag is op 100.000 fr. na, gelijk aan de totale reserve. Maar, aangezien de reserves

de portefeuille tot op 62% financieren, moeten nog andere passiefdeelen, daaraan helpen.

Het corollarium der redeneering, toegepast op het onderzoek der ventilatie van de reserves, laat toe na te gaan op welke manier, onze nijverheid, haar effecten-portefeuille heeft aangelegd. *Haar spaarfonds diende dus hoofdzakelijk om te speculeeren op de beurs, maar ook een deel der obligatieleeningen, van het aandeelenkapitaal en zelfs van de crediteuren-schuld, werd daartoe gebruikt.*

Deze financiering door de reserves is een gewoon verschijnsel van financieele verworping, maar dat een deel van het aandeelenkapitaal daarvoor wordt aangewend, gelijk dit wel het geval is in de Glasfabrieken, de Koloniale mijnen, de Plantages, is moeilijk te verdedigen. Een industrieele onderneming heeft toch haar aandeelenkapitaal tot industrieele doeleinden te gebruiken. Slechts in een enkel geval kan deze financiering rechtvaardiging vinden, n.m. als gevolg eener kapitaaluitbreiding bij middel van de reserves, als vóór deze kapitaalvorming, de reserves reeds belegd waren in de portefeuille. — Wat nu met het geval der opbrengst van de obligatieleeningen, die in industrieele ondernemingen gebruikt wordt om effecten aan te koopen? Dit schijnt zoo te zijn in de Transportondernemingen, de Zink- en Loodfabrieken, de Glasfabrieken, de Chemische fabrieken en de Koloniale mijnen. Slechts een enkele verklaring kan daaraan worden gegeven. Het is mogelijk, dat deze ondernemingen, obligatieleeningen aangingen voor een hooger bedrag dan wel aanvankelijk kon gebruikt worden, maar dat in een nabij verschiert de gelegenheid tot aanwending ervan wordt voorzien. Dit zou in een alleenstaande onderneming soms wel een voorzichtig handelen beteekenen, maar kan daarom als doorslaande factor in een geheel bedrijf, niet worden goedgekeurd.

Het deel crediteuren-schuld dat belegd werd in de portefeuille der Transportondernemingen en den Waterdistributie ondernemingen, moet een borg zijn door zekere cliënten gestort, waarover deze ondernemingen geen beschikkingsrecht hebben en daarom bewaren in portefeuille. Neemt men deze redeneering niet aan, dan werd de portefeuille gefinancierd door leeningen op langen termijn en diende het crediteurenbedrag voor de financiering van de immobilien, wat indruischt tegen het liquiditeitsbeginsel. Dan heeft men echter aan te nemen, dat een deel der obligatieleeningen door dit bedrijf aangegaan, in de portefeuille belegd werd, en dit ook kan zelden een gunstige betekenis hebben.

Hier raken we nu de kern der financieele verworping. Bij de ondernemingen, die de Brusselsche commissies onder de industrie rekent, zijn heel wat portefeuilleondernemingen te vinden, die aan geen fabricatie meer doen. Een reeks andere ondernemingen fabriceren nog wel maar hebben reeds een belangrijk deel van hun actief besteed aan het aanleggen van een portefeuille, terwijl de meerderheid nog zuiver exploiteerende ondernemingen is gebleven.

Dat al deze portefeuilleondernemingen nog aangeteekend staan bij den industrieelen groep, is wel een bewijs dat zij voorheen aan produktie deden. *Deze overgang van productiviteit naar gemakkelijker winstmogelijkheden is door den band, een teken van seniliteit.* Opvallend is dit in het Spiegelglasbedrijf waar op de 6 ondernemingen 5 volledig holding zijn geworden, en het lasige produceren liever overlaten aan jonge Tcheikische fabrieken, waaraan de Belgische ondernemingen hun financieele belangen hebben toevertrouwd. Dit is ook

reeds, doch in mindere maat, het geval bij de gewone glasfabrieken.

De driedelige indeeling waarover we zooeven spraken van de ondernemingen, wordt ook toepasselijk op de bedrijven. Nemen we aan dat als zuiver exploiteerende onderneming kan aanzien worden, deze die min dan 10% van haar totaal actief belegt in portefeuille, als gemengde onderneming deze die tusschen 10 en 50% ervan in portefeuille houdt en als holding deze die boven de 50% gaat, dan blijven slechts enkele bedrijven gaaf industrieel, de meerderheid leeft reeds een overgangperiode om holding te worden, dit wat de Spiegelglas en de Glasfabrieken reeds zijn. Zijn echter nog zuiver nijverheid gebleven, de Metaalfabrieken, de Textielfabrieken, de Koloniale landbouw- en industriële ondernemingen, de Brouwerijen en de Papierfabrieken. Gaan den weg op van holding: de Transportondernemingen, de Steenkoolmijnen, de Zink- en Loodfabrieken, de Waterdistributie ondernemingen, de Bouwnijverheid, de Chemische fabrieken.

We beweren niet, dat al deze bedrijven naar jongere landen zullen verhuizen, gelijk dit wel het geval is in het Spiegelglasbedrijf, maar nu reeds is een scheidingslijn vast te stellen tusschen jongere en oudere ondernemingen, deze willen ten bate van gene, winstmogelijkheden opbouwen bij middel van participaties in het aandeelenkapitaal.

Het hooge portefeuille bedrag onzer nijverheids-ondernemingen veroorzaakt nog een ander verschijnsel. De totale balans der 600 onderzochte ondernemingen, geeft dus 10 miljard fr. op aan portefeuille en aan een anderen kant 28.5 fr. aan aandeelenkapitaal.

Hier geschiedt het op een zekeren graad, onderlinge uitwisseling van aandelen, m.a.w. vele aandelen van het kapitaal liggen in de opgegeven portefeuille, en omgekeerd. Dat deze onderlinge uitwisseling tusschen holdings- en dochtermaatschappijen, fantastische afmetingen heeft genomen, weet eenieder, en dat deze holdings ten slotte terecht komen in super-holdings, zou een verdere bespreking vergen bij de externe-financiën. Deze uitwisseling geschiedt echter ook onder zoogenoemde nijverheidsondernemingen. Een benaderend onderzoek wees aan dat bij de 38 onderzochte electriciteits-ondernemingen er ongeveer 50% van het aandeelenkapitaal opgenomen werd door andere ondernemingen en ongeveer 25% in de portefeuille der 38 onderzochte ondernemingen schuilde. We hebben redenen om te onderstellen, dat de electriciteitsmaatschappijen wel het hoogste procent onderlinge uitwisseling opgeven, en dat een algemeene uitwisseling van 20% in de andere bedrijven, mag worden aangenomen. Dan zou er op de 28.5 miljard fr. aandeelenkapitaal ongeveer voor 5 miljard fr. in de portefeuille onzer nijverheid verblijven, m.a.w. de helft van deze portefeuille zou bestaan uit eigen aandelen. Dit heeft voor gevolg dat een deel der winst, dat aan de aandeelhouders wordt uitgekeerd, van de exploiteerende naar de gemengde ondernemingen overgaat. En aangezien de exploiteerende toch ook allen een kleine portefeuille hebben, een deel van deze winst zou dan wederkeeren naar de exploiteerende ondernemingen.

WETGEVING.

Adres van de Amsterdamse Kamer van Koophandel over „leege” Naamlooze Vennootschappen.

Ingevolge artikel 55 van het Wetboek van Koophandel wordt de naamlooze vennootschap, onverminderd het bepaalde bij artikel 37b van dat Wetboek, ontbonden:

1. door het verstrijken van den bepaalden tijd;
2. door een daartoe strekkend besluit van de algemeene vergadering van aandeelhouders;
3. door haar insolventie, nadat zij in staat van faillissement is verklaard.

Gelet op de geschiedenis van de wet — gewezen moge worden op de uitlating van Uwer Excellentie's Ambtsvoorganger Mr. Th. Heemskerk, in het antwoord op het Verslag van de Commissie van Voorbereiding uit de Tweede Kamer — schijnt te moeten worden aangenomen, dat de wetgever deze opsomming als een limitatieve heeft bedoeld.

Dit heeft ten gevolge, dat een naamlooze vennootschap, uitsluitend gezien als rechtspersoon, kan blijven bestaan in gevallen, waarin zij zonder feitelijken inhoud voortleeft. Wij bedoelen de gevallen, waarin een naamlooze vennootschap haar onderneming heeft beëindigd, haar schulden heeft vereffend en haar baten feitelijk ter beschikking van haar aandeelhouders heeft gesteld. De eenige beteekenis, welke een dergelijke naamlooze vennootschap dan nog kan hebben, ligt in de mogelijkheid, dat zij weer tot leven kan worden geroepen door hen, die zich de kosten van of den tijd, gemoeid met de oprichting van een nieuwe naamlooze vennootschap, wilden besparen.

Bij het beheer van het door haar gehouden Handelsregister heeft onze Kamer reeds sedert geruimen tijd het ontstaan en bestaan van dergelijke leege naamlooze vennootschappen kunnen waarnemen. En zulks doordat aan het Handelsregister opgave werd gedaan, dat de handelszaak der naamlooze vennootschap was opgeheven, zonder dat de regeling betreffende ontbinding en vereffening, neergelegd in de artikelen 55 vlg. van het Wetboek van Koophandel, was gevolgd. Bij in dergelijke gevallen gedane navraag werd ons dan b.v. medegedeeld, dat alle activa en passiva waren „vereffend”, dat de vennootschap niets meer bezat, dat geen zaken meer werden gedaan, geen bestuur meer aanwezig was, geen kantoor meer bestond. Een besluit van de algemeene vergadering tot ontbinding had echter niet plaats gevonden, noch was in de hier bedoelde gevallen de tijd, voor welken de vennootschap was aangegaan, verstreken.

Uit een oogpunt van beheer van het Handelsregister leverden deze opgaven geen overwegende bedenkingen op. Immers, het Handelsregister beoogt te zijn een register van handelszaken, o.a. die, welke behooren aan een naamlooze vennootschap. Deze laatste worden niet als zoodanig ingeschreven, slechts als rechthebbende op een handelszaak komen de naamlooze vennootschappen in het Handelsregister voor. Volgens het systeem der Handelsregisterwet kan dus terecht onderscheid worden gemaakt tusschen de naamlooze vennootschap als rechtspersoon en de handelszaak, welke haar toebehoort. Door opgave van opheffing der handelszaak wordt aan de bepalingen van de Handelsregisterwet voldaan.

Daarnaast staan gevallen, waarin onze Kamer ambtshalve ertoe is overgegaan handelszaken als opheffen te beschouwen ingevolge artikel 18, lid 3, der Handelsregisterwet. Dit was het geval, wanneer een handelszaak, behorende aan een naamlooze vennootschap, in feite

niet meer bleek te bestaan, b.v. naar gelang van de omstandigheden, onvindbaar was, geen middelen meer bezat, geen bestuur meer had, kortom, elke aanwijzing van werkzaamheid miste.

Den hier geschetsten gang van zaken en de daaruit voortvloeiende gevolgen achten wij bedenkelijk. Immers de zaken der naamlooze vennootschap worden in zoodanig geval vereffend, zonder dat ontbinding der vennootschap is vooraafgegaan, zooals door de wet wordt verondersteld en zonder eenigen waarborg, dat de vereffening overeenkomstig de bepalingen der wet heeft plaats gevonden. Weliswaar is, ook in het stelsel der wet, terugbetaling zonder meer van kapitaal aan aandeelhouders zeker niet geoorloofd, maar of overtreding daarvan de naamlooze vennootschap ontbindt, mag twijfelachtig worden geoordeeld.

Wij deelen dan ook de vrees, van gezaghebbende zijde geuit (Van der Heijden, Handboek voor de Naamlooze Vennootschap naar Nederlandsch recht, 2e druk, blz. 449), dat de limitatieve opvatting van artikel 55 het aantal „fantomen met rechtspersoonlijkheid” bedenkelijk zal doen toenemen en dat zij leege vennootschappen drijvende zal houden, die in het belang van de veiligheid van het verkeer tot zinken behoorden te worden gebracht. De oude wet behelsde althans de bepaling — zij het dan dat deze slechts bij uitzondering tot toepassing kwam —, dat de naamlooze vennootschap bij verlies van 75% van haar maatschappelijk kapitaal rechtens ontbonden was; een zoodanige bepaling ontbreekt in de thans geldende wet.

Het is ons niet onbekend, dat tegenover de limitatieve opvatting van artikel 55 in de literatuur verdediging heeft gevonden de zienswijze, dat de naamlooze vennootschap, welke haar wezen heeft verloren, ook haar bestaan als rechtspersoon door „natuurlijke” ontbinding geëindigd ziet, „welke ontbinding van rechtswege intreedt, doch op verzoek van belanghebbenden door den rechter zal moeten worden vastgesteld” (v. d. Heyden t.a.p.), een en ander op grond van de beginselen van de artikelen 1683 en 1684 van het Burgerlijk Wetboek.

De wijzigingen, welke de Handelsregisterwet heeft ondergaan krachtens de wet van 2 Juli 1934 (Staatsblad nr. 347) tot opheffing van de onderscheiding tusschen handelsdaden en niet-handelsdaden en kooplieden en niet-kooplieden, kunnen naar het ons voorkomt, dezen gedachtengang slechts versterken. Artikel 2, lid 2, van de Handelsregisterwet, bepaalt thans, dat o.a. naamlooze vennootschappen steeds geacht worden een zaak in den zin der wet te drijven. Hieruit blijkt dus, dat den wetgever het drijven van een zaak als essentieel kenmerk van de naamlooze vennootschap voor oogen heeft gestaan. Bij opheffing van de zaak ontvalt dus aan de naamlooze vennootschap dit door de wet als essentieel beschouwd bestanddeel.

Het ligt niet op den weg van onze Kamer zich ook harerzijds te begeven in een interpretatie van onze wet op het onderhavige punt. Wel acht zij het van belang, dat onduidelijk de mogelijkheid bestaat om aan het bestaan van „leege” naamlooze vennootschappen, als boven bedoeld, een einde te maken. Ontbreekt een zoodanige mogelijkheid, dan blijven tal van rechtspersonen zonder eenigen inhoud bestaan. Dit schept in de eerste plaats onzekerheid door de zwevende positie van dergelijke lichamen, maar daarenboven wordt het den genen, die om eenigerlei reden over een naamlooze vennootschap wenschen te beschikken, maar de regelmatige oprichting van een dergelijke rechtspersoon willen ontgaan, maar al te gemakkelijk gemaakt daartoe op een leege naamlooze vennootschap de hand te leggen.

Reeds thans kent onze wet een ontbinding van de naamlooze vennootschap naast de in artikel 55 opgesomde gevallen en wel in artikel 37b, waar het Openbaar Ministerie bevoegd wordt verklaard de ontbinding te vorderen van de naamlooze vennootschap, welke werkzaam is in strijd met de goede zeden of de openbare orde. Dit artikel zal echter in gevallen als de hier bedoelde, waar veeleer sprake is van een gemis aan werkzaamheid dan van een werkzaam zijn, wel geen toepassing kunnen vinden.

Wij vragen ons evenwel af, en veroorloven ons Uwer Excellentie hierbij dit denkbeeld ter overweging aan te bieden, of niet het Wetboek van Koophandel ware uit te breiden met een aan artikel 37b analoge bepaling, welke het mogelijk zal maken — en zulks niet uitsluitend op vordering van belanghebbenden zelf — dat van een „leege” naamlooze vennootschap de ontbinding wordt uitgesproken.

Tot een doeltreffende toepassing van een dergelijke bepaling zullen de Kamers van Koophandel en Fabrieken, uit hoofde van haar beheer van het Handelsregister, kunnen bijdragen. Immers niet alleen kunnen zij, zooals wij boven aan de hand van eigen ervaring hebben geschetst, op grond van de bij haar inkomende opgaven van opheffing van de zaak van een naamlooze vennootschap het ontstaan van leege naamlooze vennootschappen waarnemen, maar bij de bovengenoemde hanteering van artikel 18, lid 3, der Handelsregisterwet, stellen zij het „leeg” zijn van een naamlooze vennootschap uitdrukkelijk vast.

Ongeacht de wenschelijkheid van aanvulling van onze wetgeving in bovenbedoelden zin, vragen wij ons af, of niet het feit, dat een naamlooze vennootschap „leeg” is, mede van invloed dient te zijn op de mogelijkheid om door een al of niet ingrijpende wijziging van de statuten, zoowel wat betreft het doel als ten aanzien van andere onderdeelen, de rechtspersonen bruikbaar te maken voor geheel andere doeleinden en weder aan het rechtsverkeer te doen deelnemen. Indien aan het Handelsregister opgave is gedaan, dan wel gebleken is, dat de geheele zaak der naamlooze vennootschap is opgeheven en dat elke aanwijzing van feitelijk bestaan der naamlooze vennootschap ontbreekt, dan dient te worden aangenomen, hetzij dat de vennootschap rechtsgeldig is ontbonden, hetzij dat de bepalingen van het Wetboek van Koophandel op de ontbinding en vereffening niet zijn nageleefd. Ook wanneer men in het laatstbedoelde geval niet met Van der Heijden (t.a.p.) tot de aanwezigheid van een „natuurlijke” ontbinding wil besluiten, ware het in ieder geval ongerijmd, indien in de akte van oprichting van zoodanige vennootschap alsnog wijzigingen zouden kunnen worden aangebracht. Zou een dergelijke zienswijze worden aangenomen, dan zou het niet naleven van de wettelijke bepalingen en het ontbreken van elken waarborg, dat de „vereffening” op behoorlijke wijze geschiedt, althans niet worden begunstigd, doordat de naamlooze vennootschap met gewijzigde akte van oprichting te eeniger tijd weer praktisch werkzaam kan zijn. Dat het dan minder gemakkelijk zal zijn om bij wijze van toonbankartikel de beschikking te verkrijgen over een „leege” naamlooze vennootschap, zal het gebruik van den rechtsvorm der naamlooze vennootschap voor minder oirbare doeleinden slechts kunnen bemoeilijken. De behoefte, welke het bona fide bedrijfsleven gevoelt aan de mogelijkheid om zich een „leege” naamlooze vennootschap te verschaffen, wordt niet alleen bepaald door den wensch registratie-recht te besparen, doch is mede in groote mate afhankelijk van den tijd, binnen welken op een akte van oprichting eener nieuwe N.V. Uwer Excellentie's verklaring

van geen bezwaar kan worden verkregen. Naar gelang dit tijdsverloop kleiner is, zal bedoelde behoefte verminderen. Wij achten het dan ook mede uit dezen hoofde van belang, dat niets onbeproefd wordt gelaten om dit tijdsverloop zooveel mogelijk te beperken.

Mocht ook naar het oordeel van Uw Excellentie het feit, dat een naamlooze vennootschap „leeg” is, niet zonder invloed kunnen blijven op het verkrijgen van de verklaring van geen bezwaar op een wijziging van de akte, dan zouden wij Uw Excellentie in overweging willen geven aan de Kamers van Koophandel en Fabrieken te verzoeken aan Uw Departement regelmatig mededeeling te doen van de bij haar Handelsregister inkomende opgaven van opheffing van de zaak van een naamlooze vennootschap, alsook van alle gevallen, waarin opheffing der zaak van een naamlooze vennootschap door een Kamer ambtshalve wordt aangenomen. Wij stellen ons voor, dat alsdan hiervan te Uwen Departement in de dossiers der betrokken naamlooze vennootschap aantekening wordt gehouden, zoodat bij eventuele aanvragen tot statutenwijziging daarmede rekening kan worden gehouden.

Het gevaar voor ondernemings-pensioenfondsen, die geen afzonderlijke stichtingen zijn.

Welk gevaar er voor de pensioengerechtigden van ondernemingen bestaat wanneer het pensioenfonds niet een afzonderlijke stichting vormt maar in het bedrijf is belegd, wordt duidelijk geïllustreerd door een vergadering, die onlangs gehouden is door de pensioengerechtigden van de Koninklijke Hollandsche Lloyd, nadat deze surseance van betaling had aangevraagd.

De heer J. F. van Muylwijk, secretaris-penningmeester van de Ver. voor scheepswerktuigkundigen, die eenige korte mededeelingen deed over het karakter van het pensioenfonds van den K.H.L., ging naar aanleiding van de uit de vergadering gestelde vraag: wat er eigenlijk met de pensioengelden gebeurd was en waar zij waren gebleven, nog eens uitvoerig op deze kwestie in. Hij noemde het systeem, dat niet alleen bij den Lloyd maar ook bij de Mij. „Nederland” en bij de K.N.S.M. werd toegepast, *immoreel en gevaarlijk*, omdat het bij het personeel de suggestie wekt, dat men de beschikking had over een pensioenfonds, terwijl het geld van dit pensioenfonds er in werkelijkheid nooit is geweest. Reeds in 1930, toen spr. een onderzoek naar deze kwestie had ingesteld, heeft hij in een artikel gewezen op de leemte, dat men bij dit systeem geen recht had op uitgesteld pensioen en op de kapitale fout, dat het fonds in het bedrijf zelf was belegd, waardoor het slecht een boekhoudkundige post werd. Weliswaar had men aanvankelijk bij de Ned. Handel Mij. een bedrag van f 1.200.000 aan effecten gedeponneerd, maar toen de nood aan den man kwam, waren deze verzilverd en opgesoupeerd, wat niet wegnam, dat de boekhoudkundige post bleef bestaan. Spr. had ook altijd bezwaar gehad tegen het premievrije pensioenstelsel, waarbij het personeel geen enkel medezeggenschap had. Het was hoog tijd, dat de regering zich met deze pensioenfondsen bemoeide en ze onder toezicht stelde van de Verzekeringskamer, want als de zaken bij de K.N.S.M. of de „Nederland” mis liepen, zou het personeel zich voor dezelfde omstandigheden geplaatst zien.

Het woord was hierna aan de vergadering. In het algemeen waren het bittere en verontwaardigde opmerkingen, die gemaakt werden aan het adres van de directie en commissarissen. Er werd gevraagd of er, in geval van faillissement der maatschappij geen mogelijkheid

bestond, om van de vordering der gepensioneerden een preferente te maken, waarop de voorzitter natuurlijk ontkennend moest antwoorden. Op de vraag, of het wenschelijk was, een faillissement uit te lokken, kon de voorzitter nog niet antwoorden.

De positie van het bestuur der Amerikaansche N.V.

Dr. F. E. Schmeij geeft in zijn openbare les „Amerikaansche en Continentale opvattingen omtrent het vraagstuk der Naamlooze Vennootschap”, de volgende karakteristiek van het Bestuur der Amerikaansche N.V. Usually the stockholders are helpless as against their board of directors; they may request or they may command, but the directors need not heed nor need they obey so long as they are acting in good faith and in exercise of an honest judgment, within the powers of the corporation. *Nor is this unreasonable.* Usually the management of any successful business centers in one man or in few men, and if they are honest and capable, the less they are restricted and interfered with, the more likely is the business to continue to be successful.”

Hier is duidelijk geschetst hoe hoog de praktijk van het Amerikaansche vennootschapswezen en, op haar voetspoor, het Amerikaansche vennootschapsrecht, de beslissende functie van de productieve persoonlijkheid des ondernemers aanslaat, bepaaldelijk in het kader van dien ondernemingsvorm, die — opmerkelijkerwijze! — met den term *naamlooze vennootschap* wordt bestempeld. Hier blijkt de bijzondere sociologische betekenis der N.V., in dier voege dat zij den man met bekwamheden, maar zonder vermogen, tot een bestuursfunctie in een groote onderneming kan roepen¹⁾

De Amerikaansche Board of Directors is gedurende het normale verloop der maatschappij, geheel onafhankelijk van de algemeene vergadering.²⁾ Deze board combineert de functies van bestuur en raad van commissarissen, functies die in het Nederlandsche, het Duitsche, het Fransche en practisch ook in het Engelsche recht gescheiden zijn.³⁾

De Amerikaansche board maakt, onafhankelijk, balans en winst- en verliesrekening op en fixeert het dividend buiten medewerking van eenig ander orgaan der vennootschap.⁴⁾ Hij is belast met het „financial management” der vennootschap, voor zoover hij aandeelen in portefeuille en dikwijls ook gevoteerde en nog niet geëmitteerde nieuwe aandeelen te allen tijde mag vervreemden, tegen iederen prijs die hem goed dunkt.⁵⁾ Sedert de aanvaarding van het aandeel z.n.w. is hij, als boven uiteengezet, hierbij practisch niet gebreideld door eenig verbod van emissie beneden pari.⁶⁾

Deze laatstgenoemde bevoegdheid van het bestuur stelt

1) Vgl. Karl Rathgen: Aktiengesellschaften im Wörterbuch der Volkswirtschaft, 2e druk, 1906, deel I, blz. 66 e.v. Franz Klein: t.a.p., blz. 218.

2) Schmeij: Aktie und Aktionär, blz. 283 e.v.

3) Schmeij: Aktie und Aktionär, blz. 278. Door de Oostenrijksche wet (A. H. G. B. Art. 227, 225) is het bestuur der N.V. formaal overeenkomstig met het Duitsche recht geregeld, behalve dat de instelling van commissarissen, „Aufsichtsrat” niet verplicht is, maar in de Oostenrijksche praktijk was en is de enkelvoudige bestuursorganisatie, „Verwaltungsrat”, „Direktionsrat” heerschend. Zoo ook in Tsecheo-Slowakije (CSR), vgl. Prochaska: A. H. G. B., Reichenberg 1931, bij Art. 227.

4) Vgl. C. Hillyer's Corporate Management and By-Laws, San Francisco 1927, § 661, blz. 828. Dewing: Policy, blz. 550. Mead: Corporation Finance, blz. 195, 213, vgl. Mansion v. Curtis (228 New York 313) 119 North Eastern Rep. 559.

5) Vgl. New Jersey Compiled Statutes, 1910, § 121, veranderd door Laws 1926 ch. 318. New York Stock Corporation § 69.

6) Zie boven bl. 18.

de Amerikaansche N.V. in staat haar kapitaal al naar behoefte, en onder gebruikmaking van elke fluctuatie op de effecten- en geld-markt, langzaam en bestendig te vermeerderen alsook door inkoop van eigen aandelen te verminderen — dit in tegenstelling tot de Europeesche vennootschap die vermeerdering van kapitaal slechts incidenteel kan bewerkstelligen, t.w. krachtens besluit der algemeene vergadering, gevolgd door publieke emissie of particuliere plaatsing van nieuwe aandelen.⁷⁾ Deze vrijheid van beweging voor de Amerikaansche N.V. bij het uitgeven van aandelen brengt groote voordeelen met zich mee, die, in het systeem van strenge gebondenheid waarin de Europeesche vennootschappen verkeerden, niet bereikbaar zijn.⁸⁾ Zoo zijn dan ook b.v. in Duitschland stemmen opgegaan om bij de financiering der Deutsche N.V. tot een gelijke elasticiteit te geraken.⁹⁾

De Amerikaansche „board” heeft de medewerking der algemeene vergadering alléén noodig voor de zoodanige maatregelen, die in het leven der N.V. van buitengewone betekenis zijn; met name voor de wijzigingen van het charter, waaronder moeten worden verstaan: verandering in het gefixeerde maximum van het maatschappelijke kapitaal,¹⁰⁾ en in doel en duur der vennootschap, liquidatie, fusie, en in het algemeen alle maatregelen die buiten het normale „management” der vennootschap vallen.¹¹⁾ Alle verdere meer huishoudelijke bepalingen, die in de statuten van de Europeesche N.V. een groote plaats innemen — b.v. oproeping tot de algemeene vergadering, overdracht van aandelen, verkiezing van het bestuur, enz. enz. — worden geregeld in de z.g. by-laws die de board onafhankelijk opstellen en veranderen mag.¹²⁾ De positie van het bestuur tegenover de a.v. is dus zoo onafhankelijk als men maar denken kan. Gedurende den loop der periode, waarvoor het verkozen is, kan het principieel niet door de a.v. worden afgezet.¹³⁾ Deze heeft in het normale leven der N.V. slechts één recht dat praktisch van betekenis is: het kiesrecht — alleen op deze plaats is de overigens almachtige positie van den board kwetsbaar.¹⁴⁾

De Amerikaansche praktijk beschouwt, evenals de Hollandsche, dezen toestand als ongewenscht. In het eene zoowel als het andere recht heeft men beproefd dezen

misstand op de meest voor de hand liggende wijze uit den weg te ruimen, t.w. door het trekken van een scheidslijn tusschen groote en kleine aandeelhouders. De Amerikaansche methode is hier, als gewoonlijk, vrij van alle historische en dogmatische ballast. Zij heeft geleid tot het aandeel zonder stemrecht.¹⁵⁾ Van het aandeel met meervoudig stemrecht, dat in het Europeesche vennootschapsrecht zoo populair is, heeft de Amerikaansche praktijk slechts een gering gebruik gemaakt.¹⁶⁾ Het Nederlandsch recht heeft soortgelijke, zij het minder ver gaande waarborgen voor de stabiliteit van het beheer geschapen met behulp van de bindende voordracht, krachtens oligarchische clausule.¹⁷⁾

De groep der ondernemings-aandeelhouders vormt zich reeds bij de oprichting der Amerikaansche N.V., en wel uit het oprichtings-consortium. Dikwijls is het stemrecht voorbehouden aan die aandelen, welke bestemd zijn om duurzaam in handen der oprichters te blijven, en het publiek in het geheel niet worden aangeboden.¹⁸⁾ In het algemeen is het ook gebruikelijk, dat uitsluitend voor deze categorie van aandelen een volledige tegenwaarde in het vermogen der vennootschap aanwezig is.¹⁹⁾ Daarentegen zijn de aandelen, die het publiek worden aangeboden gewoonlijk zonder stemrecht.²⁰⁾ Aanvankelijk had dit ontbreken van stemrecht alléén betrekking op de verkiezing van het bestuur²¹⁾ laatstelijk zijn aandelen aan de markt gekomen, waarbij stemrecht absoluut ontbreekt.²²⁾

De introductie van het aandeel zonder stemrecht heeft er toe geleid, dat de groote aandeelhouders dikwijls, bij betrekkelijk geringe deelname met eigen vermogen, zeggenschap hebben verkregen in vennootschappen, waarin door het publiek groote bedragen waren geïnvesteerd. De kans op wanbeheer is dan vrij groot, en oppositie is dan ook niet uitgebleven. Zoo heeft het comité van admmissie bij de beurs te New York reeds in 1925 en 1926 bezwaar gemaakt tegen vennootschappen, bij welke het stemgerechtigde kapitaal in een opvallende wanverhouding tot het niet-stemgerechtigde kapitaal verkeerde.²³⁾

15) Voor de herziening van het Deutsche vennootschapsrecht heeft R. Müller-Erzbach voorstellen gedaan geheel in den geest van het Amerikaansche recht (stemrecht beperkt tot den kring der management stockholders, alle andere aandelen zonder stemrecht enz.). Deze voorstellen zijn echter door de meerderheid van de commissie verworpen. Vgl. Zeitschrift der Akademie für Deutsches Recht, 1934, blz. 22 e.v. en hiervoor K. A. Crisolti: Juristische Wochenschrift 1935, blz. 9.

16) Schmey: Aktie und Aktionär, blz. 342 bij noot 66.

17) Voor den rechtstoestand in Nederland vóór de nieuwe wet van 1928 vgl. Tekenbroek, blz. 66 e.v. Zie ook de bepalingen der nieuwe wet, Art. XVIII, Art. 48a, 50e en hiervoor Völlmar: De nieuwe wet op de Naamloze Vennootschappen, 5e druk, 1932, blz. 18. Grosheide: De bestaande Naamloze Vennootschappen en de nieuwe wet, 2e druk, blz. 65 e.v.

18) Seligmann: Reports of the American Bar Association 50 (1925), blz. 851 e.v., 853. Th. Conyngton: Procedure, blz. 399. Dewing: Enterprise, deel II, blz. 309 e.v.

19) Vgl. Lloyd v. Ramsay (192 Iowa 103), 183 North Western Reporter 333. Dewing: Policy, blz. 44 e.v.

20) Berle: Harvard Law Review, deel 39. Een voorbeeld uit de praktijk geeft Gerstenberg: Materials of Corporation Finance, 5e druk, New York 1924, blz. 1013.

21) Zoo bij het zeer bekende Common Stock class A. Vgl. Th. Conyngton: Procedure, blz. 396 e.v. Dewing: Policy, blz. 74 e.v. W. Z. Ripley: Atlantic Monthly, 1926, blz. 94 e.v.

22) Dit werd b.v. in New York geoorloofd door herziening van sec. 51, Stock Corporation Law. Tot en met 1923 konden common stockholders alleen van het kiesrecht voor het bestuur, „board of directors” uitgesloten worden. Sedert dien is deze bepaling alleen regeland recht, zoodat aandelen zonder enig stemrecht uitgegeven kunnen worden.

23) Vgl. H. Roth: Der Trust in seinem Entwicklungsgang vom Feoffee zur Amerikanischen Trust-Compagnie, Marburg 1928, blz. 264 e.v. Vgl. voorts de Report of the Industrial Securities Committee of the Bankers' Investment Association

7) Friedländer: Konzernrecht, blz. 329 e.v. Schmey: Aktie und Aktionär, blz. 291.

8) Flechtheim: Zeitschrift für Ausländisches und Internationales Privatrecht, deel III, blz. 308. Hallstein: Die Aktienrechte der Gegenwart, Berlin 1931, blz. 182. Schmey: Aktie und Aktionär, blz. 288 e.v.

9) Schlegelberger: Juristische Wochenschrift 1930, blz. 2617. Von Miller: Zeitschrift für das Gesamte Handelsrecht, deel 100, blz. 256 e.v.

10) Leading case: Chicago City R. Co. v. Allerton, 418 Wall (US) 233. 21 Lawyers Ed. 902. Voorts New York §§ 36-38 Stock Corporation Law 1909, herzien door Laws 1924 ch. 441 §§ 8 e.v. Laws 1926 ch. 310. Laws 1927 ch. 310. Laws 1927 ch. 396. New Jersey Compiled Statutes, 1910 § 27, herzien door Laws 1926 ch. 318.

11) Leading case: Dartmouth College v. Woodward (3 Wheat 518) = 4 Law Ed. 629. Vgl. voorts Chicago enz. R'y Co. v. Gibbs 94 US 155.

12) Illinois: General Corporation Act, 1919, § 15 herzien door Laws 1921. New York General Corporation Law (Laws 1909 c. 28) Sec. 30, 34, herzien door Laws 1917, ch. 538, Laws 1923 ch. 752. Ohio General Corporation Act, 1927, sec. 12 = Page and Adam's General Code (1926) § 8623-12. West-Virginia, Barnes, Annotated Code 1923, ch. 53, sec. 55. Delaware, General Corporation Law, 1899 sec. 12 = Revised Code 1915 ch. 65 sec. 12.

13) B.v. New York General Corporation Act sec. 307 en 91 in verbinding met sec. 90-3, 4. Vgl. hiervoor Rosbrook: A treatise on the Law of Corporations in New York, as amended to January 1 1927, sec. 324, blz. 158 e.v. In het algemeen vgl. Schmey: Aktie und Aktionär, blz. 283 e.v.

14) Th. Conyngton: Corporation Procedure, blz. 132.

De enkele successen van deze oppositie hebben echter de ontwikkeling in Amerika niet noemenswaard beïnvloed.

Algemeen bestaat het gebruik om de stemmen der (meerderheid van de) groote aandeelhouders te „binden”. Dit wordt bereikt door de z.g. Voting Trust Agreements,²⁴⁾ die zich, evenals de oligarchische clause in Nederland, ontwikkeld hebben krachtens gewoonterecht, en die, sedert 1901, in de meest-geavanceerde Amerikaanse staten, als New York, New Jersey, Delaware en Ohio achtereenvolgens door de wet erkend en aan beperkende voorschriften onderworpen zijn.²⁵⁾ De strekking der Voting Trust Agreements is: de continuïteit van het beheer te waarborgen door herkiezing van het bestuur. In Nederland vindt men een soortgelijke figuur in de concentraties van gemeenschappelijk (of nationaal) aandeelenbezit, binnen het kader van bepaalde N.V.'s.

UIT DE PERS.

Het Herleidingsstelsel van Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn.

De Vereeniging voor de Bedrijfs-economie bevat in het Maartnummer van hare Mededeelingen een kritiek op het Herleidingsstelsel van Prof. Dr. W. C. Mees R.Azn., dat hoewel de goede zijden in het stelsel van Prof. Mees waardeert, toch ook op de zwakke zijden daarvan de aandacht vestigt.

Dit stelsel is in onze kringen niet onbekend. Prof. Mees heeft zich tot taak gesteld het publiek voor te houden de onbillijkheid van het gulden-is-gulden-stelsel, daar de waarde van den gulden niet stabiel is, maar integendeel als elke andere valuta in de huidige maatschappij een sterk wisselende koopkracht heeft.

Nu zullen er wel weinigen zijn die het onrechtvaardige van dat gulden-is-gulden-stelsel niet onderschrijven, doch ter zake van de opheffing van dat kwaad gaan de meeningen verdeeld.

Prof. Mees ziet de oplossing in een herleidingsstelsel, waarbij alle schulden, lasten, loonen, huren, pachten, verplichtingen en de nominale waarde van de kapitalen der bedrijven aan de hand van indexcijfers steeds in evenredigheid worden verhoogd en verlaagd. Volgens den hooggeleerden schrijver zouden daardoor depressies en werkloosheid tot het verleden behooren.

Nu kan niet worden ontkend dat de conjunctuurgevoeligheid door deze maatregelen geweldig zou afnemen en in ons artikel „Stabilisatie” hebben wij juist die verscherpte conjunctuurgevoeligheid door verstarring van sommige factoren als een critiek punt van de huidige maatschappij aangewezen. Bij het herleidingsstelsel van Prof. Mees zou bovendien de gedwongen besparing veel minder kans krijgen, de inflatiemogelijkheid dus sterk worden begrensd. De prikkel tot voortgezette inflatie zal afnemen.

Het stelsel van Prof. Mees beoogt niet het verkrijgen van waardevast geld, doch slechts het aanbrengen van of Amerien, New York Times, 21. 5. 1926, gedeeltelijk overgedrukt bij Th. Conynghon, Procedure, blz. 399.

24) Vgl. hiervoor Schmeij: Voting Trusts, Zeitschrift für das Gesamte Handelsrecht, deel 97, blz. 249 e.v.

25) New York Stock Corporation Law, Sec. 50, herzien door Laws 1925 ch. 120. New Jersey Compiled Statutes 1910, Sec. 17, herzien door Laws 1923, ch. 787, Laws 1925, ch. 120. Delaware: Revised Code, ch. 65, sec. 18, herzien door Laws 1925, ch. 112, sec. 6, Ohio, General Corporation Act, Laws 1927 p. 9, sec. 34 = Page and Adam's General Code 1926, sec. 8623, 34.

de door waardeonvastheid van het geld geboden correcties. De disproporionele ontwikkeling van het bedrijfsleven, de verstarring der productiefactoren door de techniek, worden er niet door opgeheven, met alle nadelen daaraan verbonden. Waardevast geld wordt dus niet verkregen, maar dan kleven ook nog bezwaren aan het geldwezen, die door het herleidingsstelsel niet worden opgevangen. Wie geeft Prof. Mees de garantie dat bij deflatie, dus inkrimpende circulatie, ook de prijzen van beschermde bedrijven of van producten met een weinig elastische vraagcurve zich daarbij zullen aanpassen. Is dat niet het geval, dan trekken die producten een te groot deel van den geldstroom aan, tot nadeel van de overige bedrijven. Dan wordt de crisis niet opgeheven, terwijl de maatschappij evenmin van de geesels der werkloosheid wordt verlost. Prof. Mees zal o.i. verder dienen te gaan en ook prijszetting moeten propageeren. Er zullen maatregelen dienen te worden getroffen opdat de prijspolitiek van producenten de gemeenschap niet benadeelt. Opdat het prijspeil, de winstmarge van sommige producten niet leidt tot ongewenschte uitbreiding of structuurwijziging van het productieapparaat. Eerst dan zal hausse en baisse kunnen worden voorkomen en men een correctie kunnen ontberen, omdat de proportionaliteit van het econ. leven eerst waardevast geld waarborgt.

Maar indien Prof. Mees zoo ver zou gaan om ook prijszetting te propageeren, zou er dan niet veel voor te zeggen zijn om de laatste sprong ook maar te doen en een dergelijke maatschappelijke en econ. structuur te propageeren, waardoor eerst waardevast geld kan worden verkregen.

Het herleidingsstelsel van Prof. Mees heeft vele goede kanten en zeker in dezen tijd van ernstige deflatie, waarvoor het een alternatief is. Doch een middel tegen alle kwalen is het geenszins en wij achten het niet ongevaarlijk als Prof. Mees zegt dat bij invoering „depressies en werkloosheid tot het verleden zouden behooren”.

Ten slotte laat Prof. Mees het „compensatievraagstuk” volkomen onaangeroerd. De invloed van de techniek op werkgelegenheid en op het al of niet samenvallen van productie en consumptie vonden wij nog niet in de beschouwingen van Prof. Mees opgenomen.

Het „herleidingsstelsel” van Prof. Mees verdient de volle belangstelling en wij zullen gaarne onze kolommen open stellen voor verdere toelichting. Wij meenden evenwel niet te moeten nalaten op eenige leemten en open vragen te wijzen.

ONTVANGEN BOEKEN.

Dr. E. M. Cahn. Het accredietief. H. J. Paris. Amsterdam, 1935.

NIEUW OPGERICHT N. V.

1 Mei 1935, No. 84.

998. Vleeshouwerij M. van der Lee, Rotterdam. Dir.: M. van der Lee, 5000. 2000 (waarvan 1100 inbr. en 900 cont.). 100 At.

2 Mei 1935, No. 85.

1000. Nienhuys & Hesterman, Amsterdam. Makelaars in Tabak. Dir.: H. G. Abelevan en M. G. Hesterman en tot Adj.-Dir.: L. Hesterman. 50.000. 30.000. 1000 An. — 1004. N.V. voorh. De Coöperatieve Handelsrukkerij, Leeuwarden. Dir.: F. Rommerts. 50.000. 37.500. 500 An. — 1005. Doctoral, Arnhem. Handel in medische bandages en Instrumenten. Dir.: Chr. B. Rijmsus. 10.000. 3000. 500 At. — 1011. Sigarenmagazijnen en Tabaksfa-

bricken voorheen Firma L. I. Bloemist, Amsterdam. Dir.: Ph. Bloemist, 25.000, 5000 (waarvan 4000 inbr. en 1000 cont.), 500 At. — 1015. „Loti“, Handelsvereniging, Amsterdam. Dir.: C. Löwenstein, E. Löwenstein en C. Sollinger, 10.000, 2000, 500 At.

6 Mei 1935, No. 87.

1020. Eau de Cologne- en Parfumeriefabriek „Paradis“, Amsterdam. Dir.: Chr. Harlaar Jzn. & L. D. Mulckhuyse, 10.000, 2000, 500 At. — 1021. Bouwmaatschappij Paenvis III, Amsterdam. Dir.: J. Bruijn, 10.000, 2000, 500 At. of An. — 1023. Handelsonderneming Summum, Den Haag. Dir.: R. Faber, 25.000, 15.000, 250 An. — 1024. N.V. van Loenen en Millenaar, Rotterdam. Dir.: Mevr. A. M. E. Ch. Millenaar, 15.000, 9000 (geheel inbr.), 500 An. — 1025. Quaker Oats-Graanproducten, Rotterdam. Dir.: C. J. Noell, 250.000, 250.000, 1000 An. — 1027. Technisch bureau Emifred, Amsterdam. Dir.: F. J. Kuipers, 10.000, 2000 (1500 inbreng en 500 cont.), 250 At. — 1030. Kunstzijdeweverij Gelderman Jr., Apeldoorn. Dir.: D. Gelderman, 500.000, 61.000 (waarvan 60.500 inbr. & 500 cont.), 500 An. — 1032. F. M. Verdun, Lisse, Grammaalserij en Handel. Dir.: F. M. Verdun, 150.000, 75.000, 1000 An. — 1033. „Inhabo“, Industrie- en Handelsonderneming Boesten en Overwijn, Voorburg. Dir.: J. L. Eoesten & G. N. A. Overwijn, 60.000, verdeeld in 100 gew. aand. & 20 pref. aand. 15.000, waarvan 10.000 gew. kap. en 5000 pref. kap. (10.000 inbr. & 5000 cont.), 500 At. — 1035. Bouw- en Expl. Mij. „Het Gijzenveld“, IJmuiden. Dir.: P. Bleeker & A. Bleeker, 10.000, 2000, 500 At. — 1040. Hollandsch Warenhuis „Hewa“, Amsterdam. Dir.: H. Kaiser en S. Duizend, 25.000, 25.000, 1000 At. — 1050. Piston Huis (Piston House), Amsterdam. Handel in Motor- en Automobielenonderdelen. Dir.: J. Th. B. Wijnink & H. J. Koops, 20.000, 5000 (4000 cont. & 1000 inbr.), 500 At.

8 Mei 1935, No. 89.

1041. Bouw- en Handelsmaatschappij „Firmitudo“, Amsterdam. Dir.: G. Franssen Jzn, 10.000, 2000, 500 At. — 1042. Bouw- en Handelsmaatschappij „Continuatio“, Amsterdam. Dir.: G. Franssen Jzn, 10.000, 2000, 500 At.

9 Mei 1935, No. 90.

1073. „Hora“, Amsterdam. Expl. van Autoverhuurondernemingen. Dir.: K. Bans, 10.000, 10.000, 500 At. — 1080. Bloemenmagazijn „Violette“, Amsterdam. Dir.: Vuelva Kehl, 10.000, 2400, 100 At. — 1084. Zwembad Westervoort, Westervoort. Dir.: S. Vollema (Voorz.), 2000, 1000 (waarop 40% is gestort), 25 An. — 1097. Glas- en Verfhandel „Vidi“, Utrecht. Dir.: J. Visser & P. Dikker, 10.000, 2000, 100 At. — 1098. Industriebank in Limburg, Maastricht. R. v. Beheer: Mr. E. G. J. M. Baron van Hövell van Wezelveld en Westertier (Voorz.), Prof. Dr. Ir. H. C. J. H. Gelissen (Secr.-Penn.) en H. G. M. Hermans (Lid), 1.000.000, 252.500, 250 An.

10 en 11 Mei 1935, No. 91.

1100. Zeeuwisch-Vlaamsche Radio-Distributie Maatschappij, IJzendijke. Dir.: J. H. Polderman, 2000, 2000, 500 An. — 1101. N. J. Menko, Enschede, Fabricage van garens en manufacturen. Dir.: S. N. Menko, A. H. Menko, E. Menko en A. Menko, 2.000.000, verdeeld in 998 aand. serie A, 998 aand. serie B & 4 aand. serie C, 2.000.000 (geheel inbr.), 1000 An. — 1187. Bouwmaatschappij „Halee“, Den Haag. Dir.: H. J. van Leeuwen, 5000, 1000, 100 At.

13 Mei 1935, No. 92.

983. „Holgus“ Houthandelmaatschappij, Amsterdam. Dir.: Mr. A. R. de Miranda, 60.000, 30.000, 500 At. — 1165. Administratiekantoor „Marienhof“, Eindhoven gem. Ede. Dir.: L. Kruik, 10.000, 2000, 100 At. — 1167. Schoenberg, Utrecht. Handel in metalen. Dir.: J. J. Wefers Bettink & P. A. Verwer, 50.000, 17.000, 500 At. — 1198. Ypenhof, Rotterdam. Bouw- en Expl. Mij. R. v. Beheer: A. J. M. Goudriaan, Mr. K. P. van der Mandele & Mr. G. H. Lambert, 500.000, 175.000 (waarvan 170.000 inbr. & 5000 cont.), 500 An. — 1113. C. van Tol's Timmer- en Aannemersbedrijf, Wassenaar. Dir.: C. van Tol, 5000, 2000, 250 At. — 1116. Stadionapotheek, Amsterdam. Dir.: A. J. van Bronkhorst, 10.000, 8000 (geheel inbr., waarvan 3000 goodwill), 500 An. — 1120. Meubelfabrieken v.h. As. van Rijs, Zevenhuizen Z.H. Dir.: R. van Rijs, 10.000, 10.000 (geheel inbr.), 500 An. — 1127. A. Kinsbergen, Amsterdam. Groothandel in uurwerken. Dir.: M. Kinsbergen, 150.000, 76.000 (64.000 inbreng en 12.000 cont.), 1000 At. — 1139. Kantoor voor vaste goederen en assurantie Goettsch en de Groot, Maartensdijk. Dir.: J. B. Goettsch, 5000, 5000, 500 An.

15 Mei 1935, No. 94.

969. Radio Electro Automaat „R. E. A.“, Amsterdam. Dir.: Jhr. W. F. van Panhuys & H. C. Valkenier de Greeve, 60.000, 20.000, 500 An. — 1112. Medische Preparaten Dr. Weil, Amsterdam. Dir.: Dr. K. Schulz & Dr. E. Weil, 30.000, 6000, 200 An. — 1135. Schoenfabriek „Marion“, Amsterdam. Dir.: Ph. van Beets

& B. Broekman, 10.000, 2000, 250 An. — 1137. Utrechtsche Centrale Onderhoudsmaatschappij „Uco“, Utrecht. Dir.: P. J. Schijf, 5000, 2700, 100 At.

16 Mei 1935, No. 95.

1140. Van Leeuwen & Co., Sassenheim. Kwekerij. Dir.: G. van Leeuwen en K. van Leeuwen, 10.000, 10.000, 500 An. — 1142. Kantemans Metaalhandel, Hengelo O. Dir.: M. L. J. Kanteman, 7500, 1500 500 An. — 1145. Luchtvaartterrein Teuge, Twello gem. Voorst. R. v. Beheer: Mr. A. C. baron van der Feltz (Voorz.), 50.000, 10.000, 1000 An. — 1148. Algemeene Nederlandsche Reizonderneming, Amsterdam. Dir.: Mr. E. S. de Vries, 25.000, 10.000, 1000 At. — 1150. Brood- en Banketbakkerij „Ariston“, Den Haag. Dir.: H. van Dijk en Chr. Voerman, 10.000, verdeeld in 12 pref. aand. en 8 gew. aand. 6500, waaronder alle pref. aand. (6000 cont. en 500 inbr.), 500 At. — 1152. Goederenhandel „de Faam“, Scheveningen. Dir.: P. J. Palmis en E. Plugge, 5000, 1000, 250 At. — 1157. Gulden-Leder Handelsmaatschappij, Amsterdam. Dir.: Mevr. Wed. Gulden-Moelenhoff, 10.000, 2000 (1000 cont. en 1000 inbr., goodwill), 500 An. — 1162. N.V. voorheen Wolters Autobedrijf, Kampen. Dir.: J. W. Wolters, 15.000, 5250, (5000 cont. en 250 inbr., goodwill), 250 At. — 1163. Aardappelen- en Brandstoffenvereniging Eigen Hulp, Den Haag. Dir.: F. J. Peters, 5000, 1000, 200 At. of An. — 1174. Uitgevers Mij. Uterque, Amsterdam. Dir.: J. L. A. Peremans & J. van der Meulen, 50.000, 10.000, 1000 At.

20 Mei 1935, No. 97.

1169. Controle Bureau Credietwezen in de bouwvakken, Amsterdam. Dir.: H. Mos, 20.000, 5000 (geheel inbr., waaronder 3000 goodwill), 500 An. — 1177. D. Gans, Amsterdam. Dir.: A. de Jonge & D. Gans, 5000, 1000, 100 At. — 1179. C. J. van Houten & Zoon, Weesp. Chocoladefabriek. Dir.: G. J. van Mesdag & J. S. van Mesdag, 3.000.000, verdeeld in 1500 pref. aand. & 1500 gew. aand. 1.265.000, waarvan 1.000.000 pref. kap. en 265.000 gew. kap. (265.000 inbr. & 1.000.000 cont., 1000 An.). — 1180. Zaanlandsche Radio-Verhuur, Zaandijk. Dir.: A. H. Hiemstra, 50.000, 10.000, 1000 At. — 1184. Parkmanee Bantam, Bussum. Dir.: H. Pijpstra, 10.000, 2000 (geheel inbr.), 250 At. — 1186. De Vereenigde Pongvaarders B. P. van Ysselstein en J. van Os, Rotterdam. Dir.: B. P. van Ysselstein & J. van Os, 50.000, 10.000, 500 An. of At.

22 Mei 1935, No. 99.

1159. Wilpra, Delft. Expl. van Schoenwinkels. Dir.: E. van Praag & J. W. J. Wilmont, 5000, 2500, 500 At. — 1183. Sigarenmagazijn „Centraal“ v.h. Jae. van Werven, Apeldoorn. Dir.: J. van Werven, 10.000, 2500, 250 At. — 1190. 's Gravenhaagse Centrale Meubelmaatschappij, Den Haag. Dir.: W. van der Straaten, 10.000, 2000, 100 At.

23 Mei 1935, No. 100.

1182. Dierenkrachtvoederfabriek van der Linden en Laay, Dubbeldam. Dir.: J. Laay & Ir. d. van der Linden, 10.000, 4000, 500 An. — 1201. Rotterdamse Aardewerkfabriek, Rotterdam. Dir.: C. A. Blommestein, 5000, 1000, 100 An. — 1202. Kleedingmagazijnen H. Bremer & Zoon, Dordrecht. Dir.: L. N. Bremer, 25.000, 25.000 (geheel inbr.), 1000 An. — 1205. Bouw- en Expl. Mij. „Het Sursop“, IJmuiden. Dir.: P. Bleeker & A. Bleeker, 10.000, 2000, 500 At. — 1206. Amersfoortsche Bouw- en Landindustrie „Ambouw“, Amersfoort. Dir.: H. Hertzingen, 5000, 1000, 250 At. — 1207. Het Amstel Veem, Amsterdam. Dir.: J. P. A. van Leent & F. J. ter Gast, 4000, 4000, 1000 At. — 1210. Godefridus Maatschappij tot Expl. van een schip, Raamsdonkveer. Dir.: G. Kieboom, 1000, 1000, 100 At. — 1211. Handelskwekerij voorheen M. Koster & Zonen, Boskoop. Dir.: H. Koster & P. Koster Hzn, 80.000, 19.000, 1000 At. — 1212. Aardewerkfabriek Geerttruidenberg, Goettruidenberg. Dir.: M. J. Timmermans & W. Uebelacker, 25.000, 10.000, 500 An. — 1213. Hollandsche Garage Maatschappij, Den Haag. Dir.: N. H. Weseling, 5000, 1000, 100 At. — 1216. Pootaardappelbewaarsplaats, Sommeledijk. Dir.: K. Joppe Gzn. & M. Joppe Jzn, 2800, 2800, 50 An. — 1217. Waterman Lijnen (Rotterdam), Rotterdam. Vertegenwoordiging van Scheepvaart-ondernemingen. Dir.: K. Krank, 20.000, 10.000, 1000 An. — 1220. Kronhout Auto Industrie, Amsterdam. Dir.: J. Goedkoop, 10.000, 2000, 500 At.

27 Mei 1935, No. 102.

1224. Maatschappij Standaard Voeder Producten „Veevol“, v.h. A. J. de Nij, Den Haag. Dir.: A. J. de Nij, 20.000, 4500 (3500 inbr. & 1000 cont.), 500 At. — 1226. Beha Fabrik van Stalen en Bronzen Ramen en Deuren, Den Haag. Dir.: P. J. van Broekhoven, 50.000, verdeeld in 26 pref. aand. & 74 gew. aand. 13.000 (geheel pref. kap.), (8500 inbr. & 4500 cont.), 500 An. — 1227. Gebrs. van der Lely, Den Haag. Handel in transportvoertuigen en rijwielen. Dir.: J. van der Lely & P. W. van der Lely, 20.000, 10.000 (geheel inbr.), 500 An. — 1228. De Lichtkoning, Den Haag. Handel in rijwielen, elektrische en huish. artikelen. Dir.: J. Cohen, 10.000, 2000, 500 At. — 1245. Nederland-

sehe Nieuw Guinee Petroleum Maatschappij (Dutch New Guinea Petroleum Company), Den Haag, Dir.: N.V. De Fataafsch Petroleum Mij. 1.000.000, 1.000.000 (waarop 10% is gestort). 1000 An. — 1361. Dresselhuys Import en Export Mij., Den Haag, Dir.: A. M. J. Dresselhuys, 50.000, 10.000, 500 At. — 1360. J. van Dijk, Amsterdam, Handel in Tapijten, Dir.: J. van Dijk, 2500, 600, 100 At.

29 Mei 1935, No. 104.

1234. Scheepsreparatiebedrijf „Delfshaven“, Rotterdam, Dir.: M. v. d. Watering, 25.000, 5000, 250 An. — 1237. Twernerij en Vervier „Broekhoven“, Tilburg, Dir.: L. J. H. C. Wouters, J. A. C. M. Wouters & V. A. C. M. Wouters, 405.000, verleed in 6 prior. aand., 58 gew. aand. serie A en 17 gew. aand. serie B, 405.000 (400.000 inbr. & 5000 cont.), 5000 An. — 1249. Stadschouwburg, Tilburg, Dir.: H. van der Waerden, 2000, 2000, (1700 inbr. & 300 cont.), 100 At. — 1251. Houtbeton, Rotterdam, Dir.: J. C. van der Linden Jr. 50.000, 20.000 (18.000 inbr. en 2000 cont.), 1000 An. — 1253. Gebroeders van Raalte, Den Haag, In huish. art., Dir.: A. van Raalte & Ph. van Raalte, 1000, 1000, 500 At. — 1300. Radiodistributiebedrijf Wieringermeer, Middenmeer, gem. Medemblik, Dir.: A. Nipshagen, 10.000, 4000, 500 At.

STATUTENWIJZIGINGEN.

1 Mei 1935, No. 84.

991. Handelsbureau „Indus“, Arnhem. — 992. Louis Kan, Amsterdam. — 993. Gilmfabriek, Overschie. — 994. Lijn- en Gelatinefabriek „Delft“, Delft. — 995. Handelsmaatschappij „Reckitts“ (Trading Company „Reckitts“), Rotterdam. — 996. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „Damwijk“, Rotterdam.

2 Mei 1935, No. 85.

1001. Cultuur-Maatschappij der Vorstenlanden, Amsterdam. — 1002. Hertel & Co's Stoomfabrieken van asbest en andere machine-verpakkingen, Amsterdam. — 1003. Bouw- en Handelsmaatschappij „Nestor“, Amsterdam. — 1006. H. Koolj's Brandstoffenhandel, Arnhem. — 1007. Inkoop en Opslagcentrale Dordrecht en Omstreken, Dordrecht. — 1008. „Oldambt-Pekela“, Wijnshoven. — 1009. Maatschappij „Mercurius“ tot exploitatie van onroerende goederen en het sluiten van geldleningen onder hypotheekverband, Amsterdam. — 1010. J. G. Koppe's Scheepsagentuur, Amsterdam. — 1012. Hout- en Bouwmaterialenhandel Frans Nohlmans en Zoon, Gutteroven. — 1013. Van Voorveld en Spoor, 's-Gravenhage. — 1014. Vulcanas Rijnrederij, Rotterdam. — 1015. „De Nederlandse Voorschotbank“, Amsterdam. — 1017. „Havoline Oil Company“ (Havoline Oliehandel), Amsterdam. — 1018. Keuma Nederlandse Keuken-Installatie Maatschappij Schwabenland, Amsterdam. — 1019. „De Bataaf“, Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen, Amsterdam. — 1022. De Nederlandse Fondsen Maatschappij, 's-Gravenhage. — 1026. Amsterdamsche Anthraciet Maatschappij, Amsterdam. — 1029. Bouwmaatschappij Anse X, Amsterdam. — 1034. Vlaardingsche Stoomvisscherij, Vlaardingen. — 1037. Apeldoornsche Kolencentrale, Apeldoorn. — 1043. B. F. Hagen's Hollandische Handelsmaatschappij (The Dutch Mercantile Co.), Amsterdam. — 1044. Van Engers' Handelsmaatschappij, Amsterdam. — 1045. Internationale Bank te Amsterdam, Amsterdam. — 1046. Nederlandsch-Indische Steenkolen Handel-Maatschappij, Amsterdam. — 1047. Algemeene Maatschappij voor Grondcrediet (Compagnie Centrale de Prêts Foncier), Amsterdam. — 1048. Tabak Export en Import Compagnie, Amsterdam. — 1049. Nederlandsche Credietverzekering Maatschappij, Amsterdam. — 1052. Gebr. Poulus, 's-Gravenhage. — 1055. Magazijnen voorheen Meddens & Zoon, Rotterdam.

8 Mei 1935, No. 89.

1028. Duivendrechtse Bouwonderneming Maatschappij, Amsterdam. — 1031. Leeuwarder Houthandel, voorheen T. W. Overmeer en Zoon, Leeuwarden. — 1036. Handelsmaatschappij Bouw en Verkoop, Eindhoven. — 1038. Hollandische Vereniging tot Exploitatie van Margarinefabrieken „Hovema“, Rotterdam. — 1039. Algemeene Oliehandel, Rotterdam. — 1051. Confectiefabriek „Bercofa“, Amsterdam. — 1053. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „Holland-Rotterdam“, Rotterdam. — 1054. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen „De Vijf Gebroeders“, Rotterdam. — 1056. Zaadhandel en Zaadteelt voorheen A. Hobbel, Ooltgensplaat. — 1057. Machinefabriek voorheen H. J. Koopman, Dordrecht. — 1058. Taxiondernehmung Hatax, Sint-Maartensdijk. — 1059. J. Sachtlevan, Doetinchem. — 1060. Internationale Visose Compagnie, Breda. — 1061. Stoomschip Hannah, Rotterdam.

— 1063. Drukkerij Elsevier, Amsterdam. — 1064. De Courant—Het Nieuws van den Dag, Amsterdam. — 1065. Dagblad De Telegraaf, Amsterdam. — 1072. Algemeene Kolencompagnie, Rotterdam.

9 Mei 1935, No. 93.

1038. Steenfabriek „De Hoogewaard“, voorheen Gebroeders de Vries, Rossum. — 1039. Gebroeders van Thiel's Draadnagel, Klinknagel- en Moerboutenfabrieken, Helmond. — 1070. Eindhovensche Drukkerij voorheen Schäfer & Co., Eindhoven. — 1071. Industrieel Assurantiekantoor, Eindhoven. — 1074. Consortium voor Internationale Financieringen, Amsterdam. — 1075. De Maatschappij tot Exploitatie van Hotels en Koffiehuizen de Adelaar, Amsterdam. — 1076. Maatschappij tot Exploitatie van Koffiehuizen, Hotels, Restaurants en Buffetten, Amsterdam. — 1078. Koloniale Bank, Amsterdam. — 1081. Internationale Continental Caoutchouc Compagnie, Amsterdam. — 1090. Kantoor van Bewaring en Administratie, Amsterdam. — 1091. Buitenlandse Trust Maatschappij, Amsterdam. — 1092. Bouw- en Handelsmaatschappij „Ancoor“, Amsterdam. — 1093. Aannemersbedrijf v.h. Firma T. den Breelen van den Bout, Berg en Dal. — 1094. Hiel-Maatschappij „Germania“, Venlo. — 1099. Gebrs. Franken's Wollenstofffabrieken, Tilburg.

10 en 11 Mei 1935, No. 91.

1077. Nederlandsch-Indisch Land Syndicaat, Amsterdam. — 1079. Theecultuurmaatschappij „Danau Gadaug“, Amsterdam. — 1082. Van den Belt & Co's Handelsmaatschappij, Amsterdam. — 1095. Dordtsche Zeediensten, Dordrecht. — 1096. „Tonerde“ Maatschappij voor montaan-chemie, 's-Gravenhage. — 1102. Vivat, Maatschappij tot vervaardiging van Metaalgas, Twente, Hergelo (Overijssel). — 1104. Wijnhandel v.h. Gebrs. Schagt, Hilversum. — 1106. Bendien's Confectiefabrieken, Almelo. — 1153. Handel, Industrie, Transport-Maatschappij (H.I.T.M.A.), Amsterdam.

13 Mei 1935, No. 92.

1067. Handel en Exploitatie Maatschappij Zeeland, Amsterdam. — 1083. Rotterdamsche Koel- en Vrieshuizen (Rotterdam Cold Storage Co.), Rotterdam. — 1103. Expeditie Onderneming Van Gend & Loos, Utrecht. — 1109. Rotterdamsche Likwidatiekas, Rotterdam. — 1110. van Schaardenburg & Co., Rotterdam. — 1111. Maatschappij tot Exploitatie van Onroerende Goederen en S. Speyer's Handel in Sponsen en Zeemleder, Amsterdam. — 1117. Eerste Hollandische Hophandel-Maatschappij Leopold Mayer Bass, Amsterdam. — 1118. Hoffman's Handel Maatschappij, 's-Gravenhage. — 1119. Drogerijen Maatschappij, Rotterdam. — 1121. Wijkse Fruitmaatschappij, Wijk bij Duurstede. — 1122. Van der Ham's IJzerhandel, 's-Gravenhage. — 1136. Van der Burg's Borstelfabrieken, Rotterdam.

15 Mei 1935, No. 94.

1085. Kromos Nederlandse Meetapparatenfabriek, Zwolle. — 1114. Stoomvaart-Maatschappij „Oostzee“, Amsterdam. — 1115. Stoomboot-Maatschappij „Hillegersberg“, Amsterdam. — 1123. Lederfabriek Gebroeders Keunen, Eindhoven. — 1124. City-Film, 's-Gravenhage. — 1125. Drukkerij Albani, 's-Gravenhage. — 1126. Maatschappij voor Werkmanswoningen „Fejenoord“, Rotterdam. — 1129. Mijnbouw Maatschappij „Barisan“, Amsterdam. — 1130. Java Caoutchouc Compagnie, Amsterdam. — 1131. Cultuur Maatschappij „Gogo Nini“, Amsterdam. — 1132. Bouw- en Exploitatie Maatschappij „Amstelstroom“, Amsterdam. — 1133. Van Poelwijk's Bouwmaatschappij, Amsterdam. — 1134. Bouwmaatschappij „Het Westen III“, Amsterdam. — 1138. Boekhandel voorheen J. G. Broese, Utrecht. — 1141. Ch. Muskens' Handelsonderneming, Rotterdam.

16 Mei 1935, No. 95.

1128. Exploitatie-Maatschappij „Nederland“ Soest. — 1143. Houthandel voorheen J. Tulp en Zonen, Ede, provincie Gelderland. — 1146. Bouw- en Handelsmaatschappij „Heijkamp“, Amsterdam. — 1147. Nationaal Film, Amsterdam. — 1149. Technisch Bureau voorheen Kaumans & Co., 's-Gravenhage. — 1151. Petroleum Maatschappij „Moest Hilt“, 's-Gravenhage. — 1154. Lubbers' Benzine Veem, 's-Gravenhage. — 1156. Drukkinkt- en Verf fabriek „Arnhemia“, Arnhem. — 1158. Nederlands Fox Film Corporation (Nederlandse Fox Film Compagnie), Amsterdam. — 1160. De Erven de Wed. J. van Nelle, Rotterdam. — 1161. „Theodora“ tot Exploitatie van het Landgoed „Elsloo“, 's-Gravenhage. — 1165. Steenfabriek „De Mars“ voorheen van de Loo en Jurgens, Rheden. — 1173. Amsterdamsche Lucifersfabrieken „Amsterdam“, Amsterdam.

20 Mei 1935, No. 97.

1086. H. W. K. De Brey's Handel Maatschappij, 's-Gravenhage. — 1155. Landbouwmaatschappij de Batholders, Goes. — 1165. Eerste Nederlandse Maatschappij voor Ziekenhuisverpleging, Gouda. — 1167. Heesseltse Steenfabriek, voorheen W. P. de Vries en Co., Rossum (Gelderland). — 1168. H. Hede-

man Jr's Textielfabrieken, Almelo. — 1170. Algemeene Handelsmaatschappij voor Import en Export „Almatie", Amsterdam. — 1171. Administratie- en Exploitatie Compagnie „Timmer", Amsterdam. — 1172. Cultuur Maatschappij „Wilks", Amsterdam. — 1173. Stellood, Amsterdam. — 1174. Rhodius Koenigs' Handel-Maatschappij, Amsterdam. — 1178. Verzekerings-Bank „Moira", Utrecht. — 1185. Rotterdamse Ruilhandel, Rotterdam.

22 Mei 1935, No. 99.

1164. Stichtschs Bankvereniging, Utrecht. — 1171. Kaas- en Roomboterfabriek Workum, voorheen Tjebbes en Ca., Workum. — 1188. Siboga Caoutchouc Plantage Maatschappij (Société de plantation de caoutchouc de Siboga, Société Anonyme), 's-Gravenhage. — 1189. Turfstrooiselfabrieken en Veenderijen voorheen Steegh en Esser, Venlo. — 1191. Eerste Rotterdamse Meetinstrumenten- en Apparaten Fabriek, voorheen Elster & Co., Rotterdam. — 1192. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „de Waal", Amsterdam. — 1193. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „de Vecht", Amsterdam. — 1194. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „de IJssel", te Amsterdam. — 1195. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „Orion", Amsterdam. — 1196. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „Neptunus", Amsterdam. — 1197. N.V. tot Exploitatie van Hotels, Restaurants en Koffiehuizen „Saturnus", Amsterdam. — 1198. Automobiël Maatschappij Rosier en Meijer, Arnhem. — 1199. Verzekeringsbank der Oude Haagsche van 1836, 's-Gravenhage.

23 Mei 1935, No. 100.

1200. Bouw-, Handel- en Exploitiatiemaatschappij Stagar, 's-Gravenhage. — 1203. Haarlemsche Meubelmakerij, Behangerij en Stoffeerdij voorheen A. M. Randoe, Haarlem. — 1204. Koninklijke Lederfabriek Oisterwijk, Oisterwijk. — 1205. Levensverzekering Maatschappij „De Nederlanden", Amsterdam. — 1209. Bouw- en Handelsmaatschappij „Leviathan", Amsterdam. — 1214. Onderling Vlaardingsch Havenbedrijf, Vlaardingen. — 1215. L. A. Moll's Automobielen- en Technisch Industriële Maatschappij, Nijmegen. — 1218. Handelsvereniging voorheen Reiss & Co., Amsterdam. — 1219. Cultuur Maatschappij Kwaloe, Amsterdam.

27 Mei 1935, No. 102.

1221. Vereenigde Garen- en Textielfabrieken (United Yarn and Textile Mills), Amsterdam. — 1222. Wester Industrie- en Handelsmaatschappij, Amsterdam. — 1223. Koninklijke Weefgoederenfabriek C. T. Stork & Co., Hengelo (Overijssel). — 1225. Alfaba Maatschappij, Algemeene Fabriek en Handelsonderneming, 's-Gravenhage. — 1229. Koelrad, Amsterdam. — 1230. Glashandel Dorens en Co., Amsterdam. — 1235. „Hago", Handel-, Expeditie en Opslag van Goederen, Rotterdam. — 1236. Machinefabriek „Rotterdam", Rotterdam. — 1239. J. H. van de Wiel's Schoen- en Lederfabrieken, Oisterwijk. — 1240. Vereenigde Draadfabrieken, Nijmegen. — 1241. Commissiebank Holland-Indië (Theodoor Gillissen, Beauleker en Co.), 's-Gravenhage. — 1242. Cultuur Maatschappij Soember Agoeng, 's-Gravenhage. — 1243. Cultuur Maatschappij Kali Bendo, 's-Gravenhage. — 1244. Joh. Ykema's Uitgevers Maatschappij, 's-Gravenhage.

FAILLISSEMENTEN VAN N. V.

FAILLIET VERKLAARD.

Commissiehandel voorh. P. van Eerden, Horst & Co., Achterburgwal 61, Amsterdam. Rb.: Amsterdam, 1 Mei 1935. R.-C.: Mr. Dr. P. H. Smits, Cur.: Mr. V. D. Krone, Frans van Mierisstraat 101, Amsterdam.

Glas-, Porcelain- en Aardewerkhandel voorheen J. F. W. Kappé en Zoon, Torensteeg 4, Amsterdam. Rb.: Amsterdam, 3 Mei 1935. R.-C.: Mr. G. J. Jutte, Cur.: Mr. J. J. van der Velde, Jan Luykenstraat 62, Amsterdam.

„Norico", Korte Amstelstraat 1-3, Amsterdam. Rb.: Amsterdam, 3 Mei 1935. R.-C.: Mr. G. J. Jutte, Cur.: Mr. Is. Coopman, Plantage Middenlaan 88, Amsterdam.

Handelsmaatschappij v/h J. van Leeuwen, handel in tricoots, sajet, etc., Kerkewijk 65, Veenendaal. Rb.: Arnhem, 2 Mei 1935. R.-C.: Mr. M. R. Rinkel, Cur.: Mr. L. H. van Essen, Huize „Ameion", Veenendaal.

Algemeene Abonnements Boekhandel, Uithoornstraat 49, Amsterdam. Rb.: Amsterdam, 6 Mei 1935. R.-C.: Mr. M. D. K.

S. van Lier, Cur.: Mr. G. A. van der Bruggen, Prinsengracht 860, Amsterdam.

Hollandische Ertswinningmaatschappij, Daendelstraat 42, 's-Gravenhage. Rb.: 's-Gravenhage, 9 Mei 1935. R.-C.: Mr. H. van Wageningen, Cur.: Jhr. Mr. J. van Doorn, Denneweg 124, 's-Gravenhage.

Noord Nederlandsche Groothandel in Comestibles v/h Bern. H. Smit Dzn. in Liquidatie, Nieuwe Kerkhof 38-38a, Groningen. Rb.: Groningen, 3 Mei 1935. R.-C.: Mr. C. J. J. W. van Groeningen, Cur.: Mr. A. H. Koning, Marktstraat 19, Groningen.

Meubel en Tapijthandel v/h Zuidema en Nieuwenhuis in Liquidatie, Noorderhaven 59, Groningen. Rb.: Groningen, 10 Mei 1935. R.-C.: Jhr. Mr. W. W. Feith, Cur.: Mr. H. T. Meijering, Oude Ebbingestraat 23b, Groningen.

Handels-Combinatie Algemeen Belang, Segherstraat 114, 's-Gravenhage. Rb.: 's-Gravenhage, 9 Mei 1935. R.-C.: Jhr. Mr. H. O. Feith, Cur.: Jhr. Mr. W. F. C. van Ldt de Jende, J. P. Coenstraat 7, 's-Gravenhage.

Import Maatschappij „Cuveco" v/h Glaser & Zeldenrust, Sintonsweg 33, Rotterdam. Rb.: Rotterdam, 17 Mei 1935. R.-C.: Mr. Dr. G. L. van Oosten Slingeland, Cur.: Mr. R. H. M. Hooogevoegen, Middensteiger 31, Rotterdam.

Agentuur Centrale, Tetterodestraat 13, Haarlem. Rb.: Haarlem, 14 Mei 1935. R.-C.: Mr. E. J. W. Top, Cur.: Mr. K. A. F. J. Pleister, Kruisweg 61rood, Haarlem.

Mercantiel, Trustee- en Administratiebank (Metabank), Nijmegen. Rb.: Arnhem, 16 Mei 1935. R.-C.: Mr. M. R. Rinkel, Cur.: Mr. J. Santman, Marienburg 27, Nijmegen.

Vereenigde Bureaux voor den Handel, opgericht 1855, Celebesstraat 56, 's-Gravenhage en haar leden P. Moerdijk, Dirk Hoogenraadstraat 105, Scheveningen en Lena Emmerzaal, Celebesstraat 56, 's-Gravenhage. Rb.: 's-Gravenhage, 20 Mei 1935. R.-C.: Jhr. Mr. H. O. Feith, Cur.: Mr. W. H. A. Mazel, Westende 28, 's-Gravenhage.

Automobiëbedrijf Lentz en Co., Beestenmarkt 7 E, Zwolle. Rb.: Zwolle, 22 Mei 1935. R.-C.: Mr. A. Mercier, Cur.: Mr. A. W. E. Brandsma, Oude Vischmarkt 23, Zwolle.

N. V. Eldorado, Bananen en Fruit Maatschappij, Noordplein 1, Rotterdam. Rb.: Rotterdam, 22 Mei 1935. R.-C.: Mr. Dr. G. L. van Oosten Slingeland, Cur.: Mr. C. W. A. Schürmann, Haringvliet ZZ, 78, Rotterdam.

GEEINDIGD.

Naamlooze Vennootschap Basalt en Bouwmaterialenhandel, 's-Gravenhage. Cur.: Mr. R. Bergmans, Rammstraat 51a, 's-Gravenhage; door verbindend worden der slotuitdeelslijst.

Rotterdamse Transport Verzekering Maatschappij, Rotterdam. Assurantie Maatschappij „Rotterdam", Rotterdam. Cur.: Mr. Walter F. C. Baars, Schiedamsche Singel 73, Rotterdam; idem der slotuitdeelslijst.

Algemeene Uitgevers Maatschappij, tevens Effectenkantoor van het Financieel Nieuws- en Uittolingsblad, laatstelijk kantoor gehouden hebbende Heerengracht 154, Amsterdam. Cur.: Mr. J. G. Steneker, 2de Wateringplantsoen 9, Amsterdam; idem der tweede, tevens slotuitdeelslijst.

Hanindo, Amsterdam. Cur.: Mr. J. W. Spijer, Raadhuisstraat 4, Amsterdam; idem der tweede, tevens slotuitdeelslijst.

Zeister Bouwmaterialenhandel en Bouwbedrijf v/h J. Vonk, Zeist. Cur.: Mr. Dr. B. van der Mersch, Jufferstraat 3, Zeist; door verbindend worden der eenige uitdeelslijst.

Expeditiebedrijf voorheen Salomons & Stevens, Rotterdam. Cur.: Mr. Ph. A. N. Houwing, Haringvliet ZZ, 78, Rotterdam; idem der slotuitdeelslijst.

Basart en Sloet, 's-Gravenhage. Cur.: Mr. W. Francken, Nieuwe Schoolstraat 26, 's-Gravenhage; na verzet tegen de eenige uitdeelslijst.

OPGEHEVEN.

Russische Houthandel, O.Z. Voorburgwal 167, Amsterdam. Rb.: Amsterdam, 29 April 1935. Cur.: Mr. H. L. Houthoff, Keizersgracht 209, Amsterdam; wegens gebrek aan baten.

N. V. tot Exploitatie van Restaurants en Feestgebouwen „Huize Cats", Amsterdam; Arr. Rb. Amsterdam, 6 Mei 1935. Cur.: Mr. J. Jolles, Keizersgracht 529, Amsterdam; idem.

Technisch Handelsbureau „Virtus", Bloemendaal. Rb.: Haarlem, 14 Mei 1935. Cur.: Mr. T. A. M. A. van Löben Sels, Kruisweg 63, Haarlem; idem.

Comestibleshandel v/h S. R. J. van As, 's-Gravenhage. Rb.: 's-Gravenhage, 23 Mei 1935. Cur.: Mr. A. C. E. M. de Groot, Parkstraat 36, 's-Gravenhage; idem.

VERNIETIGD.

Z. Jacobson, Wigenstraat 167, 's-Gravenhage. Rb.: 's-Gravenhage, 18 Maart 1935. Cur.: Mr. W. Aalbersberg, Hooistraat 2, 's-Gravenhage.